

سال بیست و ششم
شماره ۱۲۹
زمستان ۱۴۰۳
قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شاپين: ۷۸۱۱-۲۳۷۸ ۵۶۲-۲۳۷۸

[illegible]

چالش‌های حسابرسی مبتنی بر ریسک در ایران

برنامه راهبردی سازمان حسابرسی (۱۴۰۳-۱۴۰۷)

چشم انداز

سازمان چابک و پیشرو در حسابرسی کشور، متکی به فناوری، اخلاق مدار و دارای سرمایه انسانی توسعه یافته

ارزشها

اهداف

ماموریتها

- درستکاری و استقلال حرفه‌ای
- افزایش اعتبار حرفه‌ای برای تقویت اعتبار عمومی به حسابرسی و حفظ منافع عمومی کشور
- حفظ کرامت انسانی کارکنان به‌عنوان سرمایه اصلی سازمان
- یادگیری و بهبود مستمر با به‌کارگیری فناوری مدرن

- به‌کارگیری فناوریهای نوین در فرایند حسابرسی
- تقویت کنترل کیفیت حسابرسی
- بهبود دانش و مهارت‌های سرمایه انسانی و تامین نیروی انسانی لازم
- تامین امکانات لازم برای ارائه خدمات با کیفیت
- توسعه حسابرسی عملیاتی و سایر خدمات حرفه‌ای
- کمک به تدوین شاخصهای عملکرد به‌ویژه در حوزه کارایی و صرفه اقتصادی شرکتهای دولتی
- کمک به اجرای اثربخش استانداردهای افشای پایداری در کشور
- تدوین استانداردهای جدید برای افزایش هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی و تجدیدنظر در استانداردهای موجود، ضمن توجه به شرایط محیطی کشور
- ارائه پیشنهاد به نهادهای ذیربط جهت بهبود حسابداری شرکتهای از طریق استقرار نظام راهبری مطلوب بنگاهداری
- ارائه خدمات به دولت برای تقویت حرفه حسابرسی جهت کمک به تعمیم اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی در کل کشور

- اطمینان بخشی نسبت به اطلاعات برای بهبود شفافیت و پاسخگویی، تصمیم‌گیری آگاهانه و سلامت اقتصادی و افزایش اطمینان نسبت به رعایت قوانین و مقررات مربوط
- بهبود اثربخشی، کارایی و صرفه اقتصادی در شرکتهای بخش عمومی
- ترویج استانداردهای گزارشگری مالی، پایداری و حسابرسی در کشور
- کمک و استقرار نظام راهبری مطلوب بنگاهداری
- کمک به اصلاحات ساختاری حرفه‌ای

www.audit.org.ir
tadvin@audit.org.ir
rabet@audit.org.ir
۱۴۶ و ۰۲۱۸۲۱۸۲۱۴۳

نقش حسابراسان، افزایش قابلیت اعتماد و کاهش ریسک اتکاء به اطلاعات مبنای تصمیم‌گیری ذینفعان است. این جریان اعتمادزایی تا زمانی است که حسابراسان کار خود را با کیفیت قابل قبول و با رعایت اخلاق حرفه‌ای انجام دهند. در واقع عوامل کلیدی موفقیت حرفه حسابرسی مشتمل است بر "کیفیت" (پایبندی به استانداردهای حرفه‌ای و فناوری روز)، "توسعه سرمایه انسانی" و "پایبندی به اصول اخلاقیات حرفه‌ای"، "ایجاد اطمینان و ارزش‌افزینی برای ذینفعان" و "توانمندی در توسعه و تنوع خدمات حرفه‌ای، در پاسخگویی به نیاز ذینفعان" بررسی سیر تطور روشها و مدل‌های حسابرسی نشان می‌دهد که در حال حاضر مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک در کنار استفاده از فناوری اطلاعات و هوش مصنوعی در حسابرسی آخرین پدیده‌های قابل اعتنا در راستای به‌روزرسانی فرایندهای حسابرسی است. مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک دارای مزایای عمده‌ای مانند "تدوین استراتژی کلی حسابرسی" (در راستای ایجاد ارتباط مناسب سطح اطمینان، اهمیت، زمان رسیدگی و قیمت تمام‌شده کار حسابرسی)، "افزایش کیفیت و اعتبار حسابرسی" (به دلیل علمی بودن و کاهش موارد قضاوت شخصی)، "انجام اثربخش حسابرسی"، "افزایش انگیزه کار تیم حسابرسی در انجام کار" و "انجام به موقع و برنامه‌ریزی شده کار حسابرسی" می‌باشد.

متأسفانه به دلایل عدیده‌ای این مدل حسابرسی در کشور مغفول مانده و کماکان مدل حسابرسی مبتنی بر سیستم و یا مدل‌های قبل از آن در انجام حسابرسی‌ها جاری است. به نظر می‌رسد مراجع ذیربط مانند سازمان حسابرسی، جامعه حسابداران، هیئت عالی نظارت جامعه حسابداران رسمی و سازمان بورس، نقش کلیدی در فراهم نمودن زمینه و ترغیب حسابراسان به اجرای این امر دارند. لذا توصیه می‌شود حسابراسان مستقل در راستای استفاده از این مدل و بهره‌مندی از مزایای آن اهتمام لازم را داشته باشند تا بخشی از عقب‌افتادگی تکنولوژی حرفه حسابرسی جبران گردد.

هوشنگ نادریان

هوشنگ نادریان

هسابراس

فصلنامه تحلیلی، اطلاع‌رسانی،

پژوهشی

سال بیست و هشتم

شماره ۱۲۹

زمستان ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

مدیر امور اجرایی:

محمود مجد

صفحه‌آرایی:

زهرا نجفی

تایپ و حروف چینی:

مهناز زریو

طراح جلد:

آذین رستمی

ویراستار فنی:

دکتر رافیک باغومیان

دبیر بخش اخبار:

معصومه امیری مقدم

دستیار سردبیر:

دکتر محمد صیادی

شورای مدیریت:

دکتر موسی بزرگ‌اصل

اکبر سهیلی‌پور

محمود پوربهرامی

محمدجواد صفار

هوشنگ نادریان

دکتر رضا نظری

لطفعلی لطفعلیان صارمی

صاحب امتیاز:

سازمان حسابرسی

مدیر مسئول:

اکبر سهیلی‌پور

سردبیر:

دکتر رضا نظری

در این شماره می‌خوانیم:

موضوع محوری:

چالشهای حسابرسی در ایران با تأکید بر راهکارهای رفع موانع حسابرسی مبتنی بر ریسک

مباحثه‌ها

- ۱۰ حسابرسی مبتنی بر ریسک یک رویکرد و یک شیوه تفکر گفتگو با: محمد نعمتی
- ۱۴ حسابرسی مبتنی بر ریسک ابزاری برای کاهش ریسک سرایت گفتگو با: محمدعلی عضدی
- ۲۶ با توجه به موانع و محدودیتهای کنونی حرفه حسابرسی در ایران موثرترین روش گفتگو با: عباس محمدی
- ۳۰ حسابرسی مبتنی بر ریسک فرصتی برای رشد پایدار و مقابله با چالشهای آینده گفتگو با: نرگس عظیمی آشتیانی

رویدادها

- ۴ فراتر از اخبار: رویدادهای ایران و جهان

چاپ مقاله‌ها الزاماً به معنای همسویی مجله با نظرهای نویسندگان نیست.

حسابرس در ویرایش ادبی مقاله‌ها و یکدست کردن رسم الخط آنها آزاد است، اما در مورد ویرایش اساسی

با نویسندگان مشورت خواهد کرد.

و هو اسرع الحاسبين (انعام ۲۶)
و او سریع ترین حسابسان است

حساب

شماره ۱۲۹

زمستان

سال ۱۴۰۳

همکاران محقق و پژوهشگر

در این شماره به ترتیب حروف الفبا:

معصومه امیری مقدم

فروزان جانمردی

زهرا نوری

آدرس: تهران، میدان آرژانتین، بلوار
بیبهقی، نبش کوچه ۱۲ غربی، پلاک ۱۲

کدپستی: ۱۵۱۴۷۴۶۴۱۷

صندوق پستی: ۴۷۹/ ۱۴۳۳۵

تلفن: ۸۸۵۰۳۴۴۵

نمابر: ۸۸۵۰۲۶۰۲

E-mail: editor@hesabras.org

www.hesabras.org

مقاله‌ها

- ۳۹ استقبال از نیروی کار دیجیتال در عصر همکاری
- ۴۲ برترین مدارک حرفه‌ای در مالی دکتر پوریا یزدانی
- ۴۴ پنج رویکرد حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک
- ۵۰ تطابق با جهان در حال تغییر- سخنرانی رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری
- ۵۶ تقویت بنیان گزارشگری پایداری: استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی
- ۶۰ روانشناسی ریسک
- ۶۴ ریسک، مخاطره، خطر: آیا ریسک، مخاطره و خطر را باید به جای هم استفاده کرد؟
- ۶۸ درک چشم‌انداز گزارشگری پایداری و فرصتهای دکتر علی رحمانی و سمیرا معنوی
- ۷۱ حسابرسی مبتنی بر ریسک و حسابرسی داخلی علی صفری طاهرخانی

مقاله‌های منتشر شده در

مرکز اطلاع‌رسانی الکترونیکی مجله حسابرس

- درک چشم‌انداز گزارشگری پایداری و فرصتهای دکتر علی رحمانی و سمیرا معنوی
- راهنمای ۲۰۲۴: نحوه پیاده‌سازی هوش مصنوعی ... دکتر حلیمه رحمانی و دکتر ارمغان ناصر ترابی
- به‌کارگیری داوطلبانه استانداردهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری
- حسابرسی عملیاتی: مزایا و فرایند انجام آن مرتضی اسدی و دکتر الهه مهدوی ثابت

فراتر از اخبار

انتشار نسخه تغییرات مشخص شده استانداردهای

بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSF) به‌تازگی مطالب آموزشی را منتشر کرده است تا به ذینفعان در شناسایی تغییرات بین نسخه‌های دوم و سوم استانداردهای حسابداری برای بنگاه‌های کوچک و متوسط (IFRS for SMEs AS) از مجموعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی کمک کند.

این منبع جدید، متن کامل استاندارد را به‌همراه تمام تغییرات در نسخه سوم استاندارد که علامت‌گذاری شده‌اند، ارائه می‌دهد تا به ذینفعان در ارزیابی اثر تغییرات و آماده شدن برای پیاده‌سازی کمک کند.

فراخوان نامزدی برای عضویت در هیئت امنای بنیاد

استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از ژانویه ۲۰۲۶

اعضای هیئت امنای بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌دنبال سه عضو جدید هیئت‌امنا هستند: یک عضو از قاره آمریکا (Americas)، یک عضو از اروپا (Europe) و دیگری از آسیا و اقیانوسیه (Asia-Oceania). انتصابها از ۱ ژانویه ۲۰۲۶ آغاز می‌شود. همه اسامی دریافتی از مناطق مربوط مورد توجه کامل و جامع قرار خواهند گرفت. هیئت امنای به‌دنبال دستیابی به هدف خود برای ایجاد گروهی متنوع و متوازن از نظر جنسیتی هستند.

نامزدهای واجد شرایط باید دارای تجربه سطح بالا با گسترده وسیعی از

رویدادهای **ایران و جهان** روزانه

در مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی

حسابرس منتشر می‌شود.

با مراجعه به مرکز اطلاع‌رسانی

اینترنتی **حسابداری** به آدرس

www.hesabras.org

از مشروح خبرهای حرفه در این

بخش آگاه شوید.

پیشینه‌های حرفه‌ای و علاقه به گزارشگری شرکتی باشند. آنها باید تعهد قاطع خود را برای خدمت به منافع عمومی، به کار بنیاد و هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) و هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) به‌عنوان تدوین‌گران استانداردهای جهانی با کیفیت نشان دهند. آنها باید به دانش مالی آگاه بوده و بتوانند به تعهد زمانی پایبند باشند، که شامل حداقل سه جلسه سه روزه در هر سال است، که در مکانهای مختلف در سراسر جهان برگزار می‌شود، اما محدود به این سه جلسه نیست. هیئت‌امنا همچنین در کمیته‌های هیئت‌امنا که در طول جلسه‌های سه روزه و همچنین به‌صورت موقت از طریق تماسهای ویدیویی تشکیل جلسه می‌دهند، خدمت می‌کنند.

فرصت ارسال درخواست تا ۲۳ مه ۲۰۲۵ تعیین شده است.

قرار است مصاحبه‌ها در سه ماهه دوم یا سوم سال ۲۰۲۵ انجام شود.

همکاری رسمی بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و کارگروه افشای مالی مرتبط با طبیعت برای ارائه اطلاعات باکیفیت مرتبط با طبیعت در بازارهای سرمایه

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) و کارگروه موارد افشای مالی مرتبط با طبیعت (TNFD) اعلام کردند که یادداشت تفاهمی (MOU) را امضا کرده‌اند که نشان‌دهنده تعهد هر دو طرف برای استناد به توصیه‌های کارگروه در کار جاری هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری است تا امکان استفاده از موارد افشای مالی مرتبط با طبیعت از سوی بازارهای سرمایه فراهم شود. هیئت مربوط بودن توصیه‌های کارگروه به رفع نیازهای بازارهای سرمایه جهانی را در نظر خواهد گرفت.

هیئت و کارگروه در چارچوب این تفاهم‌نامه، تحقیقات، دانش و تخصص فنی را به اشتراک خواهند گذاشت تا هم ابتکار کلونی (BEES INITIATIVE) هیئت و هم جنبه‌های مرتبط با طبیعت کار ارتقای استانداردهای هیئت استانداردهای گزارشگری پایداری (SASB) را به‌اشتراک بگذارند. هر دو سازمان بررسی بیشتری در خدمات بازار مشترک و ابتکارهای ظرفیت سازی از جمله با سایر سازمانهای شریک مهم خواهند داشت.

تاکید فدراسیون بین‌المللی حسابداران بر لزوم انعکاس واقعیت‌های منطقه‌ای در راه‌حلهای جهانی

ارتباط فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC CONNECT)، مجموعه رویدادهای جهانی از فدراسیون بین‌المللی حسابداران است که سازمانهای حرفه‌ای حسابداری، قانونگذاران، کسب‌وکارها، سرمایه‌گذاران و دیگر رهبران را گرد هم می‌آورد تا دیدگاههای خود را به‌اشتراک گذاشته و با یکدیگر برای ایجاد تغییرات معنی‌دار همکاری کنند.

این مجموعه رویداد، در نظر دارد زیست‌بوم حسابداری را گردهم آورد تا پیشرفت ایجاد کند. هدف مجموعه این است که همزمان با رویارویی اقتصادها با چالشهای همگرا، راه‌حلهای جهانی، واقعیت‌های منطقه‌ای را منعکس کنند.

ارتباط فدراسیون بین‌المللی حسابداران، اکنون در دومین سال خود، یک بستر برای مشارکت و اقدام است. ذینفعان دیدگاههای خود را به‌اشتراک می‌گذارند و راه‌حلهایی را توسعه می‌دهند که با خطوط پایه جهانی همسو باشد، و رهبران محلی برای ایجاد تحول قدرت دارند.

در سال ۲۰۲۵، فدراسیون بین‌المللی حسابداران چهار رویداد از این مجموعه را در سراسر جهان برگزار خواهد کرد:

- **آفریقا (Africa):** نایروبی (Nairobi)، کنیا (Kenya). ۱۹-۲۰ اوت.
- **خاورمیانه و شمال افریقا (MENA):** ریاض (Riyadh)، عربستان سعودی (Saudi Arabia). ۲ اکتبر.
- **آمریکای لاتین** (ارتباط جهانی فدراسیون بین‌المللی حسابداران) (IFAC CONNECT GLOBAL): **مکزیکو سیتی (Mexico)** City، **مکزیک (Mexico)**. ۱۳-۱۲ نوامبر.
- **آسیا و اقیانوسیه (Asia Pacific):** جاکارتا (Jakarta)، اندونزی (Indonesia). ۵ دسامبر.

● استقبال از رایان دبلیوOLF به عنوان رئیس جدید گروه نظارت

فدراسیون بین‌المللی حسابداران به گرمی از انتصاب رایان دبلیوOLF (Ryan W. Wolfe) به عنوان رئیس جدید گروه نظارت (Monitoring Group) استقبال و از رئیس سابق این گروه، پاول مانتر (Paul Munter) برای رهبری و خدماتش قدردانی کرد. آقای وولف، یک حسابدار رسمی در ویرجینیا و تحلیلگر مالی خبره (CFA) است که در حال حاضر به عنوان حسابدار ارشد در کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحده (SEC) خدمت می‌کند و بیش از ۲۰ سال تجربه از دوران تصدی خود در کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحده و مدیریت اجرایی بین‌المللی دارد. فدراسیون، همچنین از مشارکت درخور توجه پل مانتر، حسابدار ارشد سابق کمیسیون بورس و اوراق بهادار، در دوران تصدی وی به عنوان رئیس گروه نظارت قدردانی کرد و به او برای بازنشستگی از خدمات فدرال تبریک گفت.

● گردهمایی گروه حسابداران حرفه‌ای به عنوان رهبران جهانی برای رسیدگی به چالش‌ها و فرصت‌های کلیدی در کسب‌وکار و امور مالی

فدراسیون بین‌المللی حسابداران گردهمایی گروه مشورتی حسابداران حرفه‌ای در کسب‌وکار (PAIB) را به میزبانی موسسه حسابداران رسمی ژاپن (JICPA) در توکیو برگزار کرد. در این رویداد دو روزه دامن‌های از موضوع‌های مهم بررسی شد، از جمله:

- تأثیر روندهای سیاسی و اقتصادی جهانی بر متخصصین کسب‌وکار و امور مالی؛
- پیشبرد موارد افشای شرکتها و پایداری برای برآورده کردن انتظارات سرمایه‌گذاران؛
- راهبردهای ارتقای تفکر یکپارچه و راهبری برای تحول و تاب‌آوری در کسب‌وکار؛
- نوآوری در مدیریت ریسک شرکت برای ارتقای تصمیم‌گیری و گزارشگری ریسک؛ و
- رشد حرفه با جذب و حفظ استعدادهای برتر.

● انتشار گزارش سالانه و صورت‌های مالی ۲۰۲۴

هیئت امنای بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به تازگی گزارش سالانه و صورت‌های مالی حسابرسی شده برای سال منتهی به ۳۱ دسامبر ۲۰۲۴ را منتشر کرد. این گزارش بر نقش حیاتی بنیاد در ارائه شفافیت، پاسخگویی و کارایی در بازارهای سرمایه در سراسر جهان تأکید می‌کند. همچنین بر اهمیت مشارکت و همکاری ذینفعان در توسعه استانداردهای گزارشگری که منجر به اطلاعات سودمند برای تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاران می‌شود و برای شرکتها مقرون به صرفه است و توسط ناشران در سراسر جهان قابل اجرا است، تأکید می‌کند. این گزارش پیشرفت درخور توجهی را که توسط هر دو هیئت در انجام مأموریت‌های مربوط به دست آمده است، توصیف می‌کند.

● انتصاب رئیس جدید شورای مشورتی بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

هیئت امنای بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، خانم مران کلسال (MERRAN KELSALL) را به عنوان رئیس شورای مشورتی بنیاد منصوب کردند که این حکم بلافاصله لازم‌الاجرا است. او جانشین بیل کوئن (BILL COEN) می‌شود که پس از پنج سال ریاست از سمت خود کناره‌گیری کرده است.

خانم کلسال یک مدیر غیر اجرایی مستقل با بیش از ۲۵ سال تجربه در سطح هیئت‌مدیره در بخش‌های دولتی و خصوصی و کارشناسی درخور توجه در زمینه راهبری شرکتی، امور مالی، حسابرسی، ریسک و رعایت ضوابط است. او در حال حاضر در کمیته

نامزدی فدراسیون بین‌المللی حسابداران خدمت می‌کند.

پیش از این، خانم کلسال مدیر و رئیس انجمن حسابداران رسمی (CPA) استرالیا، عضو شورای مشورتی حسابداری پایداری (A4S) رئیس و مدیرعامل هیئت استانداردهای حسابرسی و اطمینان بخشی استرالیا و عضو هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB) بود.

او به عنوان دارنده نشان استرالیا (AO) و عضو همیشگی در موسسه استرالیایی مدیران شرکت شناخته شده و به تالار مشاهیر حسابداری استرالیا معرفی شده است. وی دارای مدرک ام‌بی‌ای (MBA) از دانشگاه ملبورن است. انتصاب خانم کلسال برای یک دوره سه ساله است.

انتشار رهنمود برای کمک به درک چگونگی گزارشگری اطلاعات مربوط به آب‌وهوا

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به تازگی رهنمود جدیدی با عنوان «به‌کارگیری استاندارد پایداری شماره ۱ (IFRS S1) هنگام گزارشگری فقط موارد افشای مربوط به آب‌وهوا مطابق با استاندارد پایداری شماره ۲ (IFRS S2)» را منتشر کرده است، که در نظر دارد به شرکتها در درک چگونگی گزارش فقط اطلاعات مربوط به آب‌وهوا در هنگام قابلیت اجرا، با استفاده از استانداردهای منتشر شده توسط هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری کمک کند.

انتشار این رهنمود، بخشی از تعهد هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری به پشتیبانی از پیاده‌سازی استانداردهای هیئت، کمک به شرکتها در تهیه اطلاعات و کمک به سرمایه‌گذاران در دریافت اطلاعات سودمند برای تصمیم‌گیری است. برای مطالعه این رهنمود، به صفحه اول مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرسی، پیوند «منابع جدید» سر بزنید.

ارتقای استانداردهای بین‌المللی آموزشی به منظور آمادگی حسابداران حرفه‌ای برای گزارشگری پایداری

فدراسیون بین‌المللی حسابداران که سازمانهای حرفه‌ای حسابداری در سراسر جهان را متحد و به هم متصل می‌کند، بازنگریهایی را در استانداردهای بین‌المللی آموزش نهایی کرده است تا پایداری را در سراسر آموزش حسابداران حرفه‌ای تازه‌کار جای دهد. این به‌روزرسانی‌ها نقش حرفه حسابداری را در حمایت از گزارشگری و خدمات اطمینان بخشی پایداری با کیفیت و در عین حال حفظ یکپارچگی و کیفیت حرفه‌ای، تقویت می‌کند.

موارد کلیدی مربوط به پایداری در ارتقای استانداردهای بین‌المللی آموزش

• **رویکرد پایداری یکپارچه:** مفاهیم پایداری در سراسر برنامه یادگیری استانداردهای بین‌المللی آموزش (IES) تعبیه شده است که به توسعه حرفه‌ای اولیه می‌پردازد و تضمین می‌کند که حسابداران حرفه‌ای قادر به متصل کردن داده‌ها و اطلاعات مالی و پایداری به یکدیگر هستند.

• **حوزه جدید صلاحیت اطمینان بخشی:** برنامه یادگیری را معرفی می‌کند که برای حسابداران این امکان را فراهم می‌سازد که به درک پایه‌ای قوی از مبانی اطمینان بخشی برسند.

• **تمرکز تقویت شده بر هوش تجاری:** توانایی حسابداران را برای ارزیابی آثار پایداری بر مدل‌های کسب‌وکار، زنجیره‌های ارزش و راهبرد سازمانی افزایش می‌دهد.

• **توانمندسازی شایستگیهای رفتاری:** مهارتهایی مانند تصمیم‌گیری، سازگاری و همکاری را تقویت می‌کند.

• **مطالب توضیحی گسترده:** راهنماییهای بیشتری را برای تسهیل پیاده‌سازی توسط سازمانهای حرفه‌ای حسابداری، دانشگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی ارائه می‌دهد.

● بیانیه مشترک مدیرعامل حسابداری اروپا و مدیرعامل فدراسیون بین‌المللی حسابداران

ایلکو ون در اندن (Eelco van der Enden) مدیرعامل حسابداری اروپا (Accountancy Europe) و لی وایت (Lee White) مدیرعامل فدراسیون بین‌المللی حسابداران به تازگی در دفتر حسابداری اروپا در بروکسل با یکدیگر دیدار کردند و در این دیدار به بررسی نحوه هم‌تراز کردن ارزش اعضای طرفین پرداخته و یک بیانیه مشترک منتشر کردند. در این بیانیه، چهار جریان کاری احتمالی موجود شناسایی شده است:

- **اعتماد به موارد افشای پایداری:** گزارش پایداری با کیفیت، به‌ویژه در یک چشم‌انداز همیشه در حال تحول، ضروری است. حرفه به هدایت شرکتها به سمت اطلاعات پایداری درخور اعتماد و مقایسه‌پذیر برای سرمایه‌گذاران و ذینفعان جهانی ادامه خواهد داد تا به‌عنوان تسهیل‌گر برای مدل‌های کسب‌وکار پایدارتر عمل کرده و این اطمینان را ایجاد کند که اخلاق، استقلال و کیفیت به خطر نمی‌افتد.
- **تحول فناوریانه اخلاقی:** فناوری و هوش مصنوعی روش کار حسابداران را تغییر و کارایی‌ها و قابلیت‌های جدیدی را ارائه می‌دهند. حرفه باید به پذیرش این پیشرفت‌ها ادامه داده و از آنها برای ارتقای خدمات و ارائه ارزش بیشتر استفاده کند.
- **آینده حرفه:** بازارهای به سرعت در حال تحول، فرصت‌ها و چالش‌های بی‌نظیری را برای رشد حرفه به ارمغان می‌آورد. تامین مالی رویه‌های حرفه‌ای، ادغام و همکاری شبکه‌ای، بخشی از مدل‌های سازمانی در حال تکامل هستند.
- **مسیرهای رسیدن به حرفه:** مسیرهای جدیدی برای جذب استعداد‌های متنوع به حرفه باید ایجاد شود تا اطمینان پیدا کنیم که نسل‌های آینده حسابداران برای پاسخگویی به تقاضاهای در حال تحول به خوبی مجهز هستند.

● رونمایی از استانداردها و رهنمود جدید برای تقویت گزارشگری و اطمینان بخشی پایداری

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB) و هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران (IESBA) یک تلاش یکپارچه برای پشتیبانی از پیاده‌سازی اثربخش استانداردهای برجسته خود با هدف افزایش اطمینان و شفافیت در گزارشگری و اطمینان بخشی پایداری شروع کردند.

استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ (ISSA 5000) و استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای اطمینان بخشی پایداری (IESSA) منتشر شده توسط هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران، پنج هدف مشترک دارند:

- تجهیز بازارهای سرمایه با بسته منسجمی از استانداردها.
 - ارائه یک مبنای جهانی و فرصت یکسان به‌وسیله برآورده کردن تقاضای بازار و فراخوانها و انتظارات انتظام‌بخشی برای استانداردهای جهانی بی‌طرف.
 - فراهم کردن یک رویکرد بی‌طرفانه نسبت به چارچوب که امکان به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ و استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای اطمینان بخشی پایداری در ارتباط با اطلاعات پایداری آماده شده تحت هرگونه چارچوب مناسب گزارشگری پایداری را ایجاد می‌کند.
 - ترویج تصمیم‌گیری آگاهانه بر مبنای اطمینان و اطلاعات مالی که به‌طور مستقل اطمینان بخشی شده است.
 - کاهش ریسک‌های تقلب از جمله سبزشویی و رعایت نکردن قوانین و مقررات.
- برای مطالعه رهنمود منتشر شده توسط دو هیئت، به صفحه اول مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرس، پیوند «منابع جدید» سر بزنید.

انتشار مشورتخواهی پس از انتشار و دعوت به اظهار نظر درباره پروژه شرکتهای سهامی عام

هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی سندی با عنوان «مشورتخواهی پس از انتشار: دعوت به اظهار نظر قبل از نهایی کردن اصلاحات کم دامنه در استانداردهای بین المللی مدیریت کیفیت (ISQMs) و استانداردهای بین المللی حسابرسی (ISAs) در نتیجه تجدیدنظرها در تعاریف شرکتهای پذیرفته شده در بورس و شرکتهای دارای منافع عمومی در آیین اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران» منتشر کرد.

این مشورتخواهی، وضعیت، چرایی و مسیر عبور نهایی هیئت را برای الزامهای تفضلی مربوط به تعاریف واحدهای تجاری پذیرفته شده در بورس و واحدهای دارای منافع عمومی در استانداردهای بین المللی مدیریت کیفیت و استانداردهای بین المللی حسابرسی، تعیین می‌کند. این سند شامل یک دعوت به اظهار نظر ذینفعان برای به اشتراک گذاری مشاهدیهایی که ممکن است مربوط به هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی، پیش از نهایی کردن اصلاحات کم دامنه در استانداردهای بین المللی مدیریت کیفیت و استانداردهای بین المللی حسابرسی باشد، و برای پاسخ به چند پرسش مشخص درباره رویدادهای آینده‌نگرانه مربوط است.

فرصت ارسال بازخورد تا ۲۷ مارس ۲۰۲۵ تعیین شده است.

برای مطالعه سند مشورتخواهی، به صفحه اول مرکز اطلاع رسانی اینترنتی حسابر، پیوند «منابع جدید» سر بزنید.

انتشار رهنمود درباره گزارشگری پایداری شرکتهای

فدراسیون بین المللی حسابداران با همراهی ائتلافی با عنوان «ما ائتلاف کسب و کار هستیم» (WMBC) با شراکت پیمان جهانی حسابداری (GAA)، به تازگی رهنمودی با عنوان «اعتمادسازی نسبت به گزارشگری پایداری و آمادگی برای اطمینان بخشی: راهبری و کنترل برای اطلاعات پایداری» منتشر کردند.

اکنون حسابداران و متخصصین مالی می‌توانند از این منبع کاربردی برای تقویت فعالیتهای راهبری و کنترل استفاده کرده و کیفیت اطلاعات و موارد افشای پایداری را افزایش دهند.

این رهنمود، یک نقشه راه برای سازماندهی و ارتقای راهبری و سامانه‌های کنترل بوده و گامهایی برای همسویی گزارشگری پایداری و مالی از منظر کیفیت، زمان بندی و اتصال مشخص کرده و به چالشهای گزارشگری پایداری می‌پردازد. برای مطالعه این رهنمود، به صفحه اول مرکز اطلاع رسانی اینترنتی حسابر، پیوند «منابع جدید» سر بزنید.

انتشار تصویر لحظه‌ای وضعیت به کارگیری جهانی در سال ۲۰۲۴

فدراسیون بین المللی حسابداران، «تصویر لحظه‌ای وضعیت به کارگیری جهانی در سال ۲۰۲۴» را منتشر کرد. این سند نشان می‌دهد که استانداردهای بین المللی با چه میزان گستردگی در سراسر حوزه‌های گزارشگری عضو فدراسیون پذیرفته شده‌اند. از زمان انتشار گزارش اولیه در سال ۲۰۱۹، همچنان پیشرفت در خورتوجهی در به کارگیری استانداردهای بین المللی و همچنین در اطمینان بخشی کیفیت و سامانه‌های بازرسی و نظم مشاهده شده است.

گزارش سال ۲۰۲۴، منتخبی از داستانهای موفقیت اعضای فدراسیون را بیان کرده و به شرایطی که به پیشرفت به کارگیری و پیاده سازی کمک می‌کند، و همچنین فرصتهایی برای همکاریهای بیشتر و یادگیری متصل را شناسایی می‌کند. برای مطالعه این گزارش، به صفحه اول مرکز اطلاع رسانی اینترنتی حسابر، پیوند «منابع جدید» سر بزنید.

محمد نعمتی

عضوهیئت نظار بانک مرکزی

حسابرس

”تمرکز بر حوزه‌های دارای بیشترین ریسک“. این ویژگی بارز مدلی از حسابرسی است که بیش از همه مدلها جذابیت خاص خود را در بین حسابرسان ایجاد کرده است. شاید هم بتوان آن را نسخه کاملتری از سایر مدلها دانست. برای روشن تر شدن ابعاد این موضوع از جناب آقای نعمتی به عنوان مدیر ارشد سازمان حسابرسی که اخیراً در کسوت عضو هیئت نظار بانک مرکزی نیز ماموریت پیدا کرده‌اند دعوت به عمل آورده‌ایم. از ایشان می‌خواهیم خوانندگان ما را با ویژگیهای رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک آشنا نمایند.

نعمتی

استانداردهای حسابرسی، حسابرس را ملزم به کسب اطمینان معقول نسبت به عاری بودن صورتهای مالی از تحریف بااهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه نموده است. اطمینان معقول زمانی به دست می‌آید که حسابرس برای کاهش ریسک حسابرسی به یک سطح پایین قابل قبول، شواهد حسابرسی کافی و مناسب کسب کند.

در حسابرسی مبتنی بر ریسک، حسابرس تلاشهای خود را بر حوزه‌های دارای بیشترین ریسک متمرکز می‌کند تا شواهد کافی و مناسب برای کاهش ریسک کسب نماید. در این رویکرد، حسابرس ریسکهای تحریف بااهمیت (یعنی ریسک ذاتی و ریسک کنترل) را با کسب شناخت اولیه از واحد تجاری و محیط آن شامل کنترلهای داخلی، برآورد

حسابرسی

مبتنی بر

ریسک

یک رویکرد و

یک شیوه تفکر

نعمتی

تفاوت عمده رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک نسبت به رویکرد حسابرسی مبتنی بر سیستم، توسعه مفاهیم مربوط به شناسایی و ارزیابی عوامل ریسکهای تحریف با اهمیت مرتبط با گزارشگری مالی و استفاده از آن در تعیین حدود اجرای آزمونهای محتوا و مدیریت ریسک حسابرسی است.

سپار

سوالی که شاید برای خوانندگان حرفه‌ای و همراهان حسابرس بوجود آید این است که حسابرسی مبتنی بر ریسک بیشتر در چه نوع شرکتها و چه نوع رسیدگیهایی کاربرد دارد؟

نعمتی

حسابرسی مبتنی بر ریسک یک رویکرد و یک شیوه تفکر است که در همه شرکتها کاربرد دارد. با این وجود هر چه شرکتها بزرگتر و فعالیتهای آن توسعه پیدا می‌کند و هر چه حجم داده‌ها و تراکشها و به‌کارگیری فناوری اطلاعات در کسب‌وکارها بیشتر می‌شود و شناسایی و اندازه‌گیری رویدادهای مالی توأم با برآوردها و اعمال قضاوت‌های عمده مدیریت می‌شود، اهمیت به‌کارگیری رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک افزایش می‌یابد.

سپار

صحبت از مزایای عمده این رویکرد با دیگر مدل‌های حسابرسی است. از دید جنابعالی مزایای عمده رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک نسبت به دیگر رویکردهای حسابرسی چیست؟

نعمتی

از مزایای عمده رویکرد مذکور می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- بهینه‌سازی منابع و انعطاف‌پذیری در زمان انجام حسابرسی؛ بخش عمده روشهای ارزیابی ریسک را می‌توان پیش از پایان دوره مالی انجام داد که به توزیع یکنواخت حجم کار گروه حسابرسی کمک می‌کند.

- تمرکز فعالیت حسابرس بر حوزه‌های پرریسک؛ با شناسایی حوزه‌های پرریسک فعالیتهای واحد تجاری مورد تحریف با اهمیت در صورتهای مالی، روشهای حسابرسی بر

می‌کند. برآورد اولیه از ریسکهای ذاتی و کنترل، حسابرس را در تشخیص قابل‌اتکا بودن سیستم کنترل داخلی کمک می‌کند. در صورت قابل‌اتکا بودن سیستم کنترل داخلی، حسابرس به آزمون کنترل‌هایی می‌پردازد که می‌خواهد بر آن اتکا کند. پس از اجرای آزمون کنترلها و مشخص شدن نتایج حاصل از اجرای آن می‌تواند برآورد اولیه از ریسکهای ذاتی و کنترل را تعدیل نماید و برای مواجهه با این ریسکها آزمونهای محتوا را طراحی و اجرا کند.

سپار

با این توصیف ویژگی مهم و متمایز این رویکرد را چه می‌دانید؟

نعمتی

ویژگی مهم رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک، برقراری ارتباط عینی و مستند بین نتایج حاصل از ارزیابی کنترل‌های داخلی و حجم آزمونهای محتوا و همچنین برقراری ارتباط عینی و مستند بین میزان شواهد لازم با اهمیت و ریسک حسابرسی است.

سپار

آیا این گفته که مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک نسخه توسعه یافته مدل حسابرسی مبتنی بر سیستم (کنترل داخلی) است صحیح است؟

نعمتی

حرفه حسابرسی با گذشت زمان و تغییرات در کسب‌وکارها و پیچیده‌تر شدن آنها، فرایند تکاملی را داشته است و به‌نظر می‌رسد این فرایند در آینده نیز با توجه به تغییرات بسیار سریع در کسب‌وکارها به‌ویژه با دیجیتالی‌شدن آنها تداوم خواهد داشت. در این راستا رویکردهای حسابرسی از رویکردهای سنتی (سندرسی و ترازنامه) به رویکرد مبتنی بر سیستم و سپس به رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک تکامل یافته است. لذا در رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک مسئولیت حسابرس در ارتباط با شناخت و ارزیابی کنترل‌های داخلی، به لحاظ مفهومی تفاوتی با رویکرد حسابرسی مبتنی بر سیستم وجود ندارد.

سپار

پس با وجود این واقعیت، تفاوت مهم چه می‌تواند باشد؟

حوزه‌های پرریسک ارزیابی شده متمرکز می‌شود و در نتیجه آزمون جزییات در حوزه‌های کم‌ریسک کاهش می‌یابد.

- کسب شناخت مناسب از واحد تجاری شامل کنترل‌های داخلی؛ الزام به کسب شناخت از واحد تجاری و کنترل‌های داخلی به حسابرس امکان می‌دهد درباره آزمون اثربخشی کنترل‌های داخلی تصمیم آگاهانه بگیرد که در بیشتر اوقات به انجام کمتر آزمون‌های محتوا منجر می‌شود.

- اطلاع‌رسانی به موقع موضوعهای مهم به مدیریت؛ انتقال به موقع نقاط ضعف کنترل‌های داخلی به مدیریت، این امکان را فراهم می‌کند تا مدیریت اقدام مناسب را انجام دهد که هم به نفع واحد تجاری است و هم در صرفه‌جویی وقت به حسابرسان کمک می‌کند.

- افزایش کارایی و اثربخشی حسابرسی؛ با تعیین نوع و ماهیت، زمان‌بندی اجرا و حدود آزمون‌های محتوا، حسابرسی

به‌طور هدفدار انجام می‌شود که ضمن کاهش اوقات کار حسابرسان، کیفیت گزارش‌های حسابرسی افزایش می‌یابد.

- تسهیل امکان پاسخگویی حسابرسان؛ با مستندسازی کارها، قضاوت‌ها و نتیجه‌گیری‌هایی که حسابرس در فرایند کار حسابرسی با رویکرد مدیریت ریسک انجام می‌دهد، در صورت درخواست مراجع نظارتی، امکان پاسخگویی حسابرس تسهیل می‌شود.

سپار

اگر مایلید با طرح یک ادعا ادامه دهیم و آن اینکه چرا رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک می‌تواند موجب بهبود کیفیت حسابرسی شود؟

نعمتی

با توجه به این‌که در این رویکرد حسابرس ریسک‌های تحریف بااهمیت را شناسایی و ارزیابی می‌نماید و بر اساس ریسک‌های ارزیابی‌شده، حدود، زمان‌بندی اجرا و میزان روش‌های حسابرسی را بر فعالیت‌ها و رویدادهای مالی واحد تجاری که دارای ریسک بیشتری هستند، متمرکز می‌کند لذا حسابرسی به‌نحو اثربخش انجام شده و کیفیت حسابرسی افزایش می‌یابد.

سپار

به‌عنوان آخرین بخش از گفتگو (به‌عنوان یک حسابرس با تجربه) بفرمایید چالش‌های اجرایی حسابرسی مبتنی بر ریسک در حال حاضر کدامند؟

نعمتی

اهم چالش‌های اجرایی رویکرد مذکور شامل موارد زیر است که نیازمند اتخاذ تمهید لازم از سوی دست‌اندرکاران حرفه است:

- کافی نبودن آموزش‌های ضمن خدمت حسابرسان؛ هرچند حسابرسان هر ساله دوره‌های آموزشی را در قالب برنامه‌های مصوب آموزشی می‌گذرانند ولی این آموزش‌ها به‌دلیل کافی نبودن و یا کاربردی نبودن آنها در خصوص نحوه شناسایی و ارزیابی ریسک‌ها و همچنین نحوه طراحی و اجرای آزمون‌ها، منجر به به‌کارگیری کامل رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک نشده است.

- اقبال کمتر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های معتبر به حرفه حسابرسی؛ انجام حسابرسی با کیفیت و اجرای رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک مستلزم در اختیار داشتن

به‌روز نبودن حسابرسان در خصوص

ریسک‌های در معرض

واحد‌های تجاری ناشی از

به‌کارگیری فناوری اطلاعات و همچنین

چگونگی استفاده از

فناوری‌های نوین در حسابرسی

بر اجرای موثر حسابرسی مبتنی بر

ریسک تاثیر نامطلوب می‌گذارد

و ارزیابی ریسکهای آن ضعف داریم. گاهی اوقات بر اساس شناختی که بر مبنای تجارب قبلی از کسب و کار واحد تجاری کسب کرده ایم فکر می کنیم شناخت مان کافی است؛ در حالی که با تغییر محیط و پیچیده تر شدن شرایط و روابط اقتصادی و تجاری، این شناخت نیازمند به روز رسانی است. همچنین برخی از حساببران هنوز حساسی را به صورت سنتی انجام می دهند و دانش خود را در زمینه مفاهیم تشخیص و ارزیابی ریسک به روز نکرده اند. با توجه به این که در استانداردهای حساسی در خصوص کسب شناخت چارچوب و رهنمودهای کلی مطرح شده است، به نظر می رسد برای رفع این چالش به دستورالعملهای اجرایی در زمینه نحوه کسب شناخت و مستند کردن آن و ارائه آموزشهای لازم به خصوص در زمینه ثبت سیستم کنترل های داخلی و ارزیابی مناسب بودن طراحی و اجرای سیستم نیاز بیشتری وجود دارد.

- **ضعف مستندسازی؛** مستند نشدن کامل اقداماتی که حساببران در مراحل برنامه ریزی و اجرای عملیات حساسی در برخورد با شناسایی و ارزیابی ریسکها و همچنین قضاوتهای عمده ای که انجام داده اند منجر به این می شود که پرونده حساسی از لحاظ کنترل کیفیت، مناسب ارزیابی نشود.

- **کیفیت پایین آموزش در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی؛** به دلیل به روز نبودن سرفصلهای دروس حسابداری و حساسی در دانشگاه ها، اغلب فارغ التحصیلان دانشگاهی انتظارات حرفه حساسی را در بدو ورود به این حرفه برآورده نمی کنند. براساس ماده ۱۰ آیین نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی حساسی مصوب اردیبهشت ۱۳۸۸، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف شده در راستای ارتقای کیفی حساسی و توجه به نیازهای کشور، در برنامه های آموزش دانشگاه ها در زمینه حسابداری و حساسی تجدیدنظر کند. در این مورد تغییرات قابل توجهی در سرفصلهای درسی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی ملاحظه نمی شود.

سپاس

از حضور شما در این گفتگو سپاسگزاری می شود.

حساببران دارای تحصیلات با کیفیت و توانمند است که در سالهای اخیر به دلیل جذابیت کارهای حوزه اجرا، کمتر وارد حرفه حساسی شده اند که امیدوارم با افزایش جذابیت و انگیزه در حرفه، حساببران با علاقه و با کیفیت جذب شوند و مهم تر از آن، پس از کسب تجربه ارزشمند، حرفه حساسی را ترک نکنند.

- **همگام نبودن حساببران با توسعه به کارگیری فناوری اطلاعات در کسب و کارها؛** با توسعه روزافزون استفاده از فناوریهای نوین در کسب و کارها و انجام، ثبت و پردازش بسیاری از رویدادهای مالی در بستر فناوریهای نوین و دیجیتال، کسب شواهد حساسی کافی و مناسب بدون کسب شناخت از سیستمهای فناوری اطلاعات واحد تجاری و ارزیابی ریسکهای مربوط میسر نیست. این موضوع در استانداردهای حساسی به ویژه استاندارد حساسی ۳۱۵ که نسخه تجدیدنظر شده آن اخیراً برای نظرخواهی عمومی از سوی کمیته تدوین استانداردهای حساسی منتشر شده، الزامی شده است. به روز نبودن حساببران در خصوص ریسکهای در معرض واحدهای تجاری ناشی از به کارگیری فناوری اطلاعات و همچنین چگونگی استفاده از فناوریهای نوین در حساسی، بر اجرای موثر حساسی مبتنی بر ریسک تاثیر نامطلوب می گذارد. ضمناً با فراگیر شدن به کارگیری فناوری اطلاعات در کسب و کارها حضور متخصصین این حوزه در ترکیب گروه های حساسی برای شناسایی و ارزیابی ریسکها و اجرای آزمونهای حساسی، ضروری به نظر می رسد.

- **ضعف در اجرای دستورالعمل حساسی؛** سازمان حساسی در سالهای اخیر دستورالعمل حساسی را تجدیدنظر نموده که در آن رویکرد حساسی مبتنی بر ریسک به صورت یکپارچه و چارچوب استانداردهای حساسی مورد توجه قرار گرفته است لیکن به نظر می رسد اجرای اثربخش دستورالعمل منوط به برگزاری کارگاههای آموزش عملی توسط مدرسانی است که آن را در کسب و کارهای مختلف اجرا نموده اند و همچنین آماده شدن بستر نرم افزاری برای مکانیزه شدن فرایند انجام کار حساسی، است.

- **ضعف حساببران در کسب شناخت از کسب و کارها و ریسکهای آن؛** در کسب شناخت از کسب و کارها و شناسایی

حسابرسی مبتنی بر ریسک ابزاری برای کاهش ریسک سرایت

محمد علی عضدی

حسابدار رسمی

حسابداری

جناب آقای عضدی همراه همیشگی ما اینجا در میز گفتگو با ماست. ایشان در حال حاضر در کمیته کنترل کیفیت سازمان حسابرسی مشغول به کار می باشند. در شروع با توجه به این که در بررسی پرونده ها در کنترل کیفیت به موضوع ریسک اهمیت داده شده است و چک لیست مربوط به ریسک از جمله الزامات ضروری این بررسی در کنترل کیفیت می باشد از ایشان دعوت می کنیم ریسک حسابرسی و اجزای آن را برای خوانندگان حسابرس باز تعریف نمایند.

عضدی

برای پاسخ به این پرسش ابتدا باید هدف حسابرسی صورتهای مالی را مشخص کنیم. در این خصوص طبق استانداردهای حسابرسی هدف حسابرس، افزایش میزان اطمینان استفاده کنندگان به صورتهای مالی است. این هدف با اظهار نظر حسابرس نسبت به این که آیا صورتهای مالی از تمام جنبه های با اهمیت، طبق چارچوب گزارشگری مالی مربوط تهیه شده است یا خیر، تامین می شود. به عبارت دیگر حسابرس دو هدف کلی را در حسابرسی صورتهای مالی دنبال می کند اول کسب اطمینان

یا در مجموع با سایر تحریفها، بااهمیت است، پیشگیری یا به موقع آن را کشف و اصلاح کند. به طور معمول این خطر متاثر از عواملی نظیر اثربخشی محیط کنترلی از جمله طراحی و اعمال فعالیتهای کنترلی، سامانههای نظارتی و یکپارچگی سامانههای اطلاعاتی واحد تجاری است. به طور معمول استانداردهای حسابرسی این دو جز را به صورت ترکیبی و توامان مورد ارزیابی قرار می دهند.

خطر عدم کشف یعنی خطر این که روشهای حسابرسی اجرا شده توسط حسابرس برای کاهش خطر حسابرسی به یک سطح پایین قابل قبول، نتواند تحریفی را کشف کند که به تنهایی یا در مجموع با سایر تحریفها، بااهمیت است این خطر در واقع ناشی از ماهیت، زمان بندی، میزان روشهای حسابرسی از جمله روشهای نمونه گیری و میزان آزمونهای محتوا به خصوص آزمون جزییات معاملات است.

ساز

چگونه می توان ریسک حسابرسی را کاهش داد؟

عضدی

مناسب است یادآوری کنم که سه جز ریسک حسابرسی باهم مرتبط است و تغییر در یکی از آنها می تواند سایر جزها را متاثر کند، حسابرسان باید به منظور کاهش ریسک کلی حسابرسی به سطح قابل قبول و ارائه اظهار نظر قابل اتکا این روابط را درک کنند. به منظور کاهش ریسک حسابرسی انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی و رعایت الزامات آیین رفتار حرفه ای، از اهمیت به سزایی برخوردار است. حسابرس ملزم به رعایت اصول بنیادی اخلاق حرفه ای از جمله درستکاری، بی طرفی، صلاحیت و مراقبت حرفه ای، رازداری، رفتار حرفه ای و اصول و ضوابط حرفه ای است همچنین چون حسابرسی با منافع عمومی سروکار دارد، بنابراین طبق الزامات آیین رفتار حرفه ای، حسابرس باید مستقل از واحد تجاری باشد، استقلال، توانایی حسابرس را برای درستکاری و حفظ بی طرفی و نگرش تردید حرفه ای افزایش می دهد. چرا که حسابرس ملزم است حسابرسی را با تردید حرفه ای برنامه ریزی و اجرا کند. تردید حرفه ای مستلزم هشیاری حسابرس نسبت به شرایطی است که موجب تحریف بااهمیت در صورتهای مالی خواهد گردید.

معقول از وجود یا نبود تحریف بااهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه در صورتهای مالی به عنوان یک مجموعه واحد، تا بدین وسیله حسابرس بتواند نسبت به این که صورتهای مالی از تمام جنبه های بااهمیت، طبق چارچوب گزارشگری مالی مربوط تهیه شده است یا خیر، اظهار نظر کند؛ دوم گزارشگری نسبت به صورتهای مالی و اطلاع رسانی لازم طبق استانداردهای حسابرسی، براساس یافته های حسابرسی.

ریسک حسابرسی که در استانداردهای حسابرسی از آن به عنوان خطر حسابرسی یاد شده است در واقع عبارت است از خطر این که حسابرس هنگام وجود تحریف بااهمیت در صورتهای مالی، نسبت به آن نظر نامناسب ارائه کند. این یک مفهوم بنیادی برای حرفه حسابرسی محسوب می شود زیرا به این احتمال اشاره دارد که حتی حسابرسیهای انجام شده بر مبنای استانداردهای حسابرسی نیز ممکن است موفق به کشف تحریفها و اشتباهات بااهمیت موجود در صورتهای مالی نباشد. خطر حسابرسی تابعی از خطر تحریف بااهمیت و خطر عدم کشف است.

خطر تحریف بااهمیت می تواند در دو سطح وجود داشته باشد. در سطح صورتهای مالی به عنوان یک مجموعه واحد؛ به معنای خطرهای تحریف بااهمیتی است که ارتباطی فراگیر با صورتهای مالی به عنوان یک مجموعه واحد دارد و بالقوه بر ادعاهای متعددی اثرگذار است. خطر تحریف بااهمیت در سطح ادعاهای مرتبط با گروه های معاملات، مانده حسابها و موارد افشا. این خطر در سطح ادعاها شامل دو جز است خطر ذاتی و خطر کنترل. خطر ذاتی یعنی آسیب پذیری ادعای مدیریت درباره یک گروه معاملات، یک مانده حساب یا یک مورد افشا، بدون در نظر گرفتن کنترلهای مربوط در برابر تحریفی که بتواند به تنهایی یا در مجموع با سایر تحریفها، بااهمیت باشد، برخی از عوامل موثر بر ریسک ذاتی عبارتند از مشکلات تداوم فعالیت واحد مورد رسیدگی، اندازه و نوع فعالیت واحد تجاری، نوع مالکیت و راهبری، نوع فعالیت، درستکاری، حسن شهرت و صلاحیت مدیریت و... . خطر کنترل خطر این که کنترلهای داخلی واحد تجاری نتواند از بروز تحریف در ادعاهای مدیریت درباره یک گروه معاملات، یک مانده حساب یا یک مورد افشا که به تنهایی

حق الزحمه حسابرسی

به عنوان یک عامل

مشوق می تواند تضمین کند که

حسابرسی مبتنی بر ریسک

به صورت کارآمد و

با کیفیت بالا انجام شود

در یک کار حسابرسی، مربوط تلقی می شود که آن استاندارد لازم الاجرا بوده و شرایط تعیین شده در آن استاندارد، در کار حسابرسی مورد نظر، وجود داشته باشد.

لازم به توضیح می دانم از میان استانداردهای حسابرسی ایران برخی از آنها به موضوع حسابرسی مبتنی بر ریسک به شکل مستقیم پرداخته است از جمله استاندارد حسابرسی ۲۰۰ اهداف کلی حسابرس مستقل و انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی، استاندارد حسابرسی ۳۱۵ تشخیص و ارزیابی خطرهای تحریف بااهمیت از طریق شناخت واحد تجاری و محیط آن، استاندارد حسابرسی ۳۳۰ برخورد های حسابرس با خطرهای ارزیابی شده، استاندارد حسابرسی ۴۵۰ ارزیابی تحریف های شناسایی شده در حسابرسی و استاندارد حسابرسی ۵۰۰ شواهد حسابرسی. هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی یادآور می شود که این استانداردها در نتیجه ارزیابی مناسب ریسک از طریق شناخت دقیق تر واحد تجاری و محیط آن از جمله کنترل های داخلی و بهبود طراحی و اجرای روش های حسابرسی در برخورد با ریسک های ارزیابی شده تحریف های بااهمیت، منجر به افزایش کیفیت حسابرسی خواهد شد. زیرا انتظار

حفظ تردید حرفه ای در تمام مراحل حسابرسی الزامی است، به خصوص اگر حسابرس قصد کاهش ریسک های خاصی چون، نادیده گرفته شدن شرایط غیرعادی تعمیم بیش از حد یافته ها، هنگام نتیجه گیری از مشاهدات حسابرسی، به کارگیری مفروضات نادرست در تعیین ماهیت، زمان بندی اجرا و میزان روش های حسابرسی و ارزیابی نتایج حاصل از آن را داشته باشد.

از سوی دیگر برای کاهش ریسک حسابرسی، اعمال قضاوت حرفه ای برای انجام مناسب کار حسابرسی، امری اساسی است، زیرا تفسیر الزامات آیین رفتار حرفه ای و استانداردهای حسابرسی و اتخاذ تصمیمات آگاهانه در تمام مراحل حسابرسی، بدون بهره گیری از دانش و تجربه در خصوص واقعیتهای و شرایط موجود میسر نیست. مهمترین وجه قضاوت حرفه ای آن است که آموخته ها، دانش و تجربه حسابرس، به کسب صلاحیت لازم جهت اعمال قضاوت منطقی کمک کند. همچنین قضاوت حرفه ای باید به نحو مناسبی مستند شود. این مستندسازی در قالب گردآوری شواهد حسابرسی کافی و مناسب متبلور می شود حسابرس باید شواهد حسابرسی کافی و مناسب برای کاهش ریسک حسابرسی به یک سطح پایین قابل قبول، جمع آوری کند به گونه ای که بتواند به نتایج معقولی که مبنای اظهار نظر قرار می گیرد، دست یابد. خاطر نشان می شود شواهد حسابرسی ماهیت انباشت شونده دارند و اساساً با اجرای روش های حسابرسی در جریان حسابرسی کسب می شوند. شواهد حسابرسی همچنین ممکن است شامل اطلاعات کسب شده از سایر منابع مانند حسابرسی های قبلی یا روش های کنترل کیفیت موسسه حسابرسی برای پذیرش صاحبکار جدید یا ادامه همکاری با صاحبکار قبلی باشد. شواهد حسابرسی هم شامل اطلاعاتی است که ادعاهای مدیریت را پشتیبانی و تایید می کند و هم شامل اطلاعاتی است که آن ادعاها را نقض می کند. به علاوه، در برخی موارد، عدم دستیابی به اطلاعات نیز توسط حسابرس به عنوان شواهد حسابرسی مورد استفاده قرار می گیرد.

در نهایت به منظور کاهش ریسک حسابرسی، حسابرس باید تمام استانداردهای حسابرسی مربوط به کار حسابرسی مورد نظر را رعایت کند. یک استاندارد حسابرسی، زمانی

با اهمیت یا سایر مسایل بالقوه در حوزه‌های پرخطر کافی است یا خیر.

۶- تخصیص کارآمد منابع با تمرکز بر ریسکهای با اهمیت، رویکرد مبتنی بر ریسک امکان تخصیص کارآمدتر منابع حسابرسی را فراهم می‌کند.

۷- فرایند مستمر ارزیابی ریسک یک رویداد یکباره نیست، بلکه یک فرایند مداوم است که با تغییر واحد تجاری و محیط آن، مجدداً بررسی و به‌روز می‌شود. طرح حسابرسی انعطاف‌پذیر است و می‌تواند بر اساس ریسکهای جدید یا نوظهور تنظیم شود.

۸- رویکرد مشارکتی: این رویکرد رابطه حسابرس و صاحبکار را از طریق همکاری تقویت می‌کند و در نتیجه راهبردهای کاهش ریسک و مدیریت ریسک موثرتر را افزایش می‌دهد.

برخلاف حسابرسی سنتی، که ممکن است بیشتر بر آزمون معاملات و رعایت با مقررات خاص در همه حوزه‌ها تمرکز کند، حسابرسی مبتنی بر ریسک پویاتر، تطبیق‌پذیرتر و متمرکز بر حوزه‌هایی است که بیشترین اهمیت را برای موفقیت واحد تجاری و قابلیت اطمینان گزارش آن دارد.

سازمان

فرایند به‌کارگیری حسابرسی مبتنی بر ریسک را تشریح کنید؟

عضدی

اجرای حسابرسی مبتنی بر ریسک شامل رشته‌ای سیستماتیک از مراحل است که حسابرسان را در تمام چرخه حسابرسی هدایت می‌کند. فرایند اصلی معمولاً چندین مرحله کلیدی را در بر می‌گیرد. گام اول مستلزم آن است که حسابرس روشهای ارزیابی خطر (به‌طور معمول مشتمل بر پرس‌وجو، از ارکان واحد تجاری، اجرای روشهای تحلیلی و مشاهده و واریسی بوده ولی محدود به آن نیست) را به‌منظور فراهم کردن مبنایی برای تشخیص و ارزیابی خطرهای تحریف با اهمیت در سطح صورتهای مالی و در سطح ادعاها اجرا کند. با این وجود، روشهای ارزیابی خطر به‌تنهایی فراهم‌کننده شواهد حسابرسی کافی و مناسب برای اظهارنظر حسابرس نیست. در این مرحله همچنین باید مربوط بودن اطلاعات کسب‌شده در فرایند پذیرش کار یا ادامه همکاری با صاحبکار

می‌رود پیوند بهبود یافته ریسکهای ارزیابی‌شده و روشهای حسابرسی منجر به تمرکز بیشتر رسیدگیها بر حوزه‌های با ریسک تحریف با اهمیت بیشتر شود.

سازمان

ویژگیهای رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک کدام است؟

عضدی

بر اساس مطالعاتی که در یک دهه اخیر در نقاط مختلف به‌عمل آمده است این رویکرد دارای ویژگیهایی به شرح زیر است:

۱- حسابرسی مبتنی بر ریسک به‌عنوان یک تغییر بنیادی در ابرتئوری (پارادایم) از رویکردهای حسابرسی سنتی محسوب می‌شود. حسابرسی مبتنی بر ریسک متمرکز بر ریسکهای احتمالی با اهمیت است که امکان دارد واحدهای تجاری با آن مواجه شوند و راههایی را برای رسیدگی به این ریسکها می‌یابد. این رویکرد بر این مفهوم استوار است که حوزه‌های با ریسک بالاتر باید توجه حسابرسی بیشتری را به خود جلب کنند و حسابرسان را ملزم می‌کند ابتدا فرایندهای تجاری را به‌طور جامع شناسایی و درک کنند. درک این فرایندها شامل تجزیه و تحلیل ریسکها و سیستمهای کنترلی است که به واحدهای تجاری در دستیابی به اهداف و مقاصد خود کمک می‌کند. این رویکرد توجه حسابرسی را بر حوزه‌های آسیب‌پذیرتر در برابر ریسک متمرکز می‌کند.

۲- ارزیابی ریسک در اولویت قرار خواهد گرفت به‌نحوی که طرح حسابرسی به شکل مستقیم از فرایند ارزیابی ریسک نشأت می‌گیرد.

۳- روشهای حسابرسی مناسب‌سازی شده از دیگر ویژگیهای این رویکرد است برخلاف حسابرسیهای سنتی که ممکن است روشهای استاندارد شده را در همه حوزه‌ها اعمال کنند.

۴- مدیریت ریسک فعالانه حسابرسی مبتنی بر ریسک به جای پاسخهای واکنشی، بر شناسایی و مدیریت پیشگیرانه ریسکها تاکید می‌کند.

۵- تاکید بر کنترلهای داخلی مشتمل بر ارزیابی طراحی و اثربخشی کنترلهای داخلی که در کاهش ریسکهای شناسایی‌شده یک عنصر اصلی است. حسابرسان ارزیابی می‌کنند که آیا کنترلها برای جلوگیری یا کشف تحریفهای

را جهت تشخیص خطرهای تحریف بااهمیت مورد توجه قرار دهد پس از آن وی باید به شناخت جامعی از واحد تجاری و محیط آن شامل کنترلهای آن دست یابد. این اطلاعات می‌تواند در خصوص مواردی نظیر صنعت، قوانین و مقررات و سایر عوامل برون‌سازمانی شامل چارچوب گزارشگری مالی مربوط، ماهیت واحد تجاری، انتخاب و به‌کارگیری رویه‌های حسابداری و دلایل تغییر آن‌ها اهداف و راهبردهای واحد تجاری و آن دسته از خطرهای تجاری مرتبط که ممکن است موجد تحریفهای بااهمیت و اندازه‌گیری و بررسی عملکرد مالی واحد تجاری است. همچنین حسابرس باید از کنترلهای داخلی مرتبط با حسابرسی شناخت کسب کند. این شناخت باید با اجرای روشهایی علاوه بر پرس‌وجو از کارکنان واحد تجاری، طراحی آن کنترلهای ارزیابی و مشخص کند که آیا کنترلهای اعمال شده‌اند یا خیر. این اطلاعات برای شناسایی و ارزیابی موثر ریسک ضروری است، زیرا ریسکها رویدادهای مجزا نیستند، بلکه نتیجه شرایطی هستند که مانع دستیابی به اهداف می‌شوند.

سپس حسابرس به منظور طراحی و اجرای روشهای حسابرسی لازم باید خطرهای تحریف بااهمیت را در سطوح صورتهای مالی و ادعاها مشخص و ارزیابی کند برای این منظور باید ریسکها را مشخص کند؛ ارتباط خطرهای مشخص شده را با صورتهای مالی و ادعاها مشخص نماید؛ با توجه به کنترلهایی که حسابرس می‌خواهد آزمون کند، خطرهای مشخص شده را به آنچه که می‌تواند در سطح ادعا اشتباه باشد، ربط دهد، و احتمال وجود تحریفها، شامل امکان وجود تحریفهای متعدد، و احتمال این که آیا میزان تحریفهای بالقوه به‌گونه‌ای است که بتواند منجر به تحریفهای بااهمیت شود یا خیر را بررسی کند. در همین گام حسابرس باید از میان ریسکهای تحریف بااهمیت بنابر قضاوت حرفه‌ای ریسکهای مستلزم توجه خاص یا ریسکهای عمده را مشخص کند. حسابرس هنگام قضاوت در این مورد باید آثار کنترلهای مشخص شده مرتبط با خطر موردنظر را نادیده بگیرد. ارزیابی حسابرس از خطرهای تحریف بااهمیت در سطح ادعاها ممکن است با کسب شواهد حسابرسی بیشتر در جریان حسابرسی، تغییر کند. در شرایطی که حسابرس با اجرای روشهای حسابرسی لازم یا دستیابی

به اطلاعات جدید، شواهدی کسب کند که با شواهد مبنای ارزیابی اولیه وی متناقض باشد، در ارزیابی قبلی خود تجدید نظر و بر همین اساس روشهای حسابرسی طراحی شده را تعدیل می‌کند.

در گام بعدی حسابرس باید روشهای حسابرسی لازم را به‌گونه‌ای طراحی و اجرا کند که ماهیت، زمان‌بندی اجرا و میزان آن، برای مقابله با خطرهای تحریف بااهمیت ارزیابی شده در سطح ادعاها مناسب باشد. حسابرس در صورتی ملزم است آزمون کنترلهای را برای کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب در رابطه با اثربخشی کارکرد کنترلهای مربوط، طراحی و اجرا کند که انتظار وی مبنی بر اثربخشی کارکرد کنترلهای باشد و نیز برای تعیین ماهیت، زمان‌بندی اجرا و میزان آزمونهای محتوا بخواند بر اثربخشی کارکرد کنترلهای، اتکا کند یا آزمونهای محتوا به‌تنهایی نتواند شواهد حسابرسی کافی و مناسب در سطح ادعاها فراهم کند. چنانچه حسابرس بخواند در طراحی و اجرای آزمون کنترلهای، اتکای بیشتری بر اثربخشی یک کنترل داشته باشد باید شواهد حسابرسی متقاعدکننده‌تری کسب کند در این راستا حسابرس باید ماهیت، میزان و زمان‌بندی اجرای آزمون کنترلهای را تعیین کند. یادآوری می‌کنم اگر حسابرس بخواند بر کنترلهای حاکم بر خطری عمده اتکا کند، باید این کنترلهای را در دوره جاری آزمون کند. چنانچه در اعمال کنترلهایی که حسابرس می‌خواهد بر آن‌ها اتکا کند انحرافات کشف شود، حسابرس باید برای درک این موضوعات و پیامدهای احتمالی آن‌ها، پرس و جوهای ویژه‌ای را انجام دهد و مشخص کند که آیا آزمونهای کنترل انجام‌شده، مبنای مناسبی را برای اتکا بر کنترلهای فراهم می‌کند، اجرای آزمونهای کنترل بیشتر، ضروری است یا برای برخورد با خطرهای تحریف، استفاده از آزمونهای محتوا ضروری است. حسابرس صرفنظر از خطرهای تحریف بااهمیت ارزیابی شده باید آزمونهای محتوا را برای هر گروه معاملات، مانده حساب و مورد افشای بااهمیت طراحی و اجرا کند. همچنین هنگام ارزیابی اثربخشی کارکرد کنترلهای مربوط باید این موضوع را ارزیابی کرد که آیا تحریفهای کشف شده در نتیجه اجرای آزمونهای محتوا حاکی از اثربخش نبودن کارکرد آن کنترلهای

حسابرسی صورتهای مالی

فرایندی

انباشت شونده و

تکراری است

ریسکهای تحریف بااهمیت برای نظرخواهی منتشر شده است چه تفاوتهایی در استاندارد تجدیدنظر شده با نسخه پیشین وجود دارد؟

عضدی

استاندارد بازنگری شده تشخیص و ارزیابی ریسکهای تحریف بااهمیت، در مقایسه با نسخه قبلی تغییرات قابل توجهی را به همراه داشته است. هدف از این تغییرات کلیدی، افزایش استحکام و یکنواختی فرایند تشخیص و ارزیابی ریسک و در نتیجه، برخوردهای حسابرسی موثرتر است. در اینجا به تغییرات اصلی اشاره می‌کنم:

۱- درک بهبودیافته از واحد تجاری و محیط آن: رویکرد تفصیلی: استاندارد بازنگری شده بر تشخیص دقیق‌تری از مدل کسب‌وکار واحد تجاری، محیط آن و اجزای کنترل داخلی آن تاکید دارد. این شامل بررسی عمیق‌تر اهداف، راهبردها، ریسکهای تجاری واحد تجاری و نحوه ارتباط آن‌ها با گزارشگری مالی است.

تمرکز بر محیط فناوری اطلاعات: تمرکز به‌طور قابل توجهی بر شناخت محیط فناوری اطلاعات واحد تجاری، از جمله کنترل‌های عمومی فناوری اطلاعات و ریسکهای ناشی از استفاده از فناوری اطلاعات، افزایش یافته است. این امر منعکس‌کننده اهمیت روزافزون فناوری در کسب‌وکارها است.

می‌باشد یا خیر. چنانچه در جریان رسیدگی‌هایی که طی دوره مورد حسابرسی انجام می‌شود، تحریف‌هایی کشف شود که حسابرس هنگام ارزیابی خطرهای تحریف بااهمیت انتظار آن را نداشته است، باید ضرورت بازنگری ارزیابی خطر و نیز ماهیت، زمان‌بندی اجرا یا میزان آزمونهای محتوای برنامه‌ریزی شده برای باقیمانده دوره را مورد ارزیابی قرار گیرد. هرگاه حسابرس به این نتیجه برسد که خطر تحریف بااهمیت ارزیابی شده در سطح یک ادعا، خطری عمده است، باید آزمونهای محتوای ویژه برخورد با آن خطر را اجرا کند. حسابرس براساس روشهای حسابرسی اجرا شده و شواهد حسابرسی کسب‌شده باید قبل از نتیجه‌گیری از حسابرسی، مناسب‌بودن ارزیابی خطرهای تحریف بااهمیت در سطح ادعاها را مورد ارزیابی قرار دهد. زیرا حسابرسی صورتهای مالی، فرایندی انباشت شونده و تکراری است. حسابرس با اجرای روشهای حسابرسی برنامه‌ریزی شده و بر اساس شواهد حسابرسی کسب شده ممکن است به این نتیجه برسد که ماهیت، زمان‌بندی اجرا و میزان سایر روشهای حسابرسی برنامه‌ریزی شده نیازمند تعدیل است. حسابرس ممکن است به اطلاعات جدیدی دست یابد که با اطلاعات مبنای ارزیابی خطر، تفاوت چشمگیری داشته باشد. حسابرس در چنین شرایطی ممکن است ناگزیر شود بر اساس بازنگری خطرهای ارزیابی شده برای همه یا تعدادی از گروه‌های معاملات، مانده حسابها، یا موارد افشا و ادعاهای مرتبط با آن‌ها، روشهای حسابرسی برنامه‌ریزی شده را مجدداً ارزیابی کند. در نهایت حسابرس باید درباره این‌که آیا شواهد حسابرسی کافی و مناسب کسب شده است یا خیر، نتیجه‌گیری کند. حسابرس برای اظهارنظر، باید همه شواهد حسابرسی مربوط را درنظر بگیرد.

ساز

یکی از استانداردهای حسابرسی که در رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک نقش کلیدی دارد استاندارد حسابرسی ۳۱۵ تشخیص و ارزیابی خطرهای تحریف بااهمیت از طریق شناخت واحد تجاری و محیط آن است. این استاندارد چند سال پیش تجدیدنظر شده است و هم اکنون نیز متن پیشنهادی آن با عنوان تشخیص و ارزیابی

۲- معرفی عوامل ریسک ذاتی :

استاندارد بازنگری شده پنج عامل ریسک ذاتی را برای کمک به حسابرسان در شناسایی و ارزیابی جامع‌تر ریسک ذاتی معرفی می‌کند که شامل :

- پیچیدگی ؛
- ذهنی بودن ؛
- تغییرپذیری ؛
- ابهام و

• استعداد بروز تحریف ناشی از جانب‌داری مدیران اجرایی یا سایر عوامل ریسک تقلب تا جایی که بر ریسک ذاتی تأثیر می‌گذارد.

۳- طیف ریسک ذاتی، استاندارد بازنگری شده مفهوم طیف ریسک ذاتی را معرفی می‌کند. این امر مستلزم آن است که حسابرسان ریسک ذاتی را در یک مقیاس ارزیابی کنند و احتمال و بزرگی تحریفات بالقوه را در نظر بگیرند. ریسک‌های موجود در انتهای بالاتر طیف، شواهد حسابرسی متقاعدکننده‌تری را می‌طلبند.

۴- ارزیابی جداگانه ریسک ذاتی و ریسک کنترل : استاندارد بازنگری شده الزام ارزیابی جداگانه ریسک ذاتی و ریسک کنترل را روشن‌تر و تقویت می‌کند. این امر به درک این‌که تحریفات در کجا احتمال بیشتری برای وقوع دارند (ریسک ذاتی) و این‌که کنترل‌های واحد تجاری چقدر به‌طور موثر از آن‌ها جلوگیری یا آن‌ها را کشف می‌کنند (ریسک کنترل) کمک می‌کند. ترکیب این ارزیابیها، ریسک تحریف با اهمیت را تعیین می‌کند.

۵- تأکید بر شواهد حسابرسی کافی و مناسب ناشی از رویه‌های ارزیابی ریسک : استاندارد بازنگری شده به‌صراحت بیان می‌کند که حسابرسان باید شواهد حسابرسی کافی و مناسب را از رویه‌های ارزیابی ریسک خود به‌دست آورند تا مبنای محکمی برای ارزیابیهای ریسک خود فراهم کنند.

۶- الزامات دقیق‌تر برای کنترل‌های مربوط به حسابرسی : استاندارد بازنگری شده رهنمودهای دقیق‌تری در مورد تشخیص کنترل‌های مرتبط با حسابرسی ارائه می‌دهد. همچنین بر لزوم شناسایی نه‌تنها طراحی این کنترلها بلکه اجرای آن‌ها نیز تأکید می‌کند.

۷- در نظر گرفتن مقیاس‌پذیری یکپارچه شده : در حالی‌که نسخه قبلی ملاحظات برای واحدهای تجاری کوچکتر داشت، استاندارد بازنگری شده ملاحظات مقیاس‌پذیری را در سراسر متن اصلی و مواد کاربردی ادغام می‌کند و بر پیچیدگی واحد تجاری به‌جای صرفاً اندازه آن تمرکز دارد.

۸- توضیحات کاربردی بهبودیافته استاندارد بازنگری شده : توضیحات کاربردی به‌طور قابل‌توجهی بهبودیافته و دقیق‌تر برای کمک به حسابرسان در درک و به‌کارگیری الزامات جدید در عمل است. این شامل مثالها و توضیحات مربوط به مفاهیم و الزامات جدید است.

به‌طور خلاصه، هدف اصلی استاندارد بازنگری شده سوق دادن به یک رویکرد دقیق‌تر، تفصیلی‌تر و مبتنی بر شواهد برای ارزیابی ریسک است. این استاندارد بر درک عمیق‌تر از واحد تجاری، تشخیص و ارزیابی ساختاریافته‌تر ریسک‌های ذاتی با استفاده از عوامل خاص و یک طیف، تمایز واضح‌تر بین ریسک ذاتی و ریسک کنترل، تمرکز قوی‌تر بر محیط فناوری اطلاعات و نیاز به شواهد حسابرسی کافی و مناسب برای پشتیبانی از ارزیابیهای ریسک تأکید دارد. هدف از این تغییرات، بهبود کیفیت و اثربخشی حسابرسیها با اطمینان از این است که حسابرسان تلاشهای خود را بر حوزه‌هایی با بالاترین ریسک تحریف با اهمیت متمرکز می‌کنند.

ساز

حسابرسی مبتنی بر ریسک بیشتر در چه شرکت‌هایی کاربرد دارد؟

عضدی

در اصل، فرایند حسابرسی مبتنی بر ریسک بیشتر در واحدهای تجاری کاربرد دارد که : ریسکها متنوع هستند و احتمال تأثیرگذاری قابل‌توجهی دارند. یا دارای رویکرد اولویت‌بندی شده برای تخصیص منابع حیاتی است. و نیز واحدهای تجاری که درک عمیق از کسب‌وکار و محیط آن برای حسابرسی موثر ضروری است. در کل فرایند حسابرسی مبتنی بر ریسک در طیف گسترده‌ای از شرکتها کاربرد دارد، اما برای شرکت‌های با ویژگیهای زیر مناسب‌تر تلقی می‌شود :

شرکت‌های بزرگ و پیچیده : این واحدهای تجاری معمولاً دارای شبکه پیچیده‌تری از فرایندها، دواير و سیستمها هستند

واحدهای تجاری متمرکز بر کارایی و اثربخشی
با تمرکز حسابرسی بر حوزه‌های پرخطر: حسابرسی مبتنی بر ریسک به بهینه‌سازی استفاده از منابع حسابرسی کمک می‌کند و منجر به حسابرسی‌های کارآمدتر و موثرتر در مقایسه با رویکردهای سنتی و مبتنی بر انطباق می‌شود. نمونه‌ای از صنایع خاصی که در آن‌ها حسابرسی مبتنی بر ریسک می‌تواند رایج باشد عبارت است از: خدمات مالی (بانکداری، بیمه، مدیریت سرمایه‌گذاری): به دلیل ریسک‌های ذاتی مالی، نظارتی و عملیاتی. داروسازی: به دلیل مقررات سختگیرانه سازمان غذا و دارو وزارت بهداشت در خصوص نگرانی‌های مربوط به ایمنی محصول.

انرژی (نفت و گاز، خدمات شهری): به دلیل مواجهه با ریسک‌های عملیاتی، زیست‌محیطی و ایمنی قابل توجه. فناوری: به دلیل مقابله با ریسک‌های امنیت سایبری، نگرانی‌های مربوط به حریم خصوصی داده‌ها و تغییرات سریع فناوری.

ساز

نقش حق الزحمه حسابرسی در رشد حسابرسی مبتنی بر ریسک چیست؟

عضدی

حق الزحمه حسابرسی می‌تواند آثار قابل توجهی بر رشد و توسعه حسابرسی مبتنی بر ریسک داشته باشد. در این رویکرد، تمرکز بر شناسایی و ارزیابی ریسک‌های بااهمیت و تخصیص منابع بهینه برای مدیریت این ریسک‌ها است. در زیر به برخی از نقش‌های حق الزحمه حسابرسی در این زمینه اشاره می‌کنم:

- ۱- تخصیص منابع مناسب: با تعیین حق الزحمه‌های مناسب، حسابرسان می‌توانند منابع و تخصص‌های لازم را برای شناسایی و مدیریت ریسک‌ها تخصیص دهند. این امکان به حسابرسان اجازه می‌دهد تا نیروی انسانی و زمان بیشتری را به حوزه‌هایی که دارای ریسک بالاتری است، اختصاص دهند.

- ۲- افزایش کیفیت حسابرسی: پرداخت حق الزحمه مناسب می‌تواند به جذب و نگهداری حسابرسان با تجربه و متخصص کمک کند. این افراد با دانش و توانایی بیشتر، قادر خواهند بود

که منجر به تنوع و حجم بیشتر ریسک‌ها می‌شود. یک رویکرد مبتنی بر ریسک به حسابرسان کمک می‌کند تا مهم‌ترین ریسک‌هایی که می‌توانند بر اهداف واحد تجاری تأثیر بگذارند را اولویت‌بندی و بر آن‌ها تمرکز کنند.

شرکتهای فعال در صنایع با مقررات سختگیرانه: بخش‌هایی مانند مالی، بهداشت و درمان، داروسازی و انرژی با الزامات نظارتی و تعهدات رعایت سختگیرانه‌ای روبه‌رو هستند. حسابرسی مبتنی بر ریسک کمک می‌کند تا اطمینان حاصل شود که حسابرسی به سمت حوزه‌هایی با بالاترین ریسک نظارتی و احتمال عدم رعایت هدایت می‌شوند.

سازمانهایی که با ریسک‌های عملیاتی قابل توجهی روبه‌رو هستند: واحدهای تجاری که دارای فرایندهای تولید پیچیده، زنجیره‌های تامین گسترده یا اتکا به فناوری پیچیده هستند، اغلب با ریسک‌های عملیاتی قابل توجهی مواجه می‌شوند. حسابرسی مبتنی بر ریسک می‌تواند حوزه‌های عملیاتی حیاتی را شناسایی کرده و اثربخشی کنترل‌ها را در کاهش خسارات احتمالی ارزیابی کند.

واحدهای تجاری با ساختارهای غیرمتمرکز: در واحدهایی با چندین مکان، واحدهای تجاری یا شرکت‌های فرعی، ریسک‌ها می‌توانند به‌طور قابل توجهی در بخش‌های مختلف متفاوت باشند. رویکرد مبتنی بر ریسک امکان تهیه برنامه‌های حسابرسی بر اساس ریسک‌های خاص هر واحد را فراهم می‌کند.

واحدهای تجاری که در حال تغییرات قابل توجه هستند: در دوره‌های ادغام، تملیک، پیاده‌سازی سیستم‌های بزرگ یا تغییرات راهبردی قابل توجه، مختصات ریسک می‌تواند به سرعت تغییر کند. حسابرسی مبتنی بر ریسک یک چارچوب انعطاف‌پذیر برای برنامه‌های حسابرسی و رسیدگی سریع به ریسک‌های نوظهور فراهم می‌کند.

واحدهای تجاری با چارچوب‌های مدیریت ریسک مناسب: واحدهای تجاری که قبلاً در تشخیص، ارزیابی و مدیریت ریسک‌ها سرمایه‌گذاری کرده‌اند، در موقعیت خوبی برای بهره‌مندی از حسابرسی مبتنی بر ریسک قرار دارند. فرآیند حسابرسی می‌تواند بر فعالیتهای مدیریت ریسک موجود بنا شده و نسبت به آن‌ها اطمینان‌دهی کند.

ریسکهای خود را به بهترین شکل مدیریت کنند.

سازمان

چالشهای اجرایی حسابرسی مبتنی بر ریسک در حال حاضر کدام است؟

عضدی

اجرای حسابرسی مبتنی بر ریسک، در حالی که مزایای قابل توجهی دارد، در محیط کسب و کار پیچیده امروزی بدون چالش نیست. برخی از چالشهای اساسی آن عبارت است از: لزوم کسب شناخت عمیق از واحد تجاری و محیط آن که در دو بعد دارای چالش است: اول پیچیدگی سازمانهای نوین در زیست بومهای پیچیده با مدل‌های کسب و کار پیچیده، زنجیره‌های تامین و جریانهای درآمدی متنوع فعالیت می‌کنند. حسابرسان باید تلاش قابل توجهی را برای شناخت واقعی این پیچیدگیها و نحوه تبدیل آنها به ریسکهای خاص انجام دهند. دوم همگامی با تغییر: محیط کسب و کار به دلیل پیشرفتهای فناوری، تغییرات نظارتی دائماً در حال تغییر و تحول است. حسابرسان از این جنبه نیز باید به‌طور مداوم شناخت خود از واحد تجاری و ریسکهای آن را به‌روزرسانی کنند.

شناسایی و ارزیابی موثر ریسک مشتمل بر تشخیص ریسکهای نوظهور: تشخیص ریسکهای جدید، مانند ریسکهای مربوط به امنیت سایبری، حریم خصوصی داده‌ها و تغییرات آب و هوایی، می‌تواند دشوار باشد. چالش دیگر در این خصوص کیفیت و در دسترس بودن داده‌ها است: ارزیابی دقیق ریسک به داده‌های قابل اعتماد و مرتبط بستگی دارد. سازمانها ممکن است با انبوهی از داده، ناسازگاریها و فقدان داده‌های جامع برای تجزیه و تحلیل موثر ریسک دست و پنجه نرم کنند. همچنین ذهنی بودن و سوگیری هم قابل ملاحظه است. ارزیابی ریسک اغلب شامل قضاوت است که می‌تواند تحت تاثیر سوگیریهای شناختی در بین مدیریت و حسابرسان قرار گیرد. اطمینان از واقع بینی و ثبات در ارزیابی ریسک یک چالش است. همچنین دشواری در ارزیابی ریسکهای "نرم": کمی‌سازی و ارزیابی ریسکهایی مانند آسیب به شهرت، فرهنگ سازمانی و تخلفات اخلاقی می‌تواند چالش برانگیز باشد، اما به‌طور فزاینده‌ای مهم است.

ادغام حسابرسی مبتنی بر ریسک با فرایندهای موجود: از جمله

اجرای رویکرد

مبتنی بر ریسک

ممکن است با مقاومت

تیمهای حسابرسی و مدیریتی که

به روشهای سنتی و مبتنی بر

رعایت عادت کرده‌اند

مواجهه شود

تا ریسکها را با دقت و عمق بیشتری شناسایی و مدیریت کنند. ۳- تشویق به نوآوری: حق الزحمه‌های کافی می‌تواند به حسابرسان انگیزه دهد تا در فناوریهای نوین حسابرسی سرمایه‌گذاری کنند. استفاده از ابزارهای تحلیلی پیشرفته و مدرن می‌تواند به شناسایی دقیق‌تر ریسکها کمک کند. ۴- بهبود فرایندهای حسابرسی: زمانی که حق الزحمه‌ها به‌درستی تنظیم شوند، حسابرسان می‌توانند فرایندها و روشهای رسیدگی خود را بهبود بخشند تا بهره‌وری بیشتری از منابع داشته باشند. این شامل استفاده بهینه از وقت و منابع مالی در مدیریت ریسکهای شناسایی شده است.

۵- تقویت اعتماد و اطمینان: دستمزد مناسب می‌تواند به حسابرسان اجازه دهد تا با دقت بیشتری به کار حسابرسی بپردازند و گزارشهایی با وضوح و دقت بالا ارائه دهند که به افزایش اعتماد و اطمینان ذینفعان منجر می‌شود. در نهایت، حق الزحمه حسابرسی به‌عنوان یک عامل مشوق می‌تواند تضمین کند که حسابرسی مبتنی بر ریسک به‌صورت کارآمد و با کیفیت بالا انجام شود و به واحدهای تجاری کمک کند تا

حسابرسانی با درک تجاری قوی، مهارتهای تحلیلی، دانش صنعت و به طور فزاینده‌ای، تخصص در فناوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل داده‌ها نیاز دارد. شکافهای مهارتی در تیم حسابرسی می‌تواند مانع اجرای موثر شود.

حفظ ارتباط و انطباق پذیری: شامل چشم‌انداز ریسک پویا: اهمیت و احتمال وقوع ریسکها می‌تواند به سرعت تغییر کند. برنامه‌های حسابرسی باید انعطاف‌پذیر و سازگار باشند تا به موقع به این ریسکهای در حال تغییر رسیدگی کنند.

ارتباط موثر ریسک: تبدیل ارزیابیهای پیچیده ریسک به بینشهای واضح، مختصر و قابل اجرا برای مدیریت و کمیته حسابرسی می‌تواند چالش برانگیز باشد.

اتکای بیش از حد به روشهای ارزیابی ریسک: چون رویکرد "تیک زدن" خطر برخورد با ارزیابی ریسک به عنوان یک الزام صرفاً رویه‌ای است که منجر به شناسایی سطحی ریسکها بدون درک عمیق از تاثیر بالقوه آنها می‌شود. همچنین محدودیت ماتریسهای ریسک: اتکای بیش از حد به ابزارهای ساده مانند ماتریسهای ریسک بدون تجزیه و تحلیل اساسی قوی می‌تواند منجر به اولویت‌بندی نادرست ریسکها شود.

عوامل خارجی و فقدان استانداردسازی: شامل انتظارات ذینفعان خارجی: ایجاد تعادل بین انتظارات ذینفعان مختلف (مدیریت، کمیته حسابرسی، تنظیم‌کنندگان مقررات) در مورد دامنه و تمرکز حسابرسیهای مبتنی بر ریسک می‌تواند چالش برانگیز باشد.

غلبه بر این چالشها مستلزم تعهد به یادگیری مداوم، ارتباط و همکاری قوی، سرمایه‌گذاری در فناوری و آموزش، و تغییر نگرش به سمت یک رویکرد حسابرسی استراتژیک و آینده‌نگرتر است.

ساز

ریسک سرایت در حسابرسی صورتهای مالی چیست و عوامل آن کدام است و ارتباط آن با رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک چگونه است؟

عضدی

ریسک سرایت (CONTAGION RISK) در حسابرسی صورتهای مالی به خطر ناشی از این موضوع اشاره دارد که یک مشکل یا قصور در یک حوزه از حسابرسی، یا مرتبط با

مقاومت در برابر تغییر: اجرای رویکرد مبتنی بر ریسک ممکن است با مقاومت تیمهای حسابرسی و مدیریتی که به روشهای سنتی و مبتنی بر رعایت عادت کرده‌اند، مواجه شود.

همسویی با میزان ریسک‌پذیری مدیریت: حسابرسان باید میزان ریسک‌پذیری و سطوح تحمل ریسک واحد تجاری را تشخیص داده و ارزیابیهای ریسک خود را با آنها هماهنگ کنند، که تعیین آن می‌تواند دشوار باشد و ممکن است به طور واضح تعریف نشده باشد. همچنین هماهنگی با سایر عملکردهای اطمینان‌دهی: اطمینان از هماهنگی موثر و اجتناب از تکرار تلاشها با سایر عملکردهای مدیریت ریسک و انطباق (مانند کنترل داخلی، انطباق، امنیت) می‌تواند چالش برانگیز باشد.

محدودیتهای منابع و شکافهای مهارتی چالش دیگری است که در ابعاد زیر قابل بررسی است.

محدودیت منابع حسابرسی: تیمهای حسابرسی اغلب با محدودیتهای بودجه و کارکنان مواجه هستند که اختصاص زمان و تخصص لازم برای ارزیابیهای عمیق ریسک در تمام حوزه‌های مربوط را دشوار می‌کند.

نیاز به مهارتهای تخصصی: حسابرسی مبتنی بر ریسک به

رویکرد حسابرسی

مبتنی بر ریسک

ذاتاً با هدف کاهش ریسک کلی

حسابرسی از جمله ریسک

تحریف با اهمیت

طراحی شده است

یک صاحبکار موسسه حسابرسی، می‌تواند بر کیفیت و قابلیت اتکای سایر حسابرسی‌های انجام شده توسط همان موسسه حسابرسی یا حسابرس تاثیر منفی بگذارد. این احتمال شیوع فقدان کیفیت یا یک مسئله مهم یا نشان‌دهنده ضعف‌های سیستمی در عملکرد حسابرسی است.

چندین عامل می‌توانند احتمال و تاثیر ریسک سرایت در حسابرسی صورتهای مالی را افزایش دهند:

عوامل در سطح موسسه حسابرسی: از جمله ضعف در کنترل کیفیت در سطح موسسه، فرهنگ سازمانی نامناسب، محدودیتهای منابع، عدم مشورت یا مشورت ناکافی در مورد مسایل پیچیده یا بحث‌برانگیز، سیاستها و رویه‌های متمرکز، ناقص، نفوذ شریک یا مدیر مسایل خاص شعبه.

عوامل در سطح قرارداد: مانند برنامه‌ریزی ناکافی

حسابرسی، تردید حرفه‌ای ناکافی، عدم مراقبت حرفه‌ای لازم استفاده از تیمهای حسابرسی یا پرسنل مشابه، مسایل مکرر با صاحبکار خاص.

عوامل خاص حسابرسی: شامل فقدان صلاحیت یا آموزش خدشه‌دار شدن استقلال یا بی‌طرفی، رفتار غیراخلاقی، ریسک سرایت می‌تواند اعتبار صورت مالی را تضعیف کند، منجر به مشکلات سیستمی کیفیت حسابرسی شود، خطر عدم‌کشف اشتباهات بااهمیت را افزایش دهد و به شهرت موسسه حسابرسی و حرفه آسیب برساند. از این لحاظ ریسک سرایت دارای اهمیت است.

رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک، ذاتاً با هدف کاهش ریسک کلی حسابرسی، از جمله ریسک تحریف بااهمیت، طراحی شده است. با این حال، اجرای آن می‌تواند هم بر ریسک سرایت تاثیر بگذارد و هم از آن تاثیر بپذیرد.

الف- شرایط افزایش ریسک سرایت:

در صورت عدم اجرای صحیح رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک، ریسک سرایت به دلیل رخداد شرایط زیر افزایش می‌یابد.

تمرکز بر ریسکهای شناسایی شده ممکن است منجر به نادیده گرفتن مسایل سیستمی شود: اگر حسابرسان بیش از حد توجه و منابع خود را صرفاً بر ریسکهای خاص شناسایی شده در سطح صاحبکار متمرکز کنند، ممکن است ناخواسته ضعف‌های سیستمی اساسی در روش‌شناسیها، آموزش یا فرایندهای کنترل کیفیت موسسه حسابرسی را نادیده بگیرند. این مسایل سیستمی می‌توانند چندین حسابرسی را تضعیف کنند.

کاربرد ناسازگار ارزیابی ریسک: اگر فرایند ارزیابی ریسک به دلیل آموزش یا راهنمایی ناکافی به‌طور ناسازگار در بین تیمهای مختلف حسابرسی در داخل موسسه اعمال شود، همان ارزیابیهای ریسک معیوب و پاسخهای حسابرسی ممکن است تکرار شوند و منجر به سرایت شوند.

اتکای بیش از حد به تجربه گذشته: اگر حسابرسان به‌شدت به تجربه گذشته خود با مشتریان یا صنایع مشابه بدون ارزیابی مجدد انتقادی ریسکهای فعلی تکیه کنند، ممکن است فرضیات یا رویکردهای معیوب را منتقل کرده و به‌طور بالقوه نقصها را گسترش دهند.

ریسک سرایت:

یک مشکل یا قصور در یک

حوزه از حسابرسی

یا مرتبط با یک

صاحبکار موسسه حسابرسی

می‌تواند بر کیفیت و قابلیت

اتکای سایر حسابرسی‌های انجام شده

توسط همان موسسه حسابرسی یا

حسابرس تاثیر منفی بگذارد

کورکورانه رویه‌های استاندارد شده‌ای که ممکن است در سطح موسسه دارای نقص باشند را کاهش می‌دهد.

ارزیابی مداوم ریسک: ماهیت تکراری حسابرسی مبتنی بر ریسک، که مستلزم ارزیابی و انطباق مداوم برنامه حسابرسی با ظهور اطلاعات جدید است، می‌تواند به شناسایی مشکلات بالقوه سراسری موسسه که ممکن است به ریسکها در چندین قرارداد کمک کنند، کمک کند.

الزام به شواهد حسابرسی کافی و مناسب: اصل به دست آوردن شواهد حسابرسی کافی و مناسب برای پشتیبانی از ارزیابیهای ریسک و نتایج حسابرسی، اگر به طور موثر در سطح موسسه اعمال شود، باید به جلوگیری از گسترش رویه‌های آزمون یا مستندسازی ناکافی کمک کند.

به عنوان یک نتیجه کلی، در واقع یک رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک که به طور ضعیف اجرا شده باشد، با ناسازگاریها یا تمرکز محدود صرفاً بر ریسکهای خاص صاحبکار، می‌تواند ناخواسته ریسک سرایت را با عدم رسیدگی به مسایل سیستمی اساسی شرکت افزایش دهد. همچنین در مقابل، یک رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک قوی و به طور مداوم اعمال شده، با تاکید بر درک صاحبکار، تمرکز بر ریسکهای مهم، سفرای سازی رویه‌ها و ارزیابی مداوم، می‌تواند ابزاری قدرتمند در کاهش ریسک سرایت باشد و با ترویج کیفیت بالاتر کار حسابرسی در تمام قراردادها و به طور بالقوه کشف ضعفهای سیستمی در داخل موسسه حسابرسی باشد.

بنابراین، حسابرسان باید اطمینان حاصل کنند که رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک آن‌ها به خوبی طراحی شده، به طور مداوم اجرا شده و تحت فرایندهای کنترل کیفیت دقیق قرار دارند تا به واسطه رویکردی که برای کاهش ریسک حسابرسی در نظر گرفته شده است، از افزایش ریسک سرایت جلوگیری شود. این شامل آموزش قوی، راهنمایی روشن، نظارت موثر و یک فرهنگ قوی از کیفیت و تردید حرفه‌ای است.

ساز

جناب عضدی از حضور شما در این گفتگو سپاسگزاریم. این‌که به طور علمی و موثکافانه موضوع حسابرسی مبتنی بر ریسک را بیان کردید به خصوص موضوع ریسک سرایت برای خوانندگان جذاب خواهد بود.

ارزیابی ریسک اغلب

شامل قضاوت است

که می‌تواند تحت تاثیر

سوگیرهای شناختی در بین

مدیریت و حسابرسان

قرار گیرد.

ب- شرایط کاهش ریسک سرایت:

با اجرای حسابرسی مبتنی بر ریسک/ریسک سرایت به دلایل زیر می‌تواند کاهش یابد:

تاکید بر شناخت واحد تجاری و محیط آن: درک کامل کسب و کار صاحبکار، از جمله محیط فناوری اطلاعات و کنترل‌های داخلی آن، می‌تواند به حسابرسان کمک کند تا حوزه‌هایی را که ریسک تحریف با اهمیت در آن‌ها بالاتر است، شناسایی کنند. این رویکرد متمرکز، در صورت اعمال مداوم در تمام حسابرسیها، می‌تواند از پراکنده شدن بیش از حد منابع و احتمال نادیده گرفتن حوزه‌های حیاتی به دلیل ضعفهای سراسری موسسه جلوگیری کند.

تمرکز بر ریسکهای مهم: با تمرکز انجام حسابرسی بر ریسکهای عمده رویکرد مبتنی بر ریسک حسابرسان را تشویق می‌کند تا بررسی دقیق‌تری را در این حوزه‌ها اعمال کنند. این بررسی دقیق‌تر می‌تواند به طور بالقوه مسایل اساسی سراسری موسسه را که ممکن است در یک رویکرد مبتنی بر رعایت بیشتر نادیده گرفته شوند، کشف کند.

مقیاس‌پذیری و سفرای سازی: یک حسابرسی مبتنی بر ریسک که به خوبی اجرا شده باشد، باید متناسب با شرایط خاص هر صاحبکار تنظیم شود. این امر احتمال اعمال

با توجه به موانع و محدودیتهای کنونی

حرفه حسابرسی در ایران

موثرترین روش: رویکرد مبتنی بر ریسک

عباسی محمدی

مدیر فنی حسابرسی

سایبرس

توصیف مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک که موضوع این شماره از حسابرس است برای خوانندگان حسابرس از زبان کسانی که به طور عملی و از نزدیک این مدل را اجرا کرده و موارد ابهام آن را تجربه نموده باشند بسیار جذاب و مفید خواهد بود. جناب آقای محمدی از مدیران فنی با استعداد سازمان حسابرسی به عنوان فردی آشنا در باب حسابرسی مبتنی بر ریسک از پنجره "میز گفتگوی حسابرس" ویژگیهای رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک را تشریح می نماید.

محمدی

در دهه های اخیر به دلیل توسعه شرکتها و افزایش روزافزون حجم عملیات آنها، حسابرسان به منظور کاهش ریسک و افزایش کارایی و اثربخشی حسابرسی، از روشهای سنتی که مبتنی بر آزمونهای محتوای گسترده بود فاصله گرفته و استفاده از مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک را به عنوان یکی از ابزارهای برنامه ریزی عملیات حسابرسی در پیش گرفته اند. حسابرسی مبتنی بر ریسک راهکاری است که می تواند ضمن افزایش کیفیت حسابرسی به حسابرسان کمک کند تا با کاهش حجم رسیدگیهای محتوایی، زمان صرف شده برای اجرای عملیات حسابرسی را کاهش داده و کارایی و اثربخشی حسابرسی را افزایش دهند. در همین راستا تمرکز بر ریسکهای کلیدی که احتمال وقوع آنها بیشتر بوده و تاثیر بیشتری بر صورتهای مالی دارند، از طریق

با حجم بالای معاملات و دارای ریسکهای مالی و کنترلهای داخلی بااهمیت کاربرد دارد و بهطور خاص در صنایع خاص مانند بانکها، بیمهها، شرکتهای پرداخت با دادههای بزرگ استفاده بیشتری دارد.

سایبرس

چرا رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک می تواند موجب بهبود کیفیت حسابرسی شود؟

محمدی

بهمنظور پاسخ به این سوال بهتر است انگیزههای حسابربان برای انجام حسابرسی با کیفیت و تاثیر صلاحیت حسابربان بر کیفیت حسابرسی به اختصار بررسی شود. ازجمله دلایلی که انگیزه بیشتری برای ارایه خدمات با کیفیت در حسابربان ایجاد می کند ریسک ناشی از دعاوی حقوقی علیه حسابربان و ریسک شهرت را می توان ذکر کرد. حسابربان برای مقابله با ریسکهای فوق با برخی محدودیتها مواجه هستند که ازجمله این محدودیتها می توان به عدم امکان افزایش حق الزحمه حسابرسی متناسب با افزایش ریسک حسابرسی اشاره کرد که

برقراری ارتباط بین ریسکهای تحریف بااهمیت و ادعاهای مدیریت در سطح حسابها و صورتهای مالی، مهمترین ویژگی رویکرد مبتنی بر ریسک است. توجه بیشتر بر اهمیت کنترلهای داخلی، کسب شناخت کافی از کنترلهای طراحی شده توسط مدیریت و آزمون اثربخشی این کنترلهای به منظور اتکا بر آنها از دیگر ویژگیهای مهم این رویکرد است که با افزایش کارایی و اثربخشی فرایندها، ریسک حسابرسی را کاهش می دهد و می تواند به عنوان ابزاری موثر برای مدیریت ریسک در سطح قابل پذیرش عمل کند.

سایبرس

آیا استفاده از فناوری اطلاعات تاثیری بر رشد حسابرسی مبتنی بر ریسک دارد؟

محمدی

فناوری اطلاعات ابزارهای پیشرفته ای برای تحلیل داده فراهم می کند. نرم افزارهای حسابرسی و ابزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی و یادگیری ماشین می توانند فرایندهای تکراری و زمانبر را سریعتر و با دقت بیشتری انجام دهند و علاوه بر صرفه جویی در زمان و هزینه ها، خطاهای انسانی را به حداقل برسانند. ارزیابی به موقع و برخط ریسکها امکان واکنش سریعتر نسبت به تغییرات محیط کسب و کار را فراهم می کنند. انجام آزمونهای محتوا برای همه اقلام جامعه آماری (حذف نمونه گیری) در سطح ادعاهای با ریسک بالا می تواند ریسک حسابرسی را به حداقل ممکن کاهش دهد.

از منظر دیگر با رشد استفاده از فناوری در کسب و کارها، ریسکهای سایبری و ریسکهای ناشی از اثربخش نبودن کنترلهای سیستمی می تواند ریسک تحریف اطلاعات در صورتهای مالی را افزایش دهد. کسب شناخت از واحد تجاری و محیط کنترلی آن و تشخیص و ارزیابی ریسک تحریفهای بااهمیت این بخش در تعیین میزان آزمونهای محتوا می تواند موثر باشد.

سایبرس

حسابرسی مبتنی بر ریسک بیشتر در چه نوع شرکتهای و چه نوع رسیدگیهایی کاربرد دارد؟

محمدی

حسابرسی مبتنی بر ریسک معمولاً جهت صاحبکاران بزرگ

تدوین دستورالعمل جدید

حسابرسی مبتنی بر ریسک در

سطح ادعاها توسط

سازمان حسابرسی از

اقدامات ارزشمند

جهت به روز رسانی

رویکرد حسابرسی بوده است

این موضوع ناشی از رقابت شدید در بازار حسابرسی است، همچنین در مواردی حسابرسان برای مقابله با ریسک دعاوی حقوقی و ریسک شهرت به سمت استفاده از روشهای سنتی مبتنی بر آزمونهای محتوای گسترده و افزایش رسیدگیها سوق پیدا می‌کنند که این رویکرد منجر به کاهش کارایی عملیات حسابرسی خواهد شد. در مواردی نیز حسابرسان برای اجتناب از مواجهه با ریسکهای حسابرسی، از پذیرش کار حسابرسی مربوط به صاحبکاران پرریسک اجتناب می‌کنند. اما باید به این موضوع توجه داشت در صورتی که حسابرسان از رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک به صورت اصولی در اجرای عملیات حسابرسی استفاده کنند علاوه بر این که می‌توانند بر محدودیتهای گفته شده در مقابله با ریسکهای حسابرسی غلبه کنند بلکه عملیات حسابرسی را می‌توانند در سطح کیفی بالایی به انجام برسانند.

برخی دیگر از استراتژیهای مدیریت ریسک حسابرسی که توسط حسابرسان به کار گرفته می‌شود مربوط به صلاحیت و توانایی حسابرسان جهت ارائه حسابرسی با کیفیت است که شامل سطح آموزش، مهارت و تخصص آنها در صنعت است. با توجه به موانع و محدودیتهای کنونی حرفه حسابرسی در ایران در خصوص جذب و حفظ نیروهای حسابرسی با کیفیت و بعضاً کافی نبودن صلاحیت و دانش حرفه‌ای اعضای تیم حسابرسی متناسب با صنعت و فشار زمانی تحمیلی از سوی صاحبکار، موثرترین روش بهبود کیفیت حسابرسی و مواجهه با محدودیتهای مربوط به کیفیت منابع انسانی در حرفه حسابرسی، اتخاذ رویکرد مبتنی بر ریسک است.

سازمان

نقش حق الزحمه حسابرسی در رشد حسابرسی مبتنی بر ریسک چیست؟

محمدی

حق الزحمه حسابرسی کافی امکان استخدام نیروی انسانی متخصص، آموزش و توسعه مهارتها و سرمایه‌گذاری در فناوریهای نوین توسط موسسات حسابرسی را فراهم می‌کند. به کارگیری حسابرسان متخصص و باتجربه و استفاده از فناوریهای جدید در تجزیه و تحلیل داده‌ها با کمک هوش مصنوعی (AI agents) به شناسایی و ارزیابی بهتر ریسکها

به‌ویژه برای مشتریان دارای ریسکهای منحصر به فرد کمک می‌کند.

در بخش دولتی معمولاً بودجه زمانی قراردادهای حسابرسی به صورت معقول برآورد شده و نرخهای مصوب ابلاغی مبنای تنظیم قراردادهای است. بنابراین رابطه معناداری بین حق الزحمه حسابرسی و رشد حسابرسی مبتنی بر ریسک وجود ندارد و انجام حسابرسی ریسک محور بیشتر با هدف کاهش ریسک عدم کشف با تمرکز بر حوزه‌های پرریسک با توجه به محدودیت نیروی انسانی و فشار ناشی از بودجه زمانی است. در بخش خصوصی، به دلیل وجود فضای رقابتی در جذب صاحبکاران که در برخی موارد منجر به رقابت ناسالم و نرخ شکنی می‌شود. بودجه‌های مبنای تنظیم قرارداد از منظر میزان ساعت و نرخ در برخی موارد جوابگوی هزینه‌های حسابرسی نیست. بنابراین شرکای حسابرسی به منظور حفظ توان کیفیت حسابرسی، کاهش ریسک حسابرسی به سطح قابل پذیرش و سودآور کردن قراردادهای حسابرسی ناگزیر به حرکت به سمت حسابرسی مبتنی بر ریسک هستند.

بخشی از

فرمهای موجود در

دستورالعمل صرفا

به منظور ارایه

پرونده‌های حسابرسی

به کنترل کیفیت

تکمیل می شود

که به نظر می‌رسد با آموزش کاربردی و مبتنی بر مورد کاوی به منظور ساده‌سازی مفاهیم دستورالعمل جدید حسابرسی می‌توان بر برخی از مشکلات اجرایی این دستورالعمل فایق آمد. چراکه اگر برگزاری دوره‌های آموزشی تئوری محور باشد منجر به درک نامفهوم مطالب توسط مخاطبین و پیچیده‌تر شدن اجرای آن توسط حسابرسان می‌شود و اثربخشی اهداف تعیین شده از سوی طراحان دستورالعمل را کاهش می‌دهد. به نظر می‌رسد اگر الزامات دستورالعمل جدید حسابرسی در بستر نرم‌افزارهای حسابرسی پیاده‌سازی شود بخش دیگری از چالشهای پیش‌گفته را می‌توان مرتفع نمود.

ساز

وضعیت به‌کارگیری رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک در ایران در حال حاضر چگونه است؟

محمدی

تدوین دستورالعمل جدید حسابرسی مبتنی بر ریسک در سطح ادعاها توسط سازمان حسابرسی از اقدامات ارزشمند جهت به‌روز رسانی رویکرد حسابرسی بوده است. لیکن کافی و متناسب نبودن تبیین اهداف مدنظر دستورالعمل حسابرسی و سایر دلایل پیش‌گفته موجب شده پیاده‌سازی دستورالعمل مزبور پیچیده جلوه کند و در حال حاضر ارتباط مستقیمی بین ارزیابی ریسک در سطح ادعاها و میزان آزمون محتوا وجود ندارد و بخشی از فرمهای موجود در دستورالعمل صرفاً به‌منظور ارایه پرونده‌های حسابرسی به کنترل کیفیت تکمیل می‌شود. همانطور که گفته شد ارائه کلاسهای آموزشی کاربردی می‌تواند تاحدی این مشکل را کاهش دهد.

ساز

با در نظر گرفتن این‌که واحدهای تجاری در محیط فعالیت رقابتی در محاصره ریسکهای مختلف قرار دارند همانطور که جنابعالی هم اشاره داشتید لزوم به‌کارگیری مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک بر همگان در حرفه آشکار است. برای ماندگاری کیفیت حسابرسی به شتاب بیشتری نیاز داریم. از حضور شما در این گفتگو

سپاسگزاریم.

ساز

چالشهای اجرایی حسابرسی مبتنی بر ریسک در حال حاضر کدامند؟

محمدی

طی دهه گذشته نرخ نگهداشت نیروی انسانی با کیفیت در حرفه حسابرسی روند نزولی داشته است. نبود نظام جبران خدمات کارآمد در حرفه حسابرسی، شکاف قابل توجه بین درآمد شرکای اصلی و سایر شرکا و مدیران در استخدام در بخش خصوصی، شفاف نبودن شاخصهای محاسبه کارانه در بخش دولتی، نبود تناسب منطقی بین حجم قراردادهای حسابرسی محوله و کارانه دریافتی و یکسان‌سازی نظام پرداخت، منجر به کاهش انگیزه کارکنان موثر و کلیدی تیمهای حسابرسی و خروج آنها از حرفه حسابرسی به حرفه حسابداری شده است. این فرایند امکان نوآوری، خلاقیت و پیاده‌سازی دستورالعملهای به‌روز رسانی شده حسابرسی مبتنی بر ریسک را با چالش مواجه کرده است.

اخیراً در سازمان حسابرسی و موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، اجرای دستورالعمل جدید حسابرسی مبتنی بر ریسک با رویکرد ارزیابی ریسک در سطح ادعاها تهیه و پیاده‌سازی شده است. به‌رغم این‌که دستورالعمل مذکور در مقایسه با دستورالعمل قدیمی (نشریه ۱۵۰)، از کارایی بیشتری برای استفاده از مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک برخوردار است و همسو با جدیدترین رویکردهای حسابرسی مبتنی بر ریسک در سطح بین‌الملل می‌باشد، لیکن پیاده‌سازی آن در عمل با چالش مواجه است چراکه نیازمند طراحی و تکمیل فرمهای متعدد ارزیابی ریسک کنترل‌های داخلی هر سرفصل حساب بر حسب ادعاها به‌منظور تعیین میزان نمونه لازم برای سندرسی هر حساب است.

ناکافی بودن و اثربخش نبودن پروژه‌های انجام حسابرسی با کمک نرم‌افزار در دو دهه گذشته و الزام تیمهای حسابرسی به چاپ چند صد فرم پیش‌بینی شده در دستورالعمل جدید حسابرسی علاوه بر کاهش کارایی حسابرسی و اتلاف وقت فراوان به‌رغم کمبود نیروی انسانی و محدودیت زمانی قراردادهای منجر به فرسودگی کارکنان، اتلاف منابع حسابرسی و عدم‌دستیابی به اهداف اصلی دستورالعمل مذکور شده است

حسابرسی مبتنی بر ریسک

فرصتی برای رشد پایدار و مقابله با چالشهای آینده

نرگس عظیمی آشتیانی

عضو کارگروه استانداردهای بخش عمومی
سازمان حسابرسی

سازمان

سرکار خانم عظیمی آشتیانی از جمله افراد حرفه‌ای فعال در زمینه پیاده‌سازی دستورالعمل جدید حسابرسی در سازمان حسابرسی است که بدون شک با مفهوم ریسک و حسابرسی مبتنی بر ریسک آشنایی خوبی دارند. به ایشان خوش آمد می‌گوییم.

عظیمی آشتیانی

باسلام و احترام از دعوت ارزشمند شما جهت شرکت در این مصاحبه تخصصی پیرامون موضوع حسابرسی مبتنی بر ریسک صمیمانه سپاسگزارم. این فرصت را افتخاری بزرگ می‌دانم تا بتوانم دیدگاه‌ها و تجربیات خود را در این حوزه مهم به اشتراک بگذارم. حسابرسی مبتنی بر ریسک، به عنوان یکی از روشهای مدرن در بهبود کیفیت گزارشگری مالی و مدیریت ریسک، جایگاه ویژه‌ای در حرفه حسابرسی دارد. امیدوارم این گفت‌وگو بتواند در اعتلای سطح آگاهی و توسعه دانش در این زمینه تاثیرگذار باشد و نقشی هرچند اندک در پیشبرد مباحث حرفه‌ای ایفا کند.

سازمان

ابتدا با تعاریف، از زبان استاندارد آشنا شویم. ریسک حسابرسی (Audit Risk) چیست و این ریسک شامل چه مولفه‌ها و انواعی است؟

عظیمی آشتیانی

بیا بید ریسک حسابرسی را از دریچه‌ای متفاوت بررسی کنیم: چرا حسابرسان نمی‌توانند بی‌هیچ دغدغه‌ای تمامی اطلاعات مالی یک سازمان را یک به یک بررسی کنند؟ پاسخ ساده است: این کار عملی نیست، پرهزینه است و منابع کافی برای آن وجود ندارد. در نتیجه، سنجش دقیق ریسک حسابرسی به یکی از مهم‌ترین وظایف حسابرسان تبدیل شده است.

مطابق استاندارد بین‌المللی ISA 200 (اهداف کلی حسابرس مستقل و انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی)، ریسک حسابرسی به معنای احتمال ارائه یک نظر نادرست توسط حسابرس، در شرایطی است که صورتهای مالی حاوی تحریف بااهمیت باشد. این استاندارد تأکید می‌کند که حسابرسان باید فرایند حسابرسی را با شک و تردید حرفه‌ای (Professional Skepticism) برنامه‌ریزی و اجرا کنند و همواره امکان وجود تحریفهای بااهمیت (Material Misstatement) را در نظر داشته باشند.

ریسک حسابرسی ترکیبی از سه عامل مهم ریسک ذاتی (Inherent Risk)، ریسک کنترل (Control Risk) و ریسک عدم‌کشف (Detection Risk) است که در بندهای ۶ تا ۱۰ استاندارد ۲۰۰ (ISA 200) تعریف شده‌اند.

این سه مولفه با هم ترکیب می‌شوند و مدل ریسک حسابرسی (Audit Risk Model) را شکل می‌دهند؛ که نقش مفهومی کلیدی در حرفه حسابرسی دارد.

استاندارد حسابرسی ۳۱۵ (ISA 315)، که به شناسایی و ارزیابی ریسکهای تحریف بااهمیت تأکید دارد، حسابرسان را راهنمایی می‌کند تا فرایندها را هدفمندتر برنامه‌ریزی کنند. این استاندارد از حسابرسان می‌خواهد تا شناخت دقیقی از محیط فعالیت سازمان (Business Environment) و واحد تجاری به‌دست آورده و روشهای مناسب حسابرسی را طراحی کنند که با تمرکز بر ریسکهای کلیدی، کارایی فرایند حسابرسی بهبود یابد.

سازمان

به چرایی اهمیت ریسک برای حسابرسان هم اشاره بفرمایید؟

عظیمی آشتیانی

در دنیای پیچیده و پرقابله امروز، سازمانها با ریسکهای متنوع و غیرقابل پیش‌بینی مواجه‌اند. در این شرایط، حسابرسان نمی‌توانند تنها به تضمین صحت صورتهای مالی اکتفا کنند؛ بلکه باید با رویکردی استراتژیک، اهمیت ریسک را درک کرده و به‌عنوان شرکای مدیریتی سازمانها عمل کنند. این نقش آینده‌نگر به آنها امکان می‌دهد تا با شناسایی و تحلیل ریسکهای کلیدی و نقاط ضعف، کنترلهای داخلی را تقویت کرده و کارایی و اثربخشی سازمان را افزایش دهند. نتیجه این تلاشها، بهبود اعتماد عمومی به گزارشهای مالی، کاهش ریسکهای تجاری و تقویت موقعیت رقابتی سازمان خواهد بود.

سازمان

با توجه به تغییرات سریع محیط کسب‌وکار و پیچیدگیهای روزافزون در سیستمهای مالی و عملیاتی، به‌نظر شما کدام حوزه‌های حسابرسی در حال حاضر بیشترین میزان ریسک را دارند؟ چگونه می‌توان این ریسکها را بهتر و موثرتر مدیریت کرد؟

عظیمی آشتیانی

در دنیای امروز، با تغییرات سریع محیط کسب‌وکار و پیچیدگیهای روزافزون سیستمهای مالی، حسابرسان از نقش سنتی خود فراتر رفته و مسئولیت ارزیابی و مدیریت ریسکهای کلیدی سازمانها را برعهده گرفته‌اند. دستورالعمل حسابرسی سازمان حسابرسی ایران (منتشر شده در سال ۱۴۰۱) که بر اساس استانداردهای بین‌المللی تدوین شده، نشان‌دهنده تحول در رویکرد ارزیابی ریسکهای کنترل و ذاتی است. این دستورالعمل اهمیت ارزیابی دقیق سیستمهای داخلی و شناسایی عوامل ریسک را نخستین گام برای کاهش خطرات حسابرسی می‌داند.

از نظر من، حوزه‌های پرریسک حسابرسی عبارتند از:

۱- فناوری اطلاعات و امنیت سایبری؛

پیشرفت فناوری، علاوه بر مزایا، ریسکهایی را مانند تهدیدات

عظیمی آشتیانی

حسابرسی مبتنی بر ریسک (Risk-Based Auditing) رویکردی پیش‌رو می‌باشد که به جای تمرکز بر رعایت قوانین، فرایندهای حسابرسی را با اهداف استراتژیک سازمان هماهنگ می‌کند. ویژگیهای اصلی این نوع حسابرسی عبارتند از:

۱- تمرکز بر ارزش افزوده: این رویکرد حسابرسی را از یک فعالیت نظارتی صرف به ابزاری موثر برای شناسایی و کاهش ریسکهای بحرانی، تحول یافته و ارزش عملی برای سازمان تبدیل می‌کند.

۲- هدف‌گذاری دقیق: در این رویکرد، حسابرس منابع و زمان خود را به نواحی پرریسک اختصاص می‌دهد و از حسابرسیهای پراکنده و غیرمتمرکز اجتناب می‌کند.

۳- تحلیل فعالانه: به جای بررسی مشکلات گذشته، به شناسایی نقاط ضعف احتمالی و پیش‌بینی خطرات آینده پرداخته و راهکارهای پیشگیرانه ارائه می‌دهد.

۴- افزایش کارایی و اثربخشی: با کاهش فعالیتهای غیرضروری و تمرکز بر ریسکهای کلیدی، فرایند حسابرسی سریع‌تر، جامع‌تر و اثربخش‌تر می‌شود.

۵- یکپارچگی با اهداف استراتژیک سازمان: حسابرسی مبتنی بر ریسک به‌طور هماهنگ با اهداف کلیدی شرکت، برای بهینه‌سازی ریسکها اجرا می‌شود.

۶- استفاده از فناوریهای پیشرفته: این رویکرد با بهره‌گیری از ابزارهای تحلیل داده، هوش مصنوعی و پایش مستمر، دقت و سرعت تصمیم‌گیریهای حسابرسی را افزایش می‌دهد.

حسابرسی مبتنی بر ریسک یک تحول اساسی در مسیر حسابرسی سنتی است؛ این رویکرد نوین حسابرسی به‌طور موثر تمرکز خود را از بررسی گسترده و پراکنده در حسابرسی سنتی، به تحلیل استراتژیک ریسکهای کلیدی تغییر داده است. این رویکرد بر شناخت ریسکهای تجاری که تاثیر مستقیمی بر سودآوری و بقای شرکت دارند، تمرکز می‌کند و با به‌کارگیری ابزارهای پیشرفته مانند تحلیل داده‌ها و هوش مصنوعی به مدیریت موثر ریسکها می‌پردازد. یکی از مهم‌ترین مزایای این نوع حسابرسی، صرفه‌جویی در زمان است؛ چرا که به جای بررسی یکسان تمامی بخشها،

سایبری، اختلال در زیرساختهای IT، و ضعف امنیت داده‌ها به همراه دارد. حملات سایبری در سازمانهایی با زیرساختهای ضعیف به‌طور قابل توجهی افزایش یافته و تاثیر مستقیم بر گزارشها و سیستمهای مالی دارد.

۲- ریسکهای عملیاتی و تجاری: پیچیدگی عملیات در صنایع حساس مانند بانکداری، بیمه و انرژی، ریسکهای همچون سوءمدیریت، فرایندهای ناکارآمد، و تغییرات ناگهانی بازار را به همراه دارد که بر عملکرد مالی و پروژه‌ها تاثیر می‌گذارد.

۳- ریسکهای مالی و اعتباری: سازمانها در بخش مالی و بانکی با ریسکهای ناشی از بدهیهای غیرقابل وصول، نوسانات نرخ بهره، و شوکهای اعتباری روبه‌رو هستند که کاهش اعتماد عمومی را به دنبال دارد.

۴- ریسکهای مدیریتی و تقلب: ضعف در اخلاق مدیریتی و کنترلهای داخلی، به‌ویژه در شرایطی که برای نقصها پاسخی ارائه نشده است، می‌تواند منجر به تحریفات مالی بااهمیت شود.

حسابرسی مبتنی بر ریسک (Risk-Based Auditing) یک رویکرد نوین است که با هدف بهینه‌سازی فرایند حسابرسی و مدیریت ریسکهای کلیدی در سازمانها طراحی شده است. این روش به جای تمرکز بر بازنگری سنتی و کلی عملیات، بر شناسایی و ارزیابی ریسکهای خاص مرتبط با تحریفهای بااهمیت و نقاط ضعف اصلی سیستمهای داخلی تاکید دارد.

سازمان

چگونه می‌توان این ریسکها را بهتر و موثرتر مدیریت کرد؟

عظیمی آشتیانی

حسابرسی مبتنی بر ریسک با ابزارهایی نظیر تحلیل احتمال - تاثیر، داده‌کاوی، سیستمهای هشدار زودهنگام، و استفاده از فناوریهای پیشرفته مانند هوش مصنوعی، به ارزیابی بهتر ریسکها کمک می‌کند و امکان تخصیص منابع به بخشهای پرریسک را فراهم می‌سازد.

سازمان

رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک چه ویژگیهایی دارد و چرا این رویکرد نسبت به حسابرسی سنتی متمایز است؟

جایگزینی با روشهای سنتی را نخواهد داشت؟

ساز

استانداردها و چارچوبهای بین المللی مرتبط با حسابرسی مبتنی بر ریسک کدامند و چگونه به حسابرسان کمک می کنند؟

عظیمی آشتیانی

حسابرسی مبتنی بر ریسک (Risk-Based Auditing) از استانداردهای بین المللی حسابرسی و چارچوبهای معتبر مدیریت ریسک بهره می گیرد تا دقت، شفافیت و کارایی روند حسابرسی افزایش یابد.

استانداردهای بین المللی حسابرسی که توسط هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB) تدوین شده اند، بخش کلیدی چارچوب حسابرسی مبتنی بر ریسک را تشکیل می دهند. مهم ترین استانداردهای مربوط عبارتند از:

ISA 200 (اهداف کلی حسابرس مستقل و انجام

حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی):

چارچوب کلی اهداف حسابرسی را ارائه می دهد و حسابرسان را ملزم می کند با استفاده از تردید حرفه ای و قضاوت حرفه ای، برنامه ریزی کنند تا خطرات تحریف با اهمیت شامل خطرات ذاتی، کنترل و عدم کشف را کاهش دهند.

ISA 315 (تشخیص و ارزیابی خطرات تحریف

با اهمیت از طریق شناخت واحد تجاری و محیط آن):

بر شناسایی و ارزیابی خطر تحریف با اهمیت متمرکز است. حسابرسان باید شناخت عمیقی از واحد تجاری، محیط آن و کنترل های داخلی داشته باشند تا خطرات با اهمیت را شناسایی کرده و به آن ها پاسخ دهند.

ISA 330 (برخوردهای حسابرسی با خطرات ارزیابی شده):

به طراحی و اجرای روشهای حسابرسی در واکنش به خطرات ارزیابی شده می پردازد و حسابرسان را ملزم می کند تا ماهیت، زمان بندی و میزان روشها را به گونه ای تنظیم کنند که به کاهش خطرات حسابرسی و جمع اوری شواهد کافی منجر شود.

ISA 240 (مسئولیت حسابرس در ارتباط با تقلب در

حسابرسی صورتهای مالی):

مسئولیت حسابرس در ارزیابی خطر تقلب را مشخص

یکی از مهمترین

مزایای حسابرسی مبتنی بر ریسک

صرفه جویی در زمان است

چرا که به جای بررسی یکسان

تمامی بخشها

منابع به نواحی پرریسک

هدایت می شود

منابع به نواحی پرریسک هدایت می شود و از اتلاف وقت و انرژی در تحلیل جزییات غیرضروری جلوگیری می کند. این روش، حسابرسان را قادر می سازد تا با سرعت و دقت بیشتری خطرات آینده را پیش بینی و مدیریت کنند.

علاوه بر این، حسابرسی مبتنی بر ریسک، تعامل میان حسابرس و مشتری را به سطحی استراتژیک ارتقا می دهد. حسابرسان نه تنها اطلاعات مالی دقیق ارائه می دهند، بلکه به مدیران کمک می کنند تا چالشهای عملیاتی و کنترل های داخلی را بهتر مدیریت کنند و تصمیمات بهتری اتخاذ کنند. این رویکرد با ارائه گزارشها و پیشنهادات هدفمند، به بهبود عملکرد سازمانها و تحقق اهداف استراتژیک آنها کمک می کند. در واقع، حسابرسی مبتنی بر ریسک نه تنها کیفیت گزارش دهی مالی را ارتقا می دهد، بلکه به سازمانها فرصتی برای رشد پایدار و مقابله با چالشهای آینده می دهد.

خودمان قضاوت کنیم اگر این روش بتواند زمان را نصف کند و ۸۰ درصد خطرات آینده را پیش بینی کند، آیا ارزش

این استاندارد ابزارهایی برای شناسایی و ارزیابی ریسکهای کلان ارائه می‌کند و به جامعیت فرایندهای حسابرسی مبتنی بر ریسک کمک می‌نماید.

به‌طور خلاصه می‌توان گفت: استانداردهای بین‌المللی حسابرسی فرایندهای حسابرسی، را به‌صورت علمی و عملیاتی هدایت می‌کنند و باعث شفافیت و دقت در رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک می‌شوند.

چارچوب ریسکهای فناوری اطلاعات COBIT امکان شناسایی و کنترل بهتر ریسکهای دیجیتال و عملیاتی را در زمینه مدیریت فناوری فراهم می‌کند و استاندارد مدیریت ریسک ISO 31000 و چارچوب ارزیابی و مدیریت ریسک سازمانی COSO، ضمن پوشش تمام سطوح سازمانی، تضمین‌کننده یکپارچگی در مدیریت ریسک هستند.

سازمان

فرایند اجرای حسابرسی مبتنی بر ریسک شامل چه مراحل است؟

عظیمی آشتیانی

فرایند حسابرسی مبتنی بر ریسک (RBA) به شکل یک چرخه گام‌به‌گام و با رعایت ترتیب مشخص اجرا می‌شود. در هر مرحله، منابع، استانداردها و چارچوبهای علمی به‌طور یکپارچه دخیل هستند. براساس دستورالعمل حسابرسی جدید سازمان حسابرسی، این فرایند شامل شناسایی تحریفها، تشخیص نقاط ضعف در کنترلهای داخلی و ارائه توصیه‌هایی برای پیشگیری یا اصلاح تحریفهای مالی و عملیاتی است.

مراحل اجرای این فرایند به شرح زیر است:

۱- شناخت محیط سازمان و سیستمها:

اولین گام در حسابرسی مبتنی بر ریسک، کسب شناخت جامع از واحد تجاری، محیط آن و ساختار کنترلهای داخلی با هدف شناسایی و ارزیابی ریسکهای تحریف بااهمیت است. این گام، مطابق استانداردهای حسابرسی ۳۱۵ و ۲۴۰ و با بهره‌گیری از چارچوبهایی مانند ISO 31000، به تحلیل ریسکهای نظیر پیچیدگی، عدم قطعیت و تقلب پرداخته و مبنایی برای طراحی اقدامات پاسخ‌دهی مناسب فراهم می‌کند.

۲- شناسایی و ارزیابی ریسکها:

در مرحله ارزیابی ریسکهای ذاتی، کنترل و عدم‌کشف،

حسابرسی مبتنی بر ریسک

دیگر یک انتخاب نیست

بلکه راهبردی ضروری برای

بقای سازمانها و تقویت

اعتماد عمومی است

می‌کند. حسابرس باید خطر تحریف بااهمیت ناشی از تقلب را شناسایی، تحلیل و ارزیابی کرده و شیوه‌های مناسبی برای کشف تقلب و کاهش ریسک آن اجرا کند.

چارچوبهای بین‌المللی مدیریت ریسک و کنترل داخلی

علاوه بر استانداردهای فوق، حسابرسی مبتنی بر ریسک به چارچوبهای معتبر مدیریت ریسک تکیه می‌کند که نقشی کلیدی در تدوین راهبردهای حسابرسی دارند. مهم‌ترین این چارچوبها عبارت‌اند از:

COSO ERM (Enterprise Risk Management):

چارچوب مدیریت ریسک سازمانی کوزو: یکی از برجسته‌ترین چارچوبهای ارزیابی و مدیریت ریسک سازمانی است که از طریق شناسایی، ارزیابی و پاسخ به ریسکهای مالی، عملیاتی، و استراتژیک، زیربنای مهمی برای حسابرسی مبتنی بر ریسک فراهم می‌کند.

COBIT (Control Objectives for Information and Related Technologies):

اهداف کنترلی برای اطلاعات و فناوریهای مرتبط: چارچوبی تخصصی برای مدیریت ریسکهای فناوری اطلاعات است که تمرکز آن بر مدیریت خطرات دیجیتال از قبیل امنیت سایبری و رعایت انطباق دیجیتالی و داده‌محور است.

ISO 31000 (استاندارد بین‌المللی مدیریت ریسک):

متناسب با نوع خطر طراحی شوند. کنترل‌های تکرارشونده با استفاده از نمونه‌گیری بررسی می‌شوند، اما کنترل‌های غیرتکرارشونده عمدتاً از طریق ارزیابی طراحی و عملکرد، بدون نیاز به نمونه‌گیری، تحلیل می‌شوند.

علاوه بر این، بررسی مستقیم معاملات، پرس‌وجو، اجرای مجدد و تحلیل شواهد مالی نیز برای ارزیابی کامل به‌کار گرفته می‌شوند تا اطمینان کافی در رابطه با اثربخشی کنترل‌ها به‌دست آید. این روش‌ها به حسابرس اجازه می‌دهد کنترل‌های حیاتی را به دقت مورد ارزیابی قرار دهد و به کاهش خطرات باقی‌مانده کمک کند.

۵- گزارش‌دهی و ارائه پیشنهادات عملی:

در مرحله گزارش‌دهی، حسابرس نتایج بررسی‌ها را با شفافیت کامل ارائه داده و پیشنهادات کاربردی در اختیار مدیریت قرار می‌دهد. این پیشنهادات به کاهش ریسک‌ها، بهبود فرایندهای عملیاتی و تصمیم‌گیری‌های استراتژیک سازمان کمک می‌کند. استاندارد حسابرسی ۲۰۰ (ISA 200) تأکید دارد که یافته‌های حسابرسی باید به‌گونه‌ای ارائه شوند که به تصمیم‌گیری‌های مدیریتی مرتبط شوند و ارتباط بین نتایج، تحلیل‌ها و اقدامات عملی مدیریت سازمان ایجاد شود.

حسابرس باید با توضیحات روشن و دقیق، راهکارهای عملیاتی بهینه برای کاهش ریسک و تقویت کنترل‌های داخلی را ارائه دهد.

این مرحله نقطه اتصال بین حسابرسی و مدیریت است که نه تنها به بهبود عملکرد سازمان کمک می‌کند، بلکه شفافیت و اعتماد در تصمیم‌گیری را تقویت می‌کند.

۶- نظارت بر مدیریت ریسک‌ها و بهبود مداوم:

پس از ارائه گزارش حسابرسی، فرایند نظارت آغاز می‌شود؛ حسابرس بر اجرای توصیه‌ها نظارت کرده، عملکرد مدیریت ریسک سازمان را ارزیابی می‌کند و در صورت تغییر شرایط، فرایند حسابرسی را به‌روزرسانی و اصلاح می‌نماید.

براساس استاندارد بین‌المللی مدیریت ریسک (ISO 31000)، نظارت بر مدیریت ریسک و بهبود مداوم به سازمان‌ها امکان می‌دهد تا به‌طور پیشگیرانه با خطرات مقابله کرده و سیستم‌های کنترلی خود را ارتقا دهند.

حسابرس با تمرکز بر مناطق حساس و عوامل محرک ریسک، به تحلیل ادعاهای مدیریت، قضاوت‌های مالی و عوامل تأثیرگذار بر تحریف بااهمیت می‌پردازد، که طبق بندهای مرتبط استانداردهای حسابرسی ۲۰۰ و ۳۱۵، ابزارهای لازم برای شناسایی ریسک‌ها، ارزیابی آن‌ها و طراحی پاسخ‌های مناسب ارائه می‌شوند.

۳- برنامه‌ریزی بر اساس اولویت ریسک‌ها:

در مرحله برنامه‌ریزی، حسابرس با اتکا به نتایج ارزیابی ریسک‌های شناسایی‌شده، منابع خود را به مناطق پرریسک تخصیص می‌دهد. تمرکز اصلی این مرحله بر معاملات، مانده حساب‌ها، و افشاهای مالی است. طبق استاندارد حسابرسی ۳۱۵، طراحی آزمون‌های حسابرسی باید متناسب بااهمیت خطر و پیچیدگی عملیات انجام شود تا از پوشش تمامی ریسک‌های شناخته‌شده اطمینان حاصل گردد؛ نکته‌ای که استاندارد حسابرسی ۲۰۰ (ISA200) نیز بر آن تأکید دارد.

در این فرایند، چارچوب مدیریت ریسک سازمانی کوزو (COSO ERM) به حسابرس در مدیریت ریسک سازمانی و تنظیم اولویت‌ها کمک می‌کند. از سوی دیگر، چارچوب اهداف کنترلی اطلاعات و فناوری‌های مرتبط (COBIT) در طراحی کنترل‌ها و ارزیابی ریسک‌های حوزه فناوری اطلاعات و امنیت سایبری نقشی کلیدی دارد.

براساس مطالعات، بانک‌ها در کشورهای پیشرفته از فناوری‌های پیشرفته مانند داده‌های دیجیتال و سیستم‌های ابری برای مدیریت موثر ریسک استفاده می‌کنند. این رویکرد موجب می‌شود تا حسابرسان به تحلیل دقیق‌تر داده‌ها دست یابند و منابع خود را به مهم‌ترین ریسک‌ها تخصیص دهند. به‌طور کلی، این مرحله نه تنها کلید افزایش بهره‌وری است، بلکه باعث کاهش هزینه‌های اضافی حسابرسی نیز می‌شود.

۴- اجرای حسابرسی در مناطق پرریسک:

در این مرحله، حسابرس بر جمع‌آوری شواهد کافی برای ارزیابی کنترل‌ها تمرکز دارد و از روش‌هایی مانند آزمون اثربخشی کنترل‌ها، نمونه‌گیری آماری، یا مشاهده مستقیم بهره می‌گیرد.

مطابق استاندارد ۳۳۰ (ISA 330)، "برخوردهای حسابرس با خطرهای ارزیابی‌شده" آزمون‌ها و روش‌های حسابرسی باید

اجرای منظم و پیوسته این فرایند باعث شفافیت بیشتر، کاهش احتمال تحریفهای بااهمیت و افزایش اثربخشی نظارت بر ریسکها می شود. با این روش، سازمانها نه تنها ریسکهای موجود را مدیریت می کنند، بلکه فرایندهای خود را به شکل مداوم بهبود می بخشند.

سازمان

رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک در چه نوع شرکتها و چه نوع رسیدگیهایی بیشترین کاربرد را دارد؟

عظیمی آشتیانی

حسابرسی مبتنی بر ریسک (RBA) در شرکتها و صنایع پیچیده با ریسکهای متعدد عملیاتی، مالی و قانونی بیشترین کاربرد را دارد. این رویکرد به ویژه در صنایع زیر موثر است:

۱- بانکها و موسسات مالی؛
حسابرسی مبتنی بر ریسک (RBA) با تمرکز بر مناطق عملیاتی پرریسک مانند تسهیلات، مدیریت سپرده ها و نقدینگی و ریسک بازار، نقش مهمی در بهبود مدیریت ریسک و کیفیت کنترل داخلی دارد.

تسهیلات: تحلیل عمیق پرتفوی وامها با ابزارهایی مانند تحلیل احتمالات (Probabilistic Analysis) و استرس تست (Stress Test)، به کاهش وامهای معوق کمک می کند.

سپرده ها و نقدینگی: با بهره گیری از فناوریهای همچون تحلیل داده های کلان و سیستمهای مبتنی بر هوش مصنوعی، تقلب، ضعفهای عملیاتی، و بی نظمیها شناسایی می شوند.

ریسک بازار: شبیه سازی سناریوهای اقتصادی تاثیر نوسانات نرخ ارز یا بازار سهام بر نقدینگی را ارزیابی می کند و اقدامات لازم برای کاهش اثرات منفی طراحی می شود.

انطباق با مقررات: این رویکرد به تطابق با مقررات بین المللی نظیر کمیته بازل (Basel Committee on Banking Supervision) کمک می کند، خطر شکست مالی را کاهش داده و شفافیت عملیاتی را افزایش می دهد.

در نتیجه حسابرسی مبتنی بر ریسک باعث انعطاف پذیری و مقاومت بیشتر بانکها در برابر چالشهای بازار شده، کیفیت خدمات را بهبود می دهد و اعتماد مشتریان را افزایش می دهد.

۲- شرکت های فناوری اطلاعات:

حسابرسی مبتنی بر ریسک به شناسایی ناهنجاریها در سیستمهای کلان داده، بهبود امنیت سایبری و حفظ داده ها از طریق ابزارهایی مانند هوش مصنوعی و تحلیل داده ها کمک می کند.

۳- صنایع انرژی و ساخت و ساز:

برای مدیریت ریسکهای زیست محیطی و تضمین تطابق با مقررات محیطی، عملکرد نیروگاه ها و پروژه های ساخت و ساز در برابر استانداردهای سبز ارزیابی می شود.

۴- صنعت بیمه:

با تحلیل داده های بیمه ای، ریسکهای مرتبط با پرداختهای غیرواقعی و تقلب شناسایی و کاهش می یابند، به ویژه در مورد ادعاهای خسارت.

همچنین این رویکرد در رسیدگیهای حساس برای تشخیص نقاط ضعف کنترل داخلی و ریسکهای ناشی از عدم رعایت قوانین، مانند شرکت های چندملیتی که حسابرس با توجه به پیچیدگیهای مقررات بین المللی، کنترلها را بررسی می کند تا از وقوع تخلفات جلوگیری کند، کاربرد ویژه ای دارد.

حسابرسی مبتنی بر ریسک

عمدتاً به ارزیابی و تضمین

عملکرد

کنترل های داخلی

تمرکز دارد تا تحریفها

و تقلبها شناسایی و

پیشگیری شوند

استفاده از فناوریهای پیشرفته و ارتباط موثر با استراتژیهای سازمانی، کیفیت رسیدگیها و اثربخشی مدیریت ریسک را به طور قابل توجهی ارتقا دهد. این مدل با تمرکز بر شناسایی ریسکهای مهم و تخصیص منابع به بخشهای پرریسک، به جای رسیدگی عمومی و کلی، نه تنها کارایی سازمانها را افزایش داده بلکه به کاهش هزینههای مالی بلندمدت نیز کمک کرده است.

در ایران، با وجود تاکید جهانی بر استفاده از این مدل، پیاده سازی حسابرسی مبتنی بر ریسک همچنان با موانع جدی مواجه است. مشکلات آموزشی، نبود زیرساختهای فناوری، دستورالعملهای ناقص، پایین بودن حق الزحمه حسابرسی، و مقاومت فرهنگی در برابر تغییر، مهم ترین دلایل این چالشها هستند. بر اساس تحلیلها، یکی از عوامل کلیدی این مقاومت، سنت گرایی و عدم آشنایی مدیران و حسابرسان با مزایای بلندمدت این رویکرد است. بسیاری از مدیران حسابرسی، به دلیل آشنا نبودن با ابزارهای فناوری و ترس از پیچیدگیهای جدید، همچنان تمایل به حفظ روشهای سنتی دارند.

برای کاهش این مقاومت و تسهیل پیاده سازی، یک برنامه تغییر تدریجی و هوشمند ضروری است. ابتدا باید با آموزشهای گسترده و عملی برای مدیران و حسابرسان در سطح دانشگاهها و موسسات، آگاهی نسبت به مزایای مدل مبتنی بر ریسک افزایش یابد. همچنین، طراحی دستورالعملهای روشن و جامع همراه با نمونههای عملی موفق می تواند از سردرگمی حسابرسان بکاهد. یکی از پیشنهادات برجسته استفاده از نرم افزارهای تحلیل خطر و ابزارهای فناوری کاربرپسند است که می تواند به کاهش پیچیدگیها و افزایش اعتماد کمک کند.

اما تغییر فرهنگ سازمانی نیز بسیار مهم است. این تغییر باید از طریق ارتباط مستمر و شفاف میان مدیران ارشد و حسابرسان همراه با ارائه نتایج ملموس از موفقیتهای این رویکرد، صورت پذیرد. علاوه بر این، تخصیص مشوقهای مالی مثل افزایش نرخ حق الزحمه مبتنی بر سطح کیفیت حسابرسی، می تواند انگیزه لازم برای پذیرش این مدل را تقویت کند.

سازمان

آیا این دیدگاه درست است که حسابرسی مبتنی بر ریسک نسخه توسعه یافته مدل حسابرسی مبتنی بر سیستم (کنترل داخلی) است؟ چطور می توان این دو رویکرد را مقایسه کرد؟

عظیمی آشتیانی

بله، می توان حسابرسی مبتنی بر ریسک را نسخه ای تکامل یافته از حسابرسی مبتنی بر سیستم (کنترل های داخلی) دانست، اما این دو مدل تفاوت های ساختاری و عملکردی دارند که نشان دهنده تحول در رویکرد حسابرسی است.

مدل حسابرسی مبتنی بر سیستم عمدتاً بر ارزیابی و تضمین عملکرد کنترل های داخلی تمرکز دارد تا تحریفها و تقلبها شناسایی و پیشگیری شوند. در مقابل، حسابرسی مبتنی بر ریسک بر تحلیل فعالانه نقاط پرریسک در سازمان تاکید دارد و علاوه بر کنترل داخلی، به شناسایی، ارزیابی و مدیریت ریسکهای کلیدی در سطوح مالی، عملیاتی و راهبردی می پردازد.

این مدل رویکردی آینده نگر دارد و به جای نگاه به عملیات و کنترل های گذشته، مناطق آسیب پذیر و با احتمال ریسک بالا را شناسایی کرده و منابع حسابرسی را بر این مناطق متمرکز می کند. همچنین حسابرسی مبتنی بر ریسک ارتباط گسترده تری با استراتژیهای کلان سازمان و چارچوب مدیریت ریسک سازمانی (ERM) دارد، که به ادغام اهداف حسابرسی با برنامه های استراتژیک کمک می کند.

بنابراین، حسابرسی مبتنی بر ریسک تحولی مهم است که ضمن حفظ اصول حسابرسی مبتنی بر سیستم، با استفاده از فناوریها و ابزارهای پیشرفته، وارد قلمرو تحلیل پویا و پیش بینی ریسکهای آینده می شود. این ویژگیها آن را به رویکردی حیاتی در سازمانهای مدرن تبدیل کرده است.

سازمان

با وجود پیچیدگیهای مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک در ایران، چه راهکارها و پیشنهاداتی برای اجرایی شدن مطلوب این مدل در کشور دارید؟

عظیمی آشتیانی

رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک، به عنوان یک تحول کلیدی در حرفه حسابرسی، توانسته در سطح جهانی با

یکی از راهکارهای کاربردی، اجرای پروژه‌های پایلوت در موسسات منتخب است. این پروژه‌ها می‌توانند نتایج عملی و ملموس را به نمایش بگذارند و تغییر نگرش نسبت به این سیستم را تسریع کنند. همچنین، بازنگری در سرفصلهای آموزشی دانشگاه‌ها، به‌خصوص در حوزه حسابرسی پیشرفته، می‌تواند زمینه را برای نسل آینده حسابرسان فراهم کند.

حسابرسان آینده

باید مجموعه‌ای

از مهارت‌های پیشرفته

و چندبعدی را

در اختیار داشته باشند

تغییرات اقلیمی، الزامات پایداری (ESG) و اطمینان از هم‌راستایی استراتژیهای سازمانی با مدیریت ریسک ایفا خواهد کرد. حسابرسی مبتنی بر ریسک نه تنها ابزاری برای انطباق با تغییرات است، بلکه راهی حرفه‌ای برای پیشبرد انعطاف‌پذیری و پایداری سازمانها است.

آنچه مسلم به‌نظر می‌رسد این است که برای همگامی با این تغییرات، حسابرسان آینده باید مجموعه‌ای از مهارت‌های پیشرفته و چندبعدی را در اختیار داشته باشند. از جمله این مهارت‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

مهارت‌های تحلیلی و داده‌محور: توانایی استفاده از فناوریهای پیشرفته مانند تجزیه و تحلیل داده‌ها، هوش مصنوعی و یادگیری ماشین برای شناسایی الگوهای پنهان در داده‌ها. درک فناوری و امنیت سایبری: آگاهی از تهدیدات سایبری و دانش کافی در ارزیابی و نظارت بر ریسکهای فناوری اطلاعات. آگاهی از پایداری و اصول زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی (ESG): تسلط بر استانداردهای گزارشگری پایداری و توانایی ارزیابی ریسکهای مرتبط با محیط زیست و مسئولیتهای اجتماعی.

مهارت‌های تفکر استراتژیک: دیدگاه جامع و بلندمدت برای بررسی ارتباط ریسکها با اهداف استراتژیک سازمانها.

توانایی برقراری ارتباط موثر: ارائه گزارشهای شفاف و اثربخش به مدیران و ذینفعان با تمرکز بر شناسایی عوامل کلیدی ریسک و راهکارهای بهبود. انعطاف‌پذیری و یادگیری مداوم: توانایی تطبیق با محیط‌های متغیر و یادگیری تکنیکها، استانداردها و فناوریهای جدید به صورت مستمر. حسابرسی مبتنی بر ریسک نه تنها آینده حسابرسی را متحول می‌کند، بلکه فرصتی بی‌نظیر برای حسابرسان حرفه‌ای است تا فراتر از یک کنترل‌کننده، به شرکای استراتژیک سازمانها تبدیل شوند.

سازمان

در آغاز فصل بهار شادی روز افزون همراه با سلامتی و پیروزی برای شما آرزو مندیم.

عظیمی آشتیانی

آینده از آن حسابرسان آینده‌نگری است که قدرت مدیریت ریسک را درک کنند!

آرزوی توفیق روزافزون برای شما و تمامی دست‌اندرکاران

محترم مجله حسابرس

برای ایجاد انگیزه در حسابرسان جهت پذیرش و اجرای مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک، لازم است حسابرسان به دانش پیشرفته و فناوریهای نوین مجهز شوند و به‌طور نظام‌مند موانع موجود از جمله ضعف فرهنگی، دستورالعملهای ناکارآمد، و محدودیتهای فنی برطرف شوند تا این مدل به‌طور عملیاتی و اثربخش اجرا گردد.

سازمان

چشم‌انداز آینده حسابرسی مبتنی بر ریسک چیست و حسابرسان آینده برای موفقیت در این حوزه باید چه مهارتهایی را کسب کنند؟

عظیمی آشتیانی

در جهانی که سرعت تغییر تهدیدها و پیچیدگی ریسکها هر روز افزایش می‌یابد، حسابرسی مبتنی بر ریسک دیگر یک انتخاب نیست، بلکه راهبردی ضروری برای بقای سازمانها و تقویت اعتماد عمومی است. این رویکرد در آینده، نقشی کلیدی در پیش‌بینی ریسکهای نوظهور نظیر امنیت سایبری،

استفاده از نیروی کار دیجیتال

در عصر همکاری

Ted Bililies ✎

Angela Zutavern

«درون هر چالش و اختلالی که به وجود می‌آید یک فرصت وجود دارد». این باور موسسه آلیکس پارتنرز است که با قدمت ۴۰ ساله شاخصی را به نام خود با عنوان (AlixPartners Disruption Index) در خصوص شناسایی اختلالات در صنایع مختلف و ارائه راه حل در این زمینه طراحی و ثبت نموده است. طبق تعریف سایت آلیکس پارتنرز «اختلال» هر محرک اقتصادی جدیدی است که بر هر کسب و کار در هر صنعتی تاثیر می‌گذارد.

اختلال در برابر نظم قرار می‌گیرد. پیشرفت در فناوری برای قرن‌ها مدلهای کسب و کار را دچار بی‌نظمی و اختلال کرده است. در طول زندگی ما، موج متوالی انقلابهای فناوری اطلاعات (اینترنت، رایانه شخصی، موبایل و غیره) داده‌ها را تغییر داده، مصرف‌کنندگان را قدرتمند کرده و صنایع جدید بسیاری را ایجاد کرده است. نوآوری مبتنی بر فناوری در حال افزایش است و امواج بعدی - اینترنت اشیا (IoT)، هوش مصنوعی (AI) یا واقعیت مجازی نوید می‌دهند که حتی انقلابی‌تر شوند. در عصر فناوریهای نوین «نیروی کار» در موسسات حساسی به عنوان چالش و اختلال شناسایی شده است که این موسسه راه حل نیروی کار دیجیتال را برای غلبه بر این چالش ارائه نموده است. این مقاله در این باره توضیح می‌دهد. روش قدیمی تفکر رفت و برگشتی درباره منابع به کلی تغییر کرده است؛ زیرا اختلالهای همزمان متعددی در حال وقوع است. برای این تغییرها آماده هستید؟

شاخص اختلال جدید موسسه آلیکس پارتنرز (AlixPartners) از ۳۰۰۰ مدیر اجرایی در سطح جهان نظرسنجی کرد و تعداد زیادی از این نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد که آنها به طور کارآمد از یکی از ارزشمندترین داراییهای خود برای مقابله با یک

چالش بزرگ در محل کار استفاده نمی‌کنند. نزدیک به نیمی از پاسخ‌دهندگان به موسسه آلیکس پارتیز گفتند که نیاز دارند از فناوری برای افزایش بهره‌وری در مواجهه با کمبود نیروی کار استفاده کنند.

این موضوع اکنون به همان اندازه حایز اهمیت است. حتی پس از گذشت چند سال از تغییرهای درخور توجه، کارفرمایان باید به تداوم اختلالهای درخور توجه در مدیریت نیروی کار در حال حاضر و فراتر از آن ادامه دهند. در یکی از حوزه‌های مهم شاهد این موضوع هستیم، "رقابت بر سر جذب استعدادها" که با دور جدیدی از اخراجها در صنعت فناوری پیچیده‌تر همراه شده است. با وجود آن‌که این روند عناوین ناامیدکننده زیادی را به همراه داشت، اما تاثیر چندانی بر نرخ بیکاری پایدار ۳/۵ درصدی آمریکا و کاهش تعداد ۱۰/۷ میلیون پست خالی نداشت. این مشکل تنها در ایالات متحد وجود ندارد. نزدیک به ۴۸ درصد از پاسخ‌دهندگان در نظرسنجی شاخص اختلال در سطح جهان گزارش دادند که لازم است که از فناوری در راستای افزایش بهره‌وری در مواجهه با کمبود نیروی کار استفاده کنند. نزدیک به همان تعداد نیز گفتند که همچنان با شکاف مهارتی در هنگام تلاش برای جذب نیرو مواجه هستند.

مدیران عامل باید از طریق تقویت مشارکت انتقادی که اغلب نادیده یا حتی مورد غفلت قرار می‌گیرد، پاسخگو باشند. به دنبال کاهش تعداد نیروی کار و تغییر مداوم تقاضا، نمودار سازمانی باید به سرعت تحول یابد تا نقشهای به هم پیوسته‌تری که افراد و فناوری در پیشبرد کسب‌وکار می‌توانند ایفا کنند، مورد پذیرش واقع شود.

موسسه آلیکس پارتیز، به این نمودار سازمانی جدید "نیروی کار دیجیتال" می‌گوید. در این مدل، فناوریهای همانند هوش مصنوعی، دریاچه‌های داده‌ها، خدمات ابری و امنیت سایبری، عوامل کلیدی برای انسانهایی هستند که پیوسته برای مقابله با تغییرها، پردازش و تحلیل دیدگاه‌ها و ابتکارهای به‌روز تلاش می‌کنند.

بسیاری از مدیران عامل فهمیدند که ارائه دیدگاه یا درک کامل از نحوه ادغام فناوری با کار به‌عنوان یک همکار در سراسر سازمان، استرس‌آور است. شروع این پذیرش از راس سازمان شروع می‌شود؛ یعنی هیئت‌مدیره‌هایی که نیاز به یکپارچگی نزدیک را درک می‌کنند

و مدیران عاملی که محرک تغییرها از بالا به پایین هستند.

استقبال از عصر همکاری^۱

مدیران ارشد به‌مدت طولانی، منابع انسانی و فناوری را به‌طور کلی از دو دریچه مجزا بررسی کردند: بخشهای منابع انسانی، افراد و بخشهای فناوری اطلاعات، فناوری را مدیریت می‌کنند. افراد در کار بیشتر موقتی در نظر گرفته می‌شوند؛ در حالی که سرمایه‌گذاری در فناوریها باید در آزمون زمان ثابت بماند.

اکنون روی عصر همکاری کار می‌کنیم که در آن روش قدیمی تفکر رفت و برگشتی در مورد منابع کامل متحول شده است. حالا با اختلالهای همزمان متعدد، به‌ویژه در کمبود استعداد، به دنبال همسو شدن با پیشرفت روزافزون دیجیتال و افزایش دسترسی به فناوری هستند.

پذیرش عصر همکاری، نه تنها برای توانمندسازی کارگران بلکه برای ایجاد همکاری میان کارگران فیزیکی و دیجیتالی با ترکیب فناوری به‌عنوان یک گروه در تمام زمینه‌های کسب‌وکار، از فروش تا تحقیق و توسعه، تولید تا امور مالی، یک اولویت محسوب می‌شود.

برخی از نمونه‌های کارآمد این موضوع شامل:

- **کوباتیک یا رباتهای همکار:** همکاری میان انسان و ماشین برای انجام کارهایی که هیچ‌کدام به‌تنهایی قادر به انجام آن نیستند.
- **بازرسی:** فناوریهایی مانند بینایی رایانه‌ای که مشکلاتی را شناسایی می‌کنند که انسانها قادر به شناسایی آن‌ها نیستند و در عوض، انسانها براساس تجربه، هدایت یا تصحیح آن فناوری را انجام می‌دهند.

- **مراقبتهای بهداشتی:** پزشکان به کمک هوش مصنوعی تصاویر، نتایج آزمایش و تاریخچه پزشکی را تفسیر می‌کنند تا یک برنامه درمانی شخصی‌سازی شده تهیه کنند.

- **یادگیری ماشین:** کارشناسان زنجیره تامین به پیش‌بینی و پیشگیری از قطع ارتباط با همکاری در برنامه‌ریزی سناریوها کمک می‌کنند.

با این حال، مدیران عامل می‌توانند مانع بزرگی برای آزادسازی قدرت فناوری در ارتباط باشند و همچنین هیئت‌مدیره را شامل می‌شود. شاخص اختلال نشان داد که ۹۵ درصد از مدیران عامل منابع لازم برای سرمایه‌گذاری

قطعی پاسخ می‌دهد و از اشتباه‌ها جلوگیری می‌کند. در نهایت، فضای سایبری به عنوان یک محافظ ایستاده و امنیت دی‌ان‌ای (DNA) منحصر به فرد یک شرکت را تامین می‌کند و آمادگی برای آینده را نیز بالا می‌برد.

راه‌های متعدد دیگری برای تفکر در مورد نمودار سازمانی در دنیای جدید وجود دارد. اما موضوع مشترک که در اینجا دیده می‌شود این است که مدیرعامل به طور درخور توجهی از منابع موجود خود به درستی استفاده نمی‌کند؛ زیرا قدرت همکاری بین انسان و دیجیتال را درک نمی‌کند. خواه استفاده ناکافی از نوآوری‌های پیشگامانه، همانند کارخانه‌های هوشمند و دوقلوهای دیجیتال باشد، خواه برداشت نادرست در مورد نحوه بهره‌برداری جامع از انبوه داده‌های ساختاریافته و بدون ساختار موجود در هر شرکت، نادیده گرفتن قدرت نیروی کار دیجیتال، منجر به از دست رفتن فرصت‌ها می‌شود.

بسیار مضحک و در نهایت غیرقابل توجیه است که شرکت‌ها در عصری فعالیت می‌کنند که نیروی کار به طور یکپارچه در کنار فناوری فعالیت نمی‌کند. به این فکر کنید که تا چه حد به داده‌ها، ابر، یادگیری ماشین و سایر فناوری‌ها اجازه داده‌ایم که وضعیت ما را در زندگی روزمره آسان‌تر کنند. هوش مصنوعی به پیمودن مسیر، آماده‌کردن فهرست برای شام مهمانی یا یادگیری زبان دوم به افراد کمک می‌کند. اگر می‌پرسید فناوری چگونه می‌تواند به همان اندازه که در زندگی روزمره کمک‌کننده است، در محل کار نیز باشد، اکنون زمان پاسخ به این پرسش است.

پانوش:

1- The Age of And

منبع:

- Bililies, T. Zutavern, A. (2023) Embracing A Digital Workforce In 'The Age of And. <https://chiefexecutive.net>
- Rafal Czosnyka (2019) EY Disruption Index™ – disruptive technology considerations for the Wealth and Asset Management sector, <https://www.linkedin.com/pulse/ey-disruption-index>.
- <https://www.alixpartners.com/>

در فناوری جدید را دارند، اما ۸۳ درصد می‌گویند بیشتر هیئت‌مدیره موجب کندی این روند هستند.

اما چرا گروه‌های اجرایی احساس قدرت نمی‌کنند؟ یکی از دلایل این است که یک مدیرعامل به طور معمول در فناوری تخصص ندارد و ممکن است از پشتیبانی قوی یا پذیرش راهکارهای دیجیتال خودداری کند چون اطلاعات عمیقی درباره نحوه عملکرد آن‌ها ندارد. یک خبر خوب این که مدیرعامل، مدیر مالی، مدیر عملیاتی و مدیر منابع انسانی نیازی به داشتن تخصص ندارند، آن‌ها تنها نقش تسهیل‌گر را دارند.

به تصویر کشیدن نیروی کار دیجیتال

در "عصر همکاری" فناوری باید اجازه داشته باشد که نقش همکار را در این زمینه‌ها ایفا کند:

- پرکردن شکاف بین نسل‌های قدیمی‌تر و نسل‌های جوان‌تر یا مدیران و نیروی کار حیاتی؛
- مدیریت توازن میان سیستم‌ها و فرایندهای روزمره در عین تلاش برای دستیابی به نوآوری و پیشرفت؛ و
- در نهایت، تغییر نیروی کار به گونه‌ای که کارمندان بتوانند هم به اولویت‌های مدیرعامل پاسخ دهند و هم نقشه‌ای جذاب برای آینده ترسیم کنند.
- توازن بین مدیریت سیستم‌ها و فرایندهای روزمره و تلاش برای نوآوری و پیشرفت؛ و
- یکی از راه‌های تفکر راجع به نقش مشارکتی که فناوری در این فرایند ایفا می‌کند، تکمیل نقشه‌هایی است که به طور سنتی به کارکنان یا شرکای انسانی داده می‌شود از طریق فناوری که شرکت به کار می‌گیرد.

در عصر "همکاری"، داده‌ها یک تامین‌کننده هستند، درست مانند تامین‌کننده‌های فیزیکی که مواد اولیه کلیدی را برای ارائه نظرات مشورتی لازم برای مدیریت کسب‌وکار را به شما ارائه می‌دهند. ابر به عنوان ابزاری مردم سالار عمل می‌کند و داده‌ها، دیدگاه‌ها، محصولات و قابلیت‌های دیجیتال را در اختیار هر کارمند و مشتری که به آن‌ها نیاز دارد، قرار می‌دهد. هوش مصنوعی به عنوان یک بیننده وارد می‌شود و نیازها را قبل از وقوع پیش‌بینی می‌کند، به بی‌نظمی‌های

برترین مدارک حرفه‌ای در مالی (FINANCE)

✍ دکتر پوریا یزدانی

(سرپرست ارشد سازمان حسابرسی)

عنوان اختصاری	عنوان کامل	شرح	نهاد صادر کننده
CFA آمریکا	تحلیلگر مالی خبره (Chartered Financial Analyst)	یکی از مدارک دارای بالاترین جایگاه در مالی که برنامه‌های آن مدیریت سرمایه‌گذاری، تحلیلگری مالی، اخلاق و غیره را پوشش می‌دهد.	موسسه تحلیل مالی خبره
CPA آمریکا	حسابدار رسمی (Certified Public Accountant)	در حالی که مدرک حسابدار رسمی در وهله اول به حسابداری مربوط است اما به دلیل تاکید آن بر گزارشگری مالی، حسابرسی، مالیات و قانون تجارت از ارزش بالایی برخوردار است.	هیئتهای مختلف حرفه‌ای حسابداری در سراسر دنیا
AFM/CFM/ MFM آمریکا	مدلساز مالی پیشرفته/مدلساز مالی خبره/ مدلساز مالی ارشد Advanced Financial Modeler/ Chartered Financial Modeler/Master Financial Modeler)	این مدرک نشان‌دهنده بالاترین سطح تخصص در مدلسازی مالی، منعکس‌کننده مهارتهای استثنایی، رهبری و مشارکت حیاتی در آن زمینه است.	انجمن مدلسازی مالی
FRM آمریکا	مدیر ریسک مالی (Financial Risk Manager)	این گواهینامه بر مدیریت ریسک تاکید دارد که شامل ریسک بازار، ریسک اعتباری و مدلسازی ریسک است.	انجمن جهانی کارشناسان ریسک

CFP آمریکا	برنامه‌ریز مالی خبره (Certified Financial Planner)	در راستای برنامه‌ریزی مالی و مدیریت ثروت، مدرک برنامه‌ریز مالی خبره حوزه‌هایی مانند برنامه‌ریزی بازنشستگی، برنامه‌ریزی املاک، برنامه‌ریزی مالیات و مواردی از این قبیل را شامل می‌شود.	هیئت استانداردهای برنامه‌ریزی مالی خبره
CAIA آمریکا	تحلیلگر خبره سرمایه‌گذاری جایگزین (Chartered Alternative Investment Analyst)	مدرک تحلیلگر خبره سرمایه‌گذاری جایگزین با تمرکز بر سرمایه‌گذاری‌های جایگزین مثل صندوق سرمایه‌گذاری پوششی، ارزش ویژه خصوصی، دارایی‌های واقعی (فیزیکی) برای افراد حرفه‌ای درگیر در سرمایه‌گذاری‌های جایگزین بسیار مناسب است.	انجمن تحلیلگری خبره سرمایه‌گذاری‌های جایگزین
FMVA کانادا	تحلیلگر ارزشیابی و مدل‌سازی مالی (Financial Modeling and Valuation Analyst)	این گواهینامه پوشش‌دهنده خدمات مدل‌سازی مالی، ارزشیابی، مهارت اکسل و مواردی از این قبیل است که برای افراد حرفه‌ای که مشغول به کار در تحلیلگری و مدل‌سازی مالی هستند مفید می‌باشد.	انجمن مالی شرکتی
CMA آمریکا	حسابدار مدیریت خبره (Certified Management Accountant)	این مدرک مختص حسابداری مدیریت طراحی شده که موضوعاتی شبیه برنامه‌ریزی مالی، تحلیل، کنترل و خدمات پشتیبانی را در بر می‌گیرد.	انجمن حسابداری مدیریت
CIMA انگلیس	تحلیلگر مدیریت سرمایه‌گذاری خبره (Certified Investment Management Analyst)	این مدرک که بر تشکیل پرتفوی، مدیریت ریسک و استراتژی‌های سرمایه‌گذاری تاکید دارد مناسب برای مشاوران سرمایه‌گذاری است.	انجمن ثروت و سرمایه‌گذاری با همکاری انجمن تحلیل مالی خبره (CFA)
CIP کانادا	کارشناس خبره بیمه (Chartered Insurance Professional)	در راستای کار کارشناسان حرفه‌ای بیمه‌ای، برنامه این گواهینامه جنبه‌های متنوع بیمه شامل انتشار، دعاوی حقوقی، مدیریت ریسک و قانون بیمه را شامل می‌شود.	انجمن بیمه کانادا
FPA آمریکا	جامعه برنامه‌ریزی مالی (Financial Planning Association)	این مدرک پوشش‌دهنده جنبه‌های متنوع برنامه‌ریزی مالی است و توسط انجمن برنامه‌ریزی مالی به رسمیت شناخته می‌شود.	انجمن برنامه‌ریزی مالی
CTP آمریکا	کارشناس خبره خزانه (Certified Treasury Professional)	با هدف مدیریت حرفه‌ای خزانه‌داری و نقدینگی، این مدرک بر مدیریت جریان وجوه نقد، نقدینگی، مدیریت ریسک و برنامه‌ریزی مالی تمرکز دارد.	انجمن برای کارشناسان مالی
ACCA انگلیس	حسابدار رسمی خبره (Association of Chartered Certified Accountants)	بر مدیریت مالی، حسابرسی و مالیات متمرکز است.	انجمن حسابداران رسمی خبره

منبع:

• Liu-Lindberg, Anders (2024) TOP FINANCE CERTIFICATIONS, https://www.linkedin.com/posts/andersliulindberg_top-finance-certifications-by-financial-activity-7244775252596035584-4RwQ

Vice Vicente

پنج رویکرد حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک

گروه حسابرسی داخلی شما برای مبارزه با خستگی ناشی از حسابرسی تلاش می‌کند؟ مشتریان حسابرسی شما به دلیل این‌که فرایند حسابرسی برای آن‌ها ماه‌ها طول کشیده و خروجی مرتبط کمی خاص می‌شود، عصبانی و ناراضی هستند؟ انتخاب رویکرد مناسب می‌تواند به حسابرسی داخلی کمک کند تا به‌عنوان یک مشاور مورد اعتماد شناخته‌شده، خدمات به مشتری را ارتقا داده و منجر به نتایج پربارتر و روشن‌گری شود. در اینجا نکته‌ها و روشهایی برای پنج رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک به‌منظور کاهش خستگی حسابرسی برای مشتریان و موقعیت حسابرسی داخلی به‌عنوان ارائه‌دهنده خدمات ارزش افزوده برای سازمان و در عین حال ایجاد روابط سازنده و مشارکت با ذینفعان آورده شده است.

در یک کلام، حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک بر اولویت‌بندی فعالیتهای حسابرسی براساس بالاترین ریسکهای سازمان تمرکز دارد. نکته‌های ذکر شده در این مقاله به سازمان کمک می‌کند که ریسک گزارشگری مالی خود را به‌طور موثرتری مدیریت کرده و محیط کلی کنترل داخلی را بهبود بخشد.

رویکرد مبتنی بر ریسک در حسابرسی چیست؟

یک رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک، با دنیایی از ریسک به عنوان مبنایی برای برنامه حسابرسی معرفی می‌شود. در رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک، هدف پروژه، رسیدگی به ریسکهای دارای بالاترین اولویت از طرف مدیریت است. بسیاری از بخشهای حسابرسی فکر می‌کنند که مبتنی بر ریسک هستند، اما برنامه‌های حسابرسی آنها به طور معمول از دنیای حسابرسی که متشکل از بخشها، عملکردها یا فرایندها است، ساخته شده‌اند. یک رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک واقعی، با ارزیابی ریسکهای مهم مدیریت و اهداف تجاری شروع می‌شود. تمام حسابرسیها در این طرح در راستای رسیدگی به ریسکها و ارائه دیدگاه به مدیریت ارشد طراحی شده است.

طرحهای حسابرسی مبتنی بر ریسک بر ایجاد ریسک‌پذیری سازمان، حذف ریسکهای ذاتی پیش روی سازمان و تمرکز بر فرایندهای تجاری پیرامون ریسک متکی است. یک سازمان ممکن است حداقل یک بار در سال یک ارزیابی رسمی از ریسک را انجام دهد. بسیاری از چارچوبهای رایج برای مدیریت ریسک، شرکتها را ملزم می‌کنند تا ارزیابیهای منظم از ریسک را به عنوان بهترین روش انجام دهند. هنگامی که یک ریسک شناسایی شد، ارزیابیهای انجام شده برای هر گروه ریسک، طرحهای کاهش برای هر ریسک احتمالی ارائه می‌دهد و برای یک کسب‌وکار این امکان را فراهم می‌آورد تا حوزه‌های ریسک را بررسی کند. سازمانها با به کارگیری رویکرد مبتنی بر ریسک برای حسابرسی، به دنبال کاهش ریسکهای مهم و اجرای فرایندها و کنترلهای مدیریت ریسک برای محافظت از کسب‌وکار در برابر ریسکهای داخلی و خارجی هستند.

ایزو ۳۱۰۰۰: استانداردهای مدیریت ریسک

استانداردها و رهنمودهای ایزو در سطح بین‌المللی به رسمیت شناخته شده‌اند، با این حال، ایزو ۳۱۰۰۰ قابل جایگزینی نیست.

کوزو^۲: مدیریت ریسک سازمانی (ERM)

چارچوب کنترلهای داخلی شناخته شده کوزو، از سوی بسیاری از شرکتهایی که به دنبال رعایت قانون سارینز اکسلی (SOX) هستند، مورد پذیرش قرار گرفت. چارچوب مدیریت ریسک سازمانی دارای ۵ اصل یکپارچه برای مدیریت ریسک است.

نیست^۳: چارچوب مدیریت ریسک (RMF)

نیست به عنوان موسسه ملی استانداردها و فناوری در ایالات متحد، رهنمودها و منابعی را برای اجرای چارچوب مدیریت ریسک که شامل ۷ مرحله اصلی است، ارائه می‌دهد.

کویت^۴: چارچوب مدیریت ریسک فناوری اطلاعات

اهداف کنترلی برای اطلاعات و فناوریهای مرتبط (کویت) چارچوبی برای راهبری و مدیریت فناوری اطلاعات سازمانی است که رویکردی جامع برای مدیریت ریسکهای مرتبط با فناوری اطلاعات ارائه می‌کند. حسابرسان داخلی برای ارزیابی و مدیریت ریسکهای فناوری از کویت استفاده می‌کنند و این اطمینان برای آنها حاصل می‌شود که فرایندهای فناوری اطلاعات با اهداف تجاری همسو هستند و همزمان با کاهش ریسک، ارزش آفرینی می‌کنند.

این چارچوبها را می‌توان توسط گروه‌های حسابرسی و ذینفعان سازمان مانند کمیته حسابرسی برای اطلاع‌رسانی رویکرد آنها نسبت به ریسک، استفاده کرد.

برخلاف رویکردهای حسابرسی مبتنی بر ریسک، رویکردهای حسابرسی مبتنی بر رعایت ضوابط، براساس ضوابط سختگیرانه پایه‌ریزی شده و برای ارزیابی پایبندی سازمان به آن ضوابط طراحی شده‌اند. رویکردهای حسابرسی مبتنی بر ریسک، اجازه می‌دهد فعالیتهای حسابرسی به طور مستقیم با اهداف رعایت ضوابط مرتبط نباشند؛ با وجود آن که حسابرسیهای رعایت ضوابط به تقریب همیشه برای برآوردن الزامهای مقرراتی یا رعایت ضوابط طراحی می‌شوند. این بدان معناست که این حسابرسیها به طور معمول دامنه‌ای به نسبت محدود و مشخص برای آزمایش و رویه‌های خود دارند.

رویکردهای حسابرسی مبتنی بر ریسک برای حسابرسان داخلی این امکان را فراهم می‌آورند که برای پاسخگویی به موقع به ریسکهای سازمانی و ارائه بینش به مدیریت برای کمک به حل مشکلات، به سرعت کمک کنند.

”حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA)” ، به مسایلی دست پیدا می‌کند که برای مدیریت ارشد و رهبری اهمیت دارد و برای آنها این امکان را فراهم می‌آورد که در ابتدا و به طور مستقیم به بزرگترین مشکلات خود رسیدگی کنند. استفاده

می تواند تفاوت بین یک حسابرسی بی دردسر و یک حسابرسی دشوار را آشکار کند.

۱- خدمات اطمینان بخشی فوری: تعهد به تنها یک هفته کار میدانی

به طور خاص با هدف کاهش خستگی حسابرسی در فرایندهایی که دارای مستندسازی قوی هستند، انجام خدمات اطمینان بخشی فوری شامل انجام تمام مراحل یک خدمت اطمینان بخشی استاندارد در یک بازه زمانی کوتاه شده با تعهد به انجام تنها یک هفته کار میدانی است. شما حتی می توانید این خدمات را به عنوان "حسابرسیهای کوچک" در نظر بگیرید. اطمینان بخشی فوری به طور معمول می تواند به سه مرحله تقسیم شود که ۳ تا ۵ هفته را پوشش می دهد:

برنامه ریزی و پژوهش حسابرسی (۱-۲ هفته)

برنامه ریزی و پژوهش حسابرسی شامل بررسی اسناد کار حسابرسی قبلی و مستندات عمومی، تهیه برنامه کاری، ارسال فهرست درخواست، کسب دسترسی مشاهده مخازن اسناد و انجام آزمایش است.

کار میدانی در محل (۱ هفته)

حسابرس در حین کار میدانی در محل، با مشتریان مصاحبه می کند، آزمونها را انجام می دهد، درخواستهای پیگیری را دریافت می کند، نشستهای تعیین وضعیت «پایان کار» را برگزار می کند و پیش نویس یافته ها را در یک نشست خروج «نرم» به مشتریان ابلاغ می کند.

آزمون نهایی سازی و گزارش نویسی (۱ تا ۲ هفته)

آزمون نهایی سازی و گزارش نویسی، شامل کامل کردن آزمون، نهایی سازی اوراق کاری و گزارش حسابرس و مستندسازی اقدامهای توافق شده، مالکان و تاریخهای هدف در گزارش است. ویژگیهای رویکرد: اطمینان بخشی فوری با فرایندها، افراد و فناوریهای به نسبت پایدار همانند ورود صاحبکار، عملیات مرکز تماس یا بررسی شخص ثالث در محل، به بهترین وجه عمل می کند. فرایندهایی با مستندسازی قوی و شیوههای مدیریت سوابق، نامزدهای عالی برای خدمات اطمینان بخشی فوری هستند؛ مثل فرایندهایی که پیش از این با ریسک باقیمانده کم تا متوسط حسابرسی شده اند.

عوامل موفقیت: حائز اهمیت است که از طریق اطلاع رسانی

از روش شناسی حسابرسی مبتنی بر ریسک، امکان شناسایی ریسکهایی که در گذشته شناخته نشده اند را فراهم می کند و حتی ممکن است شکافهایی که از طریق رویکرد سنتی پیدا نشده بود را آشکار کند. برنامه های حسابرسی داخلی که ریشه در شیوه های مدیریت ریسک دارند، به جای تجویز الزامها و دامنه های خاص، انعطاف پذیری در نحوه طراحی فرایند و فعالیتهای حسابرسی را برای منابع حسابرسی فراهم می آورند. رویکردهای مبتنی بر ریسک، برای گروه های حسابرسی این امکان را فراهم می آورد که فعالیتهای حسابرسی خود را برای مطابقت با فرایندها و کنترل هایی که در حال بررسی هستند، سفارشی کنند.

به طور سنتی، حسابرسی داخلی یک رویکرد مبتنی بر کنترل را پذیرفته است که رعایت ضوابط را بازرسی و تایید کرده و کنترل های مالی براساس مجموعه ای از معیارهای تعیین شده عمل می کنند. بخشهای حسابرسی داخلی به طور فزاینده ای به رویکردهای مبتنی بر ریسک روی می آورند که رسیدگی به هدف را با دیدگاه آینده نگرتر به ریسکهای احتمالی که می تواند سازمان را از دستیابی به اهدافش باز دارد، هدایت می کند.

انجمن حسابرسان داخلی (IIA) منابع زیادی برای حسابرسی با استفاده از رویکرد مبتنی بر ریسک، از جمله رهنمودهایی در زمینه هایی همانند راهبری فناوری اطلاعات دارد که فراتر از حسابرسی صورتهای مالی است.

هنگامی که رویکردهای مبتنی بر ریسک با نگرش ارائه خدمات همراه می شوند، پیداست که حسابرسیهای داخلی نباید از رویکرد یک نسخه برای همه استفاده کنند. یک بخش حسابرسی اثربخش می تواند طیفی از رویکردها را ارائه داده و انتخاب رویکرد بهینه را به صورت موردی امکانپذیر سازد.

در اینجا پنج رویکرد و روش حسابرسی مبتنی بر ریسک اثبات شده برای ارتقای تجربه مشتری در خدمات اطمینان بخشی یا مشورت دهی و همچنین ویژگیهای نمایه یک حسابرسی ایده آل، عوامل موفقیت و مهارتهای حسابرسی برای هر رویکرد آورده شده است.

یک توصیه دیگر برای سازماندهی حسابرسی: برنامه ریزی فراتر از آن چیزی است که فکر می کنید. مشارکت با ذینفعان الزامی و اطلاع رسانی روشن برنامه های حسابرسی، به وضوح

هنگامی که رویکردهای مبتنی بر

ریسک با نگرش ارائه

خدمات همراه می‌شوند

پیداست که حسابرسیهای داخلی نباید از

رویکرد یک نسخه برای همه استفاده کنند

مهارت‌های حسابرسی: یک حسابرس با تجربه قبلی در اجرای پروژه یا برنامه، انتخاب خوبی برای اجرای رویکرد اطمینان‌بخشی پروژه خواهد بود؛ همانطور که کارشناس یک موضوع یا حسابرس مهمان از یک بنگاه خدمات مشاوره‌ای، می‌تواند به شناسایی مشکلات کمک کند.

۳- خودارزیابی تسهیل‌شده: کمک به مدیریت برای حل مشکلات

این رویکرد به سبک کارگاهی برای یک بخش این امکان را فراهم می‌سازد تا مدیریت ریسک، راهبری و یا کنترل‌های داخلی را برای یک فرایند یا عملکرد، بررسی کرده و متعهد شود. در این نوع رویکرد، کارشناسان حسابرسی به‌عنوان تسهیل‌گر گفتگو عمل و سعی می‌کنند که شرکت در کارگاه را تشویق کنند. به هر حال، وقتی کسی در شناسایی یک مشکل نقش دارد، به‌احتمال بیشتر برای رفع آن فعال می‌شود.

ویژگی‌های رویکرد: "تسهیل‌گری" که در مرکز این رویکرد قرار دارد، به‌معنای ساده‌سازی یک اقدام یا فرایند است، و این رویکرد در کمک به رهبران در انجام مسئولیت‌های بسط‌یافته برای فروشنانند چالش‌های خود، به‌ویژه تنش بین اجرای تاکتیکی و دستیابی به یک راهبرد بزرگتر، به‌خوبی عمل می‌کند. این نشست می‌تواند برای کمک به بخش‌ها در درک و شناسایی اهداف، ریسک‌های مرتبط با دستیابی به آن اهداف،

زود هنگام و گرفتن تعهد زمانی از صاحبکار حسابرسی، برنامه‌ریزی خود را از قبل انجام دهید. کار حسابرسی باید دامنه محدود و مشخصی داشته باشد. مهم‌تر از همه، اطمینان‌بخشی فوری، حسابرس را ملزم می‌کند که تمرکز منحصر به فردی داشته باشد و در هر بار تنها به یک حسابرسی توجه کامل داشته باشد. کلید اطمینان‌بخشی فوری موفقیت‌آمیز این است که بفهمید پیچیدگی نه ایجاد شده و نه از بین می‌رود، بلکه به‌سادگی منتقل می‌شود. حسابرس تلاش بیشتری را قبل و بعد از کار میدانی انجام می‌دهد تا صاحبکار بتواند تعامل به‌نسبت راحتی را طی یک هفته کاری فوری تجربه کند. حسابرسان نیز باید شواهد و مصاحبه‌های درخواستی خود را به‌موقع دریافت کنند، در غیر این صورت، پروژه ممکن است طولانی شود.

مهارت‌های حسابرسی: حسابرس با توجه به بازه زمانی محدود، باید از شایستگی‌های قوی برای مدیریت پروژه و دانش عمیق نسبت به فرایندی که باید حسابرسی شود، داشته باشد.

۲- اطمینان‌بخشی پروژه: بازخورد و اطمینان‌بخشی به‌موقع

حسابرس طی انجام خدمت اطمینان‌بخشی پروژه، توانایی‌های راهبری، مدیریت ریسک و کنترل گروه پروژه را برای شناسایی و مدیریت به‌موقع ریسک‌های مرتبط با پروژه ارزیابی می‌کند. آن‌ها همچنین با تعدیل ریسک و گفتگوی کنترلی طی پروژه، نقش تسهیل‌گر را برعهده می‌گیرند.

عوامل موفقیت: حسابرسان باید در مراحل اولیه پروژه مشارکت کنند تا از راه‌اندازی و طراحی از طریق ساخت و پیکربندی، آزمون و آموزش و در نهایت، اجرا و نظارت پشتیبانی کنند. در هر مرحله، شرکای حسابرسی داخلی با مدیر برنامه و حامی محصول برای ارائه بازخورد به‌موقع همکاری می‌کنند.

حسابرس باید به‌روشنی مولفه‌های دامنه را براساس چارچوب‌های مربوط همانند **مجموعه دانش مدیریت پروژه (PMBOK)** شناسایی کند. برای فرایند یا اقدامی که بخش بزرگی از شرکت را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، همکاری با همه گروه‌های ذینفع فعال در راستای اطمینان از به‌کارگیری موفقیت‌آمیز آن، بسیار اهمیت دارد. نشست‌های دوره‌ای وضعیت، به‌منظور همسو کردن انتظارات، کلید دیگری برای این نوع همکاری است.

به بخش شناسایی و متعهدشدن به بهبود پاسخ آن‌ها به چالش‌های خاص پیش‌رو ایجاد می‌کند. توانایی توضیح این‌که چرا و چگونه ریسک‌ها و کنترل‌ها در شرایط خاص با یکدیگر در تعامل هستند، می‌تواند کمک‌کننده باشد.

۴- مدل‌های بلوغ: چارچوب‌بندی اطمینان‌بخشی به‌عنوان یک سیاحت

با استفاده از مدل‌های استاندارد بلوغ، همانند ادغام مدل بلوغ قابلیت سازمانی (CMMI) یا ایجاد مدل‌های سفارشی، رویکرد مدل‌های بلوغ، برای حساب‌رسان و مشتریان حساب‌رسی این امکان را فراهم می‌سازد تا اثربخشی فعلی یک فرایند را ارزیابی و همچنین قابلیت‌های مورد نیاز برای بهبود فرایند را برای دستیابی به اهداف شناسایی کنند.

ویژگی‌های رویکرد: این رویکرد به‌ویژه با مشتریان اهل مجادله که در پذیرش یافته‌ها مشکل دارند، به‌خوبی عمل می‌کند. حساب‌رس داخلی می‌تواند با چارچوب‌بندی فرایند در ساختار یک مدل بلوغ، به مشتری برای کارهایی که به‌خوبی انجام می‌دهند، در چارچوب سیاحتی که شامل حوزه‌هایی برای بهبود آینده است، اعتبار بدهد. رویکرد مدل بلوغ همچنین برای فرایندهای سازمانی و حوزه‌های تحت‌تاثیر **مدل ادغام و تملک (M&A)** یا تجدید ساختار سازمانی، برای تکامل افراد، فرایندها و فناوری آن‌ها ایده‌آل است. سازمان‌های دارای کنترل بالغ هم شاید از این رویکرد سود ببرند، زیرا می‌توانند راه‌های دیگری برای تکمیل و تقویت برنامه‌های موجود خود بیابند.

عوامل موفقیت: تجزیه فرایندها به مولفه‌ها، برای حساب‌رس این امکان را فراهم می‌سازد تا کنترل‌های قوی را تایید و در عین حال، مشکلاتی که باید اصلاح شوند را شناسایی کند. رویکرد مدل‌های بلوغ می‌تواند برای ظرفیت مشاوره مستقل یا به‌عنوان یک تعهد اطمینان‌بخشی که یافته‌های عملی را به‌همراه دارد، سودمند باشد. این رویکرد به‌ویژه زمانی سودمند است که تجربه تعاملی‌تری از گفتگو ایجاد می‌کند: حساب‌رس برای مشتری این امکان را فراهم می‌آورد که تا بررسی کند که این مدل کجا برای او مناسب است، و سپس شواهدی را درخواست کند یا گفتگو برای تایید دیدگاه خود را تسهیل کند.

مهارت‌های حساب‌رسی: حساب‌رس باید مطمئن باشد که

در رویکرد حساب‌رسی

مبتنی بر ریسک هدف پروژه

رسیدگی به ریسک‌های دارای

بالاترین اولویت

از طرف مدیریت است

و کنترل‌های مورد نیاز برای رسیدگی به این ریسک‌ها طراحی شود. این کارگاه می‌تواند برای مشتری این امکان را فراهم سازد تا به یک حساب‌رس داخلی تبدیل شده و فرایندهای خود را ارزیابی کند. خود ارزیابی تسهیل‌شده همچنین می‌تواند مدیریت را برای حرکت به سمت فرهنگ قوی‌تر ریسک و کنترل، با به‌کار بستن واقعی اصول ریسک و کنترل و بهبود تحلیل ریسک و قابلیت‌های پاسخ، مجهز کند.

عوامل موفقیت: همکاری مشهود یک رهبر ارشد برای توانمندسازی اعضای گروه برای صداقت و شفافیت در شناسایی چالش‌ها بسیار اهمیت دارد. طراحی و برنامه‌ریزی یک نشست‌کاری دقیق، این امکان را فراهم می‌سازد تا با استفاده از راهنمایی‌های ارجاع‌شده از یک چارچوب معتبر، نشست به‌آرامی پیش برود. حائز اهمیت است که انتظار داشته باشید که رویکرد شاید نیاز به آزمایش روی کنترل‌های مهم انتخاب داشته و لازم باشد که تکرار شود.

مهارت‌های حساب‌رسی: حساب‌رس برای رهبری یک نشست کارگاهی، باید مهارت‌های تسهیل‌گری در گروه‌های کوچک قوی و توانایی تنظیم یک رویکرد در جریان را داشته باشد. یک طرز فکر آشکار و توانایی تاثیرگذاری بر مدیریت ریسک قوی و رفتارهای کنترل، مسیری طولانی در جهت کمک

رویکرد برای ایجاد یک رابطه اعتمادپذیر با مشتری و همچنین نتیجه کار سودمند خواهد بود. حسابرسیهای داخلی، با تطبیق مدیرانه رویکرد حسابرسی برای هر موقعیت خاص، می‌تواند خستگی حسابرسی را کاهش داده، مشتریان را در مکانشان ملاقات کرده، خدمات اطمینانبخشی را به‌موقع ارائه داده و تاثیر مثبتی بر سازمان خود بگذارند.

پرسشهای پرتکرار درباره حسابرسی مبتنی بر ریسک

رویکرد مبتنی بر ریسک در حسابرسی چیست؟
رویکرد مبتنی بر ریسک در حسابرسی، به‌جای یک برنامه یا طرح حسابرسی مشخص، با اهداف مدیریت و ریسکهای شناسایی‌شده شروع می‌شود.

مزایای رویکردهای حسابرسی مبتنی بر ریسک در حسابرسی داخلی کدامند؟

در پیش گرفتن یک رویکرد مبتنی بر ریسک در حسابرسی داخلی، به ایجاد روابط قوی با ذینفعان کمک کرده، امکان استفاده از رویکردهای منعطف برای حسابرسی را فراهم کرده و در نهایت، منجر به گزارشهای حسابرس بهتر و بصیرانه‌تری می‌شود.

تفاوت بین حسابرسی مبتنی بر رعایت ضوابط و

حسابرسی مبتنی بر ریسک چیست؟

حسابرسی مبتنی بر ریسک، به‌دنبال رسیدگی به ریسکهای شناسایی‌شده توسط مدیریت است، در حالی که حسابرسی مبتنی بر رعایت ضوابط، به‌دنبال ارزیابی پایبندی سازمان به مجموعه‌ای از معیارهای رعایت ضوابط است.

پانوشتها:

- 1- ISO 31000
- 2- COSO
- 3- NIST
- 4- COBIT

منبع:

- V. Vice. 5 Risk-Based Internal Auditing Approaches. www.auditboard.com/blog/5-approaches-to-risk-based-auditing. July 26, 2024

مدلهای سررسید استاندارد همانند مدل بلوغ قابلیت یکپارچه (CMMI) یا روش‌شناسی خود را برای ایجاد یک مدل بلوغ سفارشی توضیح دهد. حسابرس همچنین باید بتواند نتیجه‌گیری خود را از طریق شواهد و اطمینان، پشتیبانی کند.

۵- تحلیل داده‌ها: نگرش بهتر از طریق داده‌ها

حسابرسی می‌تواند روشهای تحلیلی داده‌ها را در خدمات بگنجانند، تا بینشهای غنی‌تر، نظارت ارتقایافته بر ریسک و کارآمدی فرایندها را ارائه کند.

مشخصات رویکرد: تحلیل داده‌ها را می‌توان در همه تعهدها و در همه مراحل حسابرسی در نظر گرفت. تحلیل داده‌ها می‌تواند به‌عنوان یک رویکرد جداگانه یا همراه با هر کدام از چهار رویکرد قبلی به‌کار گرفته شود.

حسابرسان شاید هنگام ارزیابی داده‌های کیفی‌تر، نیاز به خلاقیت داشته باشند، اما تحلیل داده‌ها می‌تواند در حوزه‌هایی از سفر و سرگرمی گرفته تا حوادث میز خدمات و مدیریت برنامه‌های سازمانی، ارزشمند باشد.

عوامل موفقیت: حسابرسان باید براین باور باشند که حتی ابتدایی‌ترین داده‌ها و ورودیه‌ها نیز می‌توانند به‌هنگام رسیدگی به جامعه کامل و توانایی مرتبط کردن ریسک به داده‌ها، بینش ایجاد کنند. فعالیتهای آزمون و حسابرسی می‌تواند بسیار فوری انجام گیرد، اما فقط اگر در ابتدا یک برنامه‌ریزی دقیق ترسیم شده باشد. حسابرسان باید آماده باشند تا نتایج پیش‌بینی‌نشده را بدون نتیجه‌گیری فوری بررسی کنند.

مهارتهای حسابرسی: توانایی همکاری با مدیران پایگاه داده‌ها و گروه‌های گزارشگری موجب می‌شود که رویکرد تحلیل داده‌ها راحت‌تر پیش برود. در حالت ایده‌آل، حسابرس یک متفکر با قدرت تحلیلی، فنی و منطقی و توانایی نوشتن سناریو خواهد بود. با این وجود، نباید کمبود دانش فنی مانع استفاده شما از تحلیل داده‌ها شود.

برای اجرای یک رویکرد حسابرسی مبتنی بر

ریسک آماده هستید؟

با برخورداری از طرز فکر ارائه خدمات و مجموعه‌ای از رویکردهای مبتنی بر ریسک که می‌توان از بین آن‌ها انتخاب کرد، بخش حسابرسی در موقعیتی قوی برای انتخاب بهترین

تطابق با جهان در حال تغییر سخنرانی رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در

کنفرانس گروه مشورتی گزارشگری مالی اروپا

آندریاس بارکو (Andreas Barckow)، رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری^۱ (IASB)، در کنفرانس گروه مشورتی گزارشگری مالی اروپا^۲ (EFRAG) در تاریخ ۱۰ دسامبر ۲۰۲۴ مطالب مهم و اساسی را ارائه کرد. او توضیح داد که چگونه استانداردهای حسابداری^۳ (AS) زیرمجموعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی^۴ (IFRS) در بازارهای مالی شفافیت و اعتماد ایجاد و بازارهای جهانی را از طریق یک زبان مالی مشترک به هم متصل کرده است. او تأکید کرد که اثربخشی هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بر اساس ایجاد توازن بین شفافیت و اعتماد با درک عمیق از واقعیتهای و اولویتهای اقتصادی متنوع در میان حوزه‌های گزارشگری شکل گرفته است. او نتیجه گرفت در حالی که گزارشگری مالی سنتی پایه‌ای برای تحلیل انعطاف‌پذیری و ظرفیت یک شرکت برای رشد باقی می‌ماند، می‌توان آن را با سایر شکلهای گزارشگری تکمیل کرد تا چشم‌انداز وسیعتری ارائه دهد.

دهید به شما نشان دهم که چگونه این اعتماد را از طریق مأموریت و کار خود پیش می‌بریم.

مأموریت ما فراهم کردن شفافیت، پاسخگویی و کارایی برای بازارهای مالی در سراسر جهان است. ما با تقویت اعتماد و ثبات مالی در اقتصاد جهانی به منافع عمومی خدمت می‌کنیم. پذیرش جهانی استانداردهای حسابداری زیرمجموعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌عنوان زبان مشترک گزارشگری مالی در سراسر مرزها، نشان‌دهنده این اعتماد در عمل است.

اجازه دهید مثالهای عینی از سال گذشته را بازگو کنم که نشان می‌دهد چگونه این زبان رایج به مزایای دنیای واقعی تبدیل می‌شود.

امسال با انتشار استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۸ (IFRS 18) با عنوان «الزامهای ارائه و افشا در صورتهای مالی»، به نقطه عطف مهمی رسیدیم. این استاندارد نشان‌دهنده مهمترین تغییر در نحوه گزارش عملکرد مالی از زمان معرفی استانداردهای حسابداری زیرمجموعه استانداردهای بین‌المللی

صبح همگی بخیر، هم برای حاضران در اینجا و هم برای کسانی که از راه دور برای این کنفرانس سالانه به ما می‌پیوندند. من از گروه مشورتی گزارشگری مالی اروپا به‌خاطر دعوت برای ارائه نکته‌هایی در مورد این‌که چگونه هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، شفافیت و رقابت را در زمانهای چالش‌برانگیز پیش برده و همچنان می‌برد، سپاسگزارم.

ارتباط بازارهای جهانی با زبان مشترک

بیست سال پیش، به‌کارگیری گسترده استانداردهای حسابداری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، عصر جدیدی از شفافیت در گزارشگری شرکتی را آغاز کرد. این لحظه مهم توسط اروپا هدایت شد، که گام مهم اجباری کردن به‌کارگیری استانداردهای حسابداری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌وسیله شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس در سراسر کشورهای عضو را برداشت. **استرالیا (Austra- lia)**، **هنگ‌کنگ (Hong Kong)**، **زلاندنو (New Zealand)** و **آفریقای جنوبی (South Africa)** نیز در همان زمان به استفاده‌کنندگان اولیه تبدیل شده و این شتاب را تقویت کردند. به‌تازگی، نزدیک به ۱۵۰ حوزه گزارشگری، استفاده از استانداردهای حسابداری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را برای همه یا اکثر شرکت‌های بورسی الزام کرده‌اند. چنین پذیرش گسترده‌ای بر شناخت جهانی و تقاضا برای استانداردهای گزارشگری مالی یکنواخت و باکیفیت تاکید می‌کند.

در حالی که استانداردهای حسابداری زیرمجموعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌تنهایی رقابت‌پذیری ایجاد نمی‌کنند، اما پایه و اساس رقابت موثر بین کسب‌وکارها را در اقتصاد جهانی ایجاد می‌کنند. شفافیت در این امر نقش اساسی داشته است و امروز ارزش آن را دارد که در مورد پیشرفت‌هایمان و چالش‌های مشترکی که باید همراه با ذینفعان خود از آن عبور کنیم، فکر کنیم.

تقویت اعتماد از طریق شفافیت

شفافیت باعث ایجاد اعتماد در بازارهای مالی می‌شود. اجازه

به‌طور روزافزون

از حرفه ما پرسیده می‌شود که

آیا گزارشگری مالی سنتی

مربوط بودن خود را

از دست داده است یا خیر

پاسخ من به این سوال یک

«نه» قاطع است

بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۵ (IFRS 15) با عنوان «درآمد حاصل از قرارداد با مشتریان». این بررسیها تایید کرد که هر دو استاندارد اطلاعات مفیدی را در اختیار سرمایه‌گذاران قرار می‌دهند. این اعتبارسنجی دنیای واقعی به ما کمک می‌کند اطمینان پیدا کنیم که استانداردهای ما گزارش اطلاعات شفاف و درخور اعتماد را در محیط اقتصادی پیش‌بینی‌ناپذیر امروز، تسهیل می‌کنند.

تایید تنوع در دنیای به‌هم‌پیوسته

شفافیت و اعتماد باید با داشتن درکی عمیق از واقعیتها و اولویتهای اقتصادی متنوع همراه باشد.

دسترسی جهانی ما به این معنی است که ما باید از نیازهای مختلف ذینفعان در اقتصادهایی با شرایط بسیار متفاوت آگاه باشیم. حوزه‌های گزارشگری و مناطق مختلف در مراحل مختلف توسعه اقتصادی هستند و به‌طور طبیعی اولویتهای متفاوتی خواهند داشت. در حالی که مأموریت ما برای کمک به سرمایه‌گذاران برای گرفتن تصمیمهای خوب تخصیص سرمایه مورد تایید جهانی قرار می‌گیرد، واقعیت عملی ممکن است بسته به این‌که اهل کجا هستید، بسیار متفاوت به‌نظر برسد.

به‌عنوان مثال، برخی از حوزه‌های گزارشگری ممکن است با ناامنی **جغرافیای سیاسی**^۶ و اقتصادی دست‌وپنجه نرم کنند، در حالی که برخی دیگر می‌خواهند نوآوریهای فناورانه را در اولویت قرار دهند تا رشد را افزایش دهند. این واقعیتهای اقتصادی متنوع بر نحوه اجرا و درک استانداردهای حسابداری ما تاثیر می‌گذارد. در این زمینه، دیدگاه‌های اروپایی در مورد گزارشگری مالی بدون شک مهم هستند، اما آن‌ها تنها بخشی از چشم‌انداز جهانی را نشان می‌دهند. ما باید تنوع را شناسیم و به آن احترام بگذاریم و اطمینان پیدا کنیم که همه صداها شنیده می‌شوند.

این موضوع مرا به یک اصل اساسی در حوزه کاری‌مان هدایت می‌کند. برای این‌که به‌عنوان یک استاندارد‌گذار جهانی به‌طور واقعی موثر باشیم، باید گستره کامل دیدگاه‌هایی را که دریافت می‌کنیم، در نظر بگیریم و در عین حال نسبت به مسائل محلی و منطقه‌ای حساس باشیم. در نظر گرفتن دیدگاه‌های متنوع به

واقعیتهای اقتصادی

متنوع بر نحوه اجرا و

درک استانداردهای حسابداری

ما تاثیر می‌گذارد

گزارشگری مالی است. استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۸، سه مجموعه الزام را برای بهبود گزارش عملکرد مالی شرکتها معرفی می‌کند:

- اول، شرکتها از ساختاری منسجم و بهبودیافته در صورت سودوزیان خود با دسته‌بندیها و جمع‌بندیهای فرعی تعریف‌شده استفاده خواهند کرد که مقایسه را برای سرمایه‌گذاران آسانتر می‌کند.

- دوم، استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۸ همچنین شفافیت معیارهای عملکرد تعریف‌شده از سوی مدیریت را افزایش خواهد داد.

- سوم، مستلزم گروه‌بندی مفیدتر اطلاعات در صورتهای مالی است.

این پیشرفتهای اطلاعات بهتری در مورد عملکرد مالی شرکتها و نقاط یکنواخت دارای **تکیه‌گاه**^۵ برای تحلیلها در اختیار سرمایه‌گذاران قرار می‌دهد.

تعهد ما به شفافیت همچنین به کسب اطمینان از این‌که استانداردهای موجود ما هدفهای خود را برآورده می‌کند، گسترش می‌یابد. در این سال، بررسیهای پس از اجرای دو استاندارد اصلی را به نتیجه رساندیم: یکی در مورد الزامهای کاهش ارزش در **استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ (IFRS 9)** با عنوان «ابزار مالی» و دیگری در مورد **استاندارد**

خواسته‌های متنوع و گاه رقابتی، به هر نوع نگرانی رسیدگی کنیم.

در مشاوره دستور کار ۲۰۲۲ خود، معیارهای خاصی را برای ارزیابی پروژه‌های احتمالی، با تمرکز بر تاثیر و عملی‌بودن، اعمال کردیم. فرایند انتخاب، در مرکز خود نیازهای سرمایه‌گذار را اولویت‌بندی و در عین حال، استفاده کارآمد از منابع را تضمین می‌کند. در طول مشورتخواهی، سرمایه‌گذاران سه پروژه با اولویت بالا را شناسایی کردند که ما به آن‌ها رسیدگی می‌کنیم:

- بهبود گزارشگری نااطمینانیهای مرتبط با آب‌وهوا در گزارشگری مالی؛
- شروع یک پروژه پژوهشی برای بررسی الزامهای صورت جریانه‌های نقدی در استانداردهای حسابداری زیرمجموعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی؛ و
- بررسی حسابداری برای داراییهای نامشهود، همانطور که پیش از این نیز ذکر کردم.

در حالی که این پروژه‌ها از حمایت قوی سرمایه‌گذاران برخوردار شدند، اما هر پروژه‌ای که در دستور کار ما قرار دارد، نیازمند حمایت قوی سرمایه‌گذار برای اولویت‌گرفتن نیست. همچنین، دستور کار ما نمی‌تواند به نگرانیهای تک‌تک ذینفعان رسیدگی کند. چالش در خصوص انتخابهایی است که در عین رعایت محدودیتهای منابع، اثرگذاری را به‌حداکثر می‌رساند. همچنین باید هزینه تغییر را به‌دقت در نظر بگیریم. تغییر استانداردهای ما بر شرکتها در سطح جهانی تاثیر می‌گذارد و تحمل این تاثیر هم برعهده آن‌هایی است که درخواست تغییر کرده‌اند و هم آن‌ها که درخواست انجام هیچ تغییری نکرده‌اند. ایجاد تعادل بین نیاز به بهبود در مقابل اهمیت ثبات به این معنی است که ما برای هر پروژه جدید مانع بزرگی را تعیین می‌کنیم. همانطور که برای مشاوره دستور کار بعدی خود آماده می‌شویم، این ملاحظات برای هدایت کار ما ادامه خواهند داشت.

مربوط‌بودن گزارشگری مالی در دنیای در حال تغییر

همانطور که در مورد پیشرفتی که با هم داشته‌ایم و گامهایی که برای رویارویی با چالشهای فعلی برمی‌داریم فکر می‌کنیم،

این معنا نیست که می‌توانیم یا باید به هر اولویتی بپردازیم، بلکه به این معناست که به یک رویکرد شفاف و ساختاریافته برای حل مشکلات نیاز داریم.

ما این اصل را از طریق فرایند باز و فراگیر خود شامل تعامل فعال با سهامداران در سراسر جهان به اجرا درمی‌آوریم. پروژه ما در مورد **داراییهای نامشهود**^۶ این رویکرد را نشان می‌دهد: ذینفعان ما توافق دارند که حسابداری جاری برای داراییهای نامشهود نیاز به بهبود دارد؛ با این حال اظهارنظر آن‌ها در مورد مشکلات و راه‌حلهای آن‌ها متفاوت است. این تنوع نظرها با سرعت بالای تغییر دنیای تجارت امروز تقویت می‌شود، جایی که شرکتها به‌طور روزافزون متوجه می‌شوند که پارادایمهای گزارشگری سنتی، مدلهای کسب‌وکارشان را به‌طور صادقانه منعکس نمی‌کنند؛ به‌ویژه وقتی صحبت از محرکهای ارزش نامشهود می‌شود. این کار ما را هم پیچیده و هم دارای فوریت می‌کند. هر راه‌حلی که پیشنهاد می‌کنیم باید برای مدلهای تجاری و حوزه‌های گزارشگری مختلف قوی و کاربردی باشد. در این محیط تنوع و تغییر، ما از طریق مشاوره با ذینفعان به پروژه داراییهای نامشهود می‌پردازیم: ابتدا با شناسایی واضح مشکلاتی که نیاز به حل دارند، و سپس با درک این‌که چگونه باید کار خود را برای ارائه بهبودهای به موقع به بازار انجام دهیم.

برنامه‌ریزی هدفمند

تدوین دستور کار، چگونگی برنامه‌ریزی هدفمند ما است و درک ما از نیازهای ذینفعان را در برنامه‌ریزی بلندمدت خود گنجانده است. یکی از متداول‌ترین سوالهایی که دریافت می‌کنم این است که چگونه تصمیم می‌گیریم چه چیزی را در برنامه کاری خود قرار داده و چه چیزی را در آن قرار ندهیم. با نزدیک شدن به چرخه بعدی مشورتخواهی دستور کار هیئت، این سؤال اهمیت بیشتری پیدا می‌کند.

فرایند تنظیم دستور کار ما باز و مشورتی است. ما معیارهای خود را منتشر می‌کنیم، به دنبال ورودی هستیم و تصمیمهای خود را به‌وضوح اطلاع‌رسانی می‌کنیم. این رویکرد شفاف و فراگیر به همه ذینفعان اجازه می‌دهد تا در شکل‌دهی مسیر ما صدای خود را داشته باشند؛ حتی اگر نتوانیم با توجه به

ما باید

تنوع را بشناسیم

و به آن احترام بگذاریم و

اطمینان پیدا کنیم که

همه صداها شنیده می شوند

صورت‌های مالی محدودیتهای خود را دارند و ما باید در مورد آنچه که آن‌ها می‌توانند و نمی‌توانند انجام دهند، واقع‌بین باشیم. آن‌ها از مفاهیم، اصول و قراردادهای مورد توافق پیروی می‌کنند. صورت‌های مالی برای ثبت زمان حال و مستندسازی گذشته طراحی شده‌اند؛ نه پیش‌بینی آینده. این مرزبندی، ثبات و اطمینان‌پذیری را تضمین می‌کند، اما دامنه آنچه صورت‌های مالی می‌تواند ارائه دهد را نیز محدود می‌کند.

این محدودیت‌ها به چیزی کمک می‌کند که من آن را **فاصله انتظارات**^۹ می‌نامم. در حالی که سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان به‌طور روزافزون به دنبال دیدگاه‌های معطوف به آینده هستند، صورت‌های مالی به تنهایی نمی‌توانند به همه پرسشهای آن‌ها پاسخ دهند. اینجاست که برقراری ارتباط با ایجاد پیوندهای معنادار بین انواع مختلف اطلاعات مانند **گزارشگری پایداری و گزارشگری روایتی**^{۱۰}، ضروری می‌شود. هنگامی که انواع مختلف این گزارشگری به‌طور موثر به هم متصل می‌شوند، سرمایه‌گذاران تصویری جامع‌تر و درک روشنتری از نحوه ارتباط ریسک‌ها و فرصت‌های مختلف و نحوه ارتباط موقعیت فعلی یک شرکت با چشم‌اندازهای آینده کسب می‌کنند.

با این حال، ما باید به‌خاطر داشته باشیم که این پل را نمی‌توان فقط با تغییر الزام‌های حسابداری یا با بارگذاری بیش از حد گزارش‌های مالی با پیچیدگی بیش از حد ایجاد کرد. مرزهای صورت‌های مالی برای یک هدف وجود دارد. در حالی که شفافیت بسیار مهم است، اما راه‌حلی برای همه مشکلاتی که با آن روبه‌رو هستیم نیست. قابلیت مشاهده کردن اطلاعات، چالش‌های اساسی را حل نمی‌کند. گزارشگری در مورد ریسک‌های آب‌وهوایی نمونه‌ای در این زمینه است: صرف شفافیت در مورد این‌که چگونه شرکت‌ها تحت‌تاثیر تغییرات آب‌وهوایی قرار می‌گیرند و در آن نقش دارند، به خودی خود تغییری در سکونت‌پذیری سیاره ما ایجاد نخواهد کرد. اما اطلاعات شفاف در مورد ریسک‌های مرتبط با آب‌وهوا، پیش نیاز مهمی برای تصمیم‌گیرندگان برای یک اقدام آگاهانه است.

مسیر پیش‌رو در شناخت این نکته پیش می‌رود که

زمان آن فرا رسیده است که توجه خود را به آینده گزارشگری مالی سنتی معطوف کنیم. به‌طور روزافزون از حرفه ما پرسیده می‌شود که آیا گزارشگری مالی سنتی مربوط‌بودن خود را از دست داده است یا خیر. پاسخ من به این سوال یک «نه» قاطع است.

گزارشگری مالی سنتی در مرکز جهان گزارشگری شرکتی باقی می‌ماند و چشم‌انداز ثابت و درخور اعتمادی را از وضعیت و عملکرد مالی شرکت ارائه می‌دهد. صورت‌های مالی به‌عنوان نقاط اتکا در گزارشگری شرکتی عمل و مفاد و زمینه حیاتی را فراهم می‌کنند. همچنین، سرمایه‌گذاران از این اطلاعات برای ارزیابی جریانهای نقدی آتی و حسابداری مدیریت استفاده می‌کنند.

در عین حال، تاکید روزافزون بر اتصال، نحوه نگرش ما به هدف و دامنه گزارشگری مالی را تغییر می‌دهد. به‌طور معمول، صورت‌های مالی به‌عنوان **کانون مرکزی**^۸ در نظر گرفته شده و تمام اطلاعات دیگر به آن‌ها متصل می‌شدند. به‌تازگی، این دیدگاه برای تشخیص اهمیت ارتباط صورت‌های مالی با سایر شکلهای گزارشگری مالی با هدف عمومی، مانند افشای پایداری، برای ارائه تصویری جامع‌تر از فعالیت‌های یک شرکت، در حال تکامل است.

به بافت جهانی متنوعی که در آن فعالیت می‌کنیم، احترام می‌گذارد. موفقیت ما در پیشبرد استانداردهای گزارشگری مالی جهانی همیشه بر اساس درک و هدف مشترک بنا شده است.

برای رویارویی با چالشهای پیش‌رو، استدلال می‌کنم که شفافیت باید با هوشیاری برای شناسایی مسایل نوظهور، سازگاری برای پرداختن به آن‌ها به‌طور موثر و فراگیری برای منعکس کردن وسعت دیدگاه‌هایی که زیست‌بوم مالی جهانی ما را شکل می‌دهند، ترکیب شود. با وفادار ماندن به مأموریت خود و همچنین تکامل برای برآورده کردن خواسته‌های جدید، می‌توانیم اطمینان بدهیم که گزارشگری مالی می‌تواند به ایجاد اعتماد و حمایت از بازارهای جهانی ادامه دهد. من مطمئن هستم که با همکاری مشترک می‌توانیم به این مهم برسیم.

خوشحالم که در قسمت گفتگوی شورا به بررسی دیدگاه‌های مختلف در مورد گزارشگری مالی خواهیم پرداخت. از توجه شما متشکرم. من مشتاقانه منتظر ادامه گفتگوهایمان در مورد این موضوعهای مهم هستیم.

پانوشته‌ها:

- 1- International Accounting Standards Board (IASB)
- 2- European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG)
- 3- Accounting Standards (AS)
- 4- International Financial Reporting Standards (IFRS)
- 5- Anchor
- 6- Geopolitical
- 7- Assets
- 8- Central Hub
- 9- Expectation Gap
- 10- Sustainability and Narrative Reporting

منبع:

• **Adapting to a Changing World—Keynote Address by the IASB Chair at the EFRAG Conference, IFRS.org, 10 December 2024**

گزارشگری موثر مستلزم داشتن درک روشنی از هدف هر گزارش است. صورتهای مالی سنتی، پایه و اساس ما برای درک انعطاف‌پذیری شرکت، توانایی آن در رویارویی با چالشها و ظرفیت آن برای رشد باقی می‌ماند، اما سایر شکلهای گزارشگری می‌توانند دیدگاه ما را گسترش دهند. موفقیت در انتخاب بین شکلهای رایج و جدید گزارشگری نیست، بلکه در درک چگونگی کامل کردن و اتصال آن‌ها به یکدیگر است. هنگامی که اطلاعات به‌طور یکپارچه بین انواع گزارشهای مختلف جریان می‌یابد، می‌توانیم تصویری جامع از عملکرد و چشم‌انداز شرکت ایجاد کنیم- اگرچه مهم است که اذعان کنیم حتی در آن صورت هم به همه پرسشها پاسخ داده نخواهد شد.

نتیجه‌گیری

نقش ما تضمین این نکته است که گزارشگری مالی همچنان نیازهای جهانی در حال تغییر را برآورده می‌کند و در عین حال

صورتهای مالی

محدودیتهای خود را دارند و

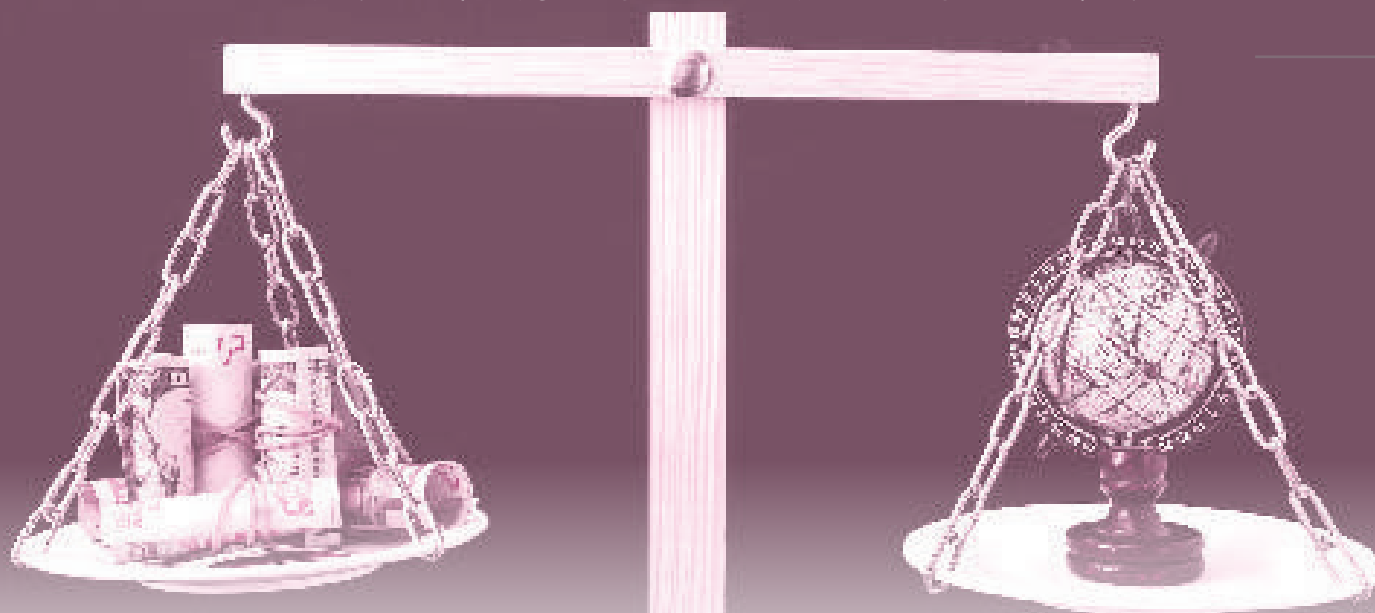
ما باید در مورد آنچه که آن‌ها

می‌توانند و نمی‌توانند

انجام دهند

واقع بین باشیم

وبینار: شکل دادن به آینده تعهدهای اطمینان بخشی پایداری ۱۲ نوامبر ۲۰۲۴

تقویت بنیان گزارشگری پایداری:

استاندارد بین المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ و

اطمینان بخشی عناصر اصلی اعتمادسازی

تام سیدنشتاین

تام سیدنشتاین (Tom Seidenstein)، رئیس هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی^۱ (IAASB)، مطالب زیر را در وبینار حسابداری اروپا^۲ (AE) و فدراسیون بین المللی حسابداران^۳ (IFAC) با عنوان «شکل دادن به آینده تعهدهای اطمینان بخشی پایداری» ارائه کرد.

ظاهر بخیر. من بسیار خوشحالم که امروز برای این وبینار اینجا حضور دارم. می خواهم قدردانی خود را از حسابداری اروپا و فدراسیون بین المللی حسابداران برای میزبانی این رویداد و حمایت مستمر آنها از استانداردهای جهانی که از سوی یک نهاد استانداردگذار مستقل و متعهد به یک فرایند تدوین استاندارد شایسته است، ابراز کنم. و همچنین می خواهم از شما، بیش از ۱۲۰۰ شرکت کننده ثبت نام شده، که وقت خود را برای پیوستن در برنامه امروز صرف کرده اید، تشکر کنم.

وبینار امروز با عنوان «شکل دادن به آینده تعهدهای اطمینان بخشی پایداری»^۴ است. در واقع، در گفته هایم به استاندارد بین المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰^۵ (ISSA 5000) با عنوان «الزامهای کلی برای مشارکت اطمینان بخشی پایداری»،

• در تعهد خود نسبت به کیفیت، سختگیری، و اخلاق جسور باشند.

اینها نکته‌هایی است که سیاستگذاران **اتحادیه اروپا**^۸ (EU) به‌خوبی می‌دانند. این مولفه‌ها در **دستورالعمل گزارشگری پایداری شرکت**^۹ (CSRD) تعبیه شده‌اند. زمانی که هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی کار روی استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ را دو سال پیش آغاز کرد، ما خود را متعهد به حمایت از رهبری اتحادیه اروپا کردیم.

اشتباه نکنید، هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی یک خط مبنای جهانی ایجاد کرده است که می‌تواند در هر حوزه گزارشگری، خواه در اروپا و خواه جاهای دیگر کار کند. در همان زمان، ما به‌ویژه از زمان بندی و الزامهای اروپایی تحت دستورالعمل گزارشگری پایداری شرکت آگاه بودیم. برای هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی بدیهی بود که با توجه به موقعیت رهبری اتحادیه اروپا، بدون آن نمی‌توانیم استاندارد را دارای پذیرش جهانی داشته باشیم.

بنابراین فوریتهای اتحادیه اروپا و توصیه‌های **سازمان بین‌المللی کمیسیونهای بورس اوراق بهادار**^{۱۰} (IOSCO) به‌عنوان رهنمودی مفید برای تکمیل کار ما در سپتامبر سال جاری عمل کرد، که سه ماه سریعتر از برنامه‌ریزی اولیه بود. ما می‌خواستیم به مشارکت‌کنندگان زمان زیادی برای آماده‌شدن بدهیم.

با این حال، به **موقع بودن**^{۱۱} به هزینه فرایند انجام کار و مشارکت گسترده ما تمام نشد. ما هزاران ذینفع را در شش قاره از طریق رویدادهایی مانند، هشت میزگرد توسط خود ما، نشستهای دوجانبه، و پیش‌نویس پیشنهادی و فرایند اظهارنظر درگیر کردیم. در طول دوره‌های مشورتخواهی و تهیه پیش‌نویس، ما از نزدیک با **کمیسیون اروپا**^{۱۲}، قانونگذاران اوراق بهادار اروپایی، **کمیته نهادهای نظارتی حسابرسی اروپا**^{۱۳} (CEAOB) و ذینفعان اتحادیه اروپا در همه بخشها کار کردیم. حسابداری اروپا برای کمک به برگزاری این همه بحث مفید، سزاوار تشکر ویژه است.

ویلی بوثا (Willie Botha)، مدیر فنی هیئت

استانداردی که هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی در سپتامبر تصویب کرد، خواهم پرداخت. در واقع، من حامل یک خبر خوب هستم و آن اینکه امروز صبح، **هیئت نظارت بر منافع عمومی**^{۱۴} (PIOB)، استاندارد را برای انتشار نهایی تایید کرد. اکنون به‌طور رسمی آماده استفاده در اروپا و جاهای دیگر است.

در حالی که استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ یک موفقیت برای هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی است، ما می‌دانیم که بخشی از یک کل بزرگتر هستیم. ما در ظهور عصر جدیدی از گزارشگری خارجی هستیم. کاربران انتظار دارند گستره وسیعتری از اطلاعات-اطلاعات مالی و غیرمالی- برای ارزیابی عملکرد شرکت داشته باشند.

امروز، سیاستگذاران، مراجع انتظام بخشی، استانداردهاگران و گستره وسیعی از فعالان بازار با هم پایه‌های یک زیست‌بوم گزارشگری جدید را ایجاد می‌کنند. **اقدامهای خوب حساب‌شده**^{۱۵} باید به ایجاد سامانه‌ای کمک کند که اعتماد، اطمینان و اقتصادهایی با عملکرد خوب ایجاد کند. با انجام این کار، می‌توانیم نسل جدیدی از متخصصان را به انتخاب شغل در گزارشگری تشویق کنیم. ما با هم می‌توانیم سهم خود را برای ساختن اقتصادهای انعطاف‌پذیرتر، پایداری و کارآمدتر انجام دهیم.

ما می‌توانیم چند درس از دنیای گزارشگری مالی در زمینه ساخت این زیست‌بوم جدید گزارشگری پایداری بگیریم. مهمترین نکته این است که یک گزارش درخور اعتماد باید بر اساس موارد زیر ساخته شود:

- استانداردهای گزارشگری با کیفیت،
 - تکمیل شده با استانداردهای اطمینان بخشی قوی،
 - حمایت شده به وسیله الزامهای اخلاقی و مستقل، و
 - تحت نظارت مراجع نظارتی توانمند.
- به‌نظر من، منافع عمومی مستلزم این است که مولفه‌های زیر:

- قابلیت مقایسه جهانی را فعال کنند،
- توسعه گروه متخصصان قادر به تولید و تضمین کیفیت بالای گزارش هستند را تشویق کنند، و

امروز

سیاستگذاران

مراجع انتظام بخشی

استانداردگذاران و گستره وسیعی از

فعالان بازار با هم پایه های

یک زیست بوم گزارشگری جدید را

ایجاد می کنند

تعهدهای اطمینان بخشی ۳۰۰۰^{۱۶} (ISAE 3000) با عنوان «گزارشهای اطمینان بخشی در مورد کنترلها در یک سازمان ارائه دهنده خدمات؛ مانند دستورالعملهایی برای رفتار اخلاقی، مدیریت کیفیت و عملکرد یک سازمان» و استاندارد بین المللی در مورد تعهدهای اطمینان بخشی ۳۴۱۰ (ISAE 3410) با عنوان «تعهدهای اطمینان بخشی در مورد بیابیه گازهای گلخانه ای» استفاده کردیم. ما همچنین توجه ویژه ای به مقیاس پذیری و تناسب در سراسر آن داشتیم. این به این دلیل بود که می دانیم مشارکت کنندگان متنوعی برای گستره وسیعی از تعهدها وجود خواهد داشت و به این دلیل متعهد شدیم که استاندارد قابل استفاده باشد و هیچ گونه بار غیر ضروری ایجاد نکند.

در نهایت، ما در هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی متعهد به حمایت از پیاده سازی از طریق انتشار رهنمود به موقع هستیم. بسته ای از رهنمودها، ویدیوهای پشتیبانی و گستره وسیعی از فعالیتهای اطلاع رسانی از ژانویه ۲۰۲۵ منتشر خواهد شد. تمرکز ما ارائه رهنمودی مختصر، متمرکز و کاربردی خواهد بود. ما همچنین با قطعیت به مشارکت با نهادهایی مانند فدراسیون بین المللی حسابداران و حسابداری اروپا برای تقویت این تلاشها وابسته خواهیم بود. حالا مرحله بعدی چیست؟ کار سخت با تصویب استانداردها به پایان نرسید. در هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی، ما با انرژی و منابع درخور توجه از به کارگیری و پیاده سازی حمایت خواهیم کرد. همانطور که پیش از این اشاره کردم، ما گستره وسیعی از پشتیبانی برای پیاده سازی را ارائه خواهیم کرد. ما همچنین آگاه هستیم که باید به بازار زمان بدهیم تا استاندارد بین المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ را جذب کند. ما به یک دوره ثبات نیاز داریم. بنابراین تاکید بر تعیین استانداردهای جدید در فضای ۵۰۰۰ نخواهد بود. با این حال، ما به عنوان یک هیئت آماده پاسخگویی به بازخورد بازار در صورت نیاز به تعدیل یا رهنمود هستیم. ما از نزدیک با شورای مشورتی، استانداردگذاران ملی و مراجع انتظام بخشی برای دریافت این بازخورد کار خواهیم کرد.

ما اکنون از سیاستگذاران و دست اندرکاران می خواهیم که

استانداردهای بین المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی، به زودی این استاندارد را با جزئیات بیشتری شرح خواهد داد. من می خواستم چند عنصر را برجسته کنم که یا برای الزامهای اروپایی حیاتی بودند یا موضوعهایی را که در اروپا در طول فرایند اظهار نظر شنیده بودیم، منعکس می کردند.

- استاندارد بین المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ به تعهدهای اطمینان بخشی محدود و معقول پرداخته است. قبل از نهایی کردن الزامها، ما اطمینان پیدا کردیم که تفاوتها در تلاش کاری برای اطمینان محدود و معقول واضحتر است.
- ما یک چارچوب اطمینان بخشی ایجاد کردیم که هم با مفاهیم بااهمیت متداول و هم با مفاهیم بااهمیت مضاعف کار می کند و شامل مطالب توضیحی پیشرفته برای حمایت از متخصصان^{۱۴} است.

- ما کارهای مورد نیاز مربوط به فرایند بااهمیت یک واحد تجاری را برجسته کردیم.

در توسعه استاندارد بین المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰، ما به چالشهای عملی پیاده سازی توجه داشتیم. به همین دلیل، یک راهبرد بدون «سبز شدن»^{۱۵} را اتخاذ کردیم. ما از رویه های موجود در استانداردهای اطمینان بخشی تثبیت شده و پرکاربرمان، استاندارد بین المللی در مورد

بین‌المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی به تعامل با ذینفعان در سراسر بخشها، گوش دادن به بازخورد بازار و ارائه پشتیبانی مورد نیاز برای پیاده‌سازی موفقیت‌آمیز ادامه خواهد داد.

یکبار دیگر از اعتماد، همکاری و تعهد شما به آینده‌ای که در آن شفافیت و صداقت در خدمت گزارشگری منافع عمومی باشد، سپاسگزاریم. ما مشتاقانه منتظر ادامه این راه با هم هستیم و بنیانی قوی برای اقتصادهای پایدار ایجاد می‌کنیم.

پانوشته‌ها:

- 1- International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB)
- 2- Accountancy Europe (AE)
- 3- International Federation of Accountants (IFAC)
- 4- Shaping the Future of Sustainability Assurance Engagements
- 5- International Standard on Sustainability Assurance 5000 (ISSA 5000)
- 6- Public Interest Oversight Board (PIOB)
- 7- Well-Calibrated Actions
- 8- European Union (EU)
- 9- Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)
- 10- International Organization of Securities Commissions (IOSCO)
- 11- Timeliness
- 12- European Commission (EC)
- 13- Committee of European Auditing Oversight Boards (CEAOB)
- 14- Practitioners
- 15- Greenfielding
- 16- International Standard on Assurance Engagements 3000 (ISAE 3000)
- 17- Green and Digital Taxonomies
- 18- Carve Outs
- 19- Collaboration
- 20- Cooperation

منبع:

- Tom Seidenstein, **Strengthening the Foundations of Sustainability Reporting: ISSA 5000 and Assurance, Core Elements of Building Trust**, IFRS.org, Nov 12, 2024

استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ را به‌کار بگیرند. ما خوشحالیم که کمیسیون اروپا از کمیته نهادهای نظارتی حسابرسی اروپا خواسته است تا به کمیسیون در مورد نحوه ادغام استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ در الزامهای مربوط به دستورالعمل گزارشگری پایداری شرکت توصیه ارائه کند. این تعهد به خط منای جهانی به‌عنوان یک تسهیل‌گر برای سایر حوزه‌های گزارشگری برای استفاده از استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ نیز عمل خواهد کرد.

پیش از این گفتیم که استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ به بسیاری از عناصر موجود در دستورالعمل گزارشگری پایداری شرکت پرداخته است. در عین حال، به‌عنوان یک استاندارد جهانی، استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ الزامهای خاص منحصر به فرد اروپا، مانند **دانشنامه‌های سبز و دیجیتالی**^{۱۷} را دربر نمی‌گیرد. همانطور که اصطلاح خط منای جهانی نشان می‌دهد، ما پیش‌بینی می‌کنیم که حوزه‌های گزارشگری به الزامها برای برآورده کردن دستورالعمل نظارتی خود اضافه کنند. همانطور که در نامه کمیسیون اروپا به کمیته نهادهای نظارتی حسابرسی اروپا اشاره شده است، انتظار ما این است که وقتی بر نتیجه کسب‌وکار تاثیر می‌گذارد، باید از **ایجاد بند استثنائات**^{۱۸} اجتناب شود. ما می‌دانیم که الزامهای اطمینان بخشی معقول در استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰ بخشی از الزامهای موج اول برای اتحادیه اروپا نخواهد بود. این برای اروپا و جاهای دیگر پیش‌بینی شده بود. به‌همین دلیل است که ما الزامهای اطمینان بخشی محدود و معقول را به‌وضوح تشخیص دادیم.

اجازه دهید با تاکید بر اهمیت **همکاری**^{۱۹} و **مشارکت**^{۲۰} در سفر برای توسعه استاندارد بین‌المللی اطمینان بخشی پایداری ۵۰۰۰، صحبت‌هایم را پایان دهم. این استاندارد مدرکی دال بر حمایت و مشارکت اختصاصی است که ما دریافت کرده‌ایم، از جمله از سوی سازمانهایی مانند حسابداری اروپا، فدراسیون بین‌المللی حسابداران و بسیاری از کسانی که دیدگاه‌ها و بازخوردهای تخصصی خود را ارائه کرده‌اند.

همانطور که به جلو حرکت می‌کنیم، هیئت استانداردهای

Katherine Heires

روان‌شناسی ریسک

طی چندین سال گذشته، روانشناسان، دانشمندان علوم رفتاری و دانشگاهیان به ارتقای درک افراد از روان‌شناسی انسان و به‌ویژه نحوه واکنش انسان به موقعیتهای پرخطر و بحرانی کمک کرده‌اند. این پژوهش نشان می‌دهد که کمبود آموزش و آمادگی پیش از بحران، چگونه می‌تواند موجب تشدید ریسک و اشتباه‌های رایج در زمان فشار و نااطمینانی شود.

خبر خوب این‌که این کارشناسان همچنین می‌توانند به درک بهترین راه‌ها برای کسب‌وکارها کمک کنند تا افراد در راستای آماده‌سازی و آموزش برای چنین موقعیتهایی یاری شوند و بتوانند در مدیریت ریسک و فرایند کاهش بحران، مشارکت مثبتی داشته باشند.

با وجود این‌که نیاز به برنامه‌ریزی برای بحران و تداوم کسب‌وکار به‌وضوح از سوی دامنه‌گسترده‌ای از کسب‌وکارها شناسایی شده است و بسیاری از آن‌ها چنین برنامه‌هایی را پذیرفته و استفاده می‌کنند، اما میزان پذیرش شرکتها و مدیران ریسک آن‌ها از یافته‌هایی با عنوان «روان‌شناسی ریسک» به‌شدت پایین است.

تفکر مخاطره آمیز

روان شناسی ریسک، مطالعه و درک فرایندهای ذهنی زیربنای واکنش افراد به موقعیتهای مخاطره آمیز، تشخیص اثر ریسک و توسعه چارچوبهایی است که می تواند به افراد کمک کند تا در رویارویی با ریسک، قضاوت درستی داشته باشند.

هرش شففرین (Hersh Shefrin)، استاد امور مالی **ماریو ال. بلوتی** (Mario L. Belotti) در دانشکده بازرگانی **لیوی** (Leavey) در دانشگاه **سانتا کلارا** (Santa Clara) و نویسنده کتاب «مدیریت ریسک رفتاری: مدیریت روان شناسی که تصمیمها را رهبری و بر ریسک عملیاتی اثرگذار است» می گوید: وقتی صحبت از روان شناسی ریسک می شود، «هنوز جای زیادی برای رشد دارد و کسب و کارها از نظر درک چارچوبهای یکنواخت موجود که می توانند به آنها در راستای بهبود عملکرد مدیریت ریسک کمک کنند، در ابتدای راه هستند.»

به گفته شففرین، شاید روان شناسی نسبت به آنچه که بسیاری از مردم تصور می کنند، نقش بزرگتری در واکنش به بحران ایفا می کند. او گفت: «هر فاجعه در مدیریت ریسک که طی ۱۵ سال گذشته رخ داده، از جمله فجایع مالی، ریشه در مسایل روان شناسی دارد؛ خواه یک زلزله باشد، یا بلایای طبیعی یا یک فاجعه مالی، اغلب با مشکلات روان شناسی ما ترکیب می شود.» او اضافه کرد که این مسایل می تواند منجر به تصمیم گیری اشتباه شود و به نمونه های مهم از این اشتباه های در تفکر اشاره کرد که منجر به انفجار در سکوی **شرکت دیپ واتر هوریزون بی پی** (Deepwater Horizon BP) در خلیج مکزیک، **فراخوان جنرال موتورز** (General Motors) برای سوئیچ احتراق در ایالات متحد و فروگذاخت هسته ای در **فوکوشیما دایچی** (Fukushima Daiichi) در ژاپن شد. به گفته او، رویدادهایی از این قبیل باید انگیزه روشنی برای شرکت های زیادی در راستای اجرا و به روز رسانی منظم آموزش های مربوط به ریسک و پیش از بحران و القای درک بیشتر از روان شناسی انسان در چنین برنامه هایی باشد.

تیموتی سلنو (Timothy Sellnow) استاد ارتباطات راهبردی مدیریت ریسک در دانشگاه فلوریدای مرکزی که پژوهشهای او در دانشگاه حول برنامه ریزی پیش از بحران متمرکز است، گفت: «آموزش پیش از بحران که به عوامل

روان شناسی می پردازد، تفاوت درخور توجهی در واکنش شرکت به یک رویداد غیرمنتظره یا بحران ایجاد می کند. هنگامی که بتوانیم روی ریسکها تمرین کنیم، در واقع، انواع حافظه ما هیچه ای را توسعه می دهیم تا سریع تر و کارآمدتر واکنش مثبت نشان دهیم. با آموزش مناسب، همچنین می توانیم توجه کارکنان را نسبت به دامهای روان شناختی که ممکن است در هنگام فشار رخ دهد جلب کنیم و به این اطمینان برسیم که آنها از این دامها و تصمیمهای نادرست که می توانند نتایج را تشدید کنند، اجتناب می کنند.»

واکنشهای غریزی

درک اهمیت روان شناسی در آموزش ریسک با فهم این موضوع شروع می شود که انسانها به هر قیمتی از تهدیدهای محیط اطراف خود جلوگیری می کنند و واکنش مرسوم «جنگ یا گریز»^۱، یکی از ابتدایی ترین این غرایز است. در یک بحران، پاسخ مغز به تهدید، به سرعت در عرض میلی ثانیه رخ می دهد و می تواند باعث واکنشهای فیزیولوژیکی قوی همانند افزایش ضربان قلب شود، اما همچنین می تواند توانایی شناختی را کاهش و توانایی تصمیم گیری اثر بخش را به طور جدی مختل کند.

پل اسلوویچ (Paul Slovic) استاد روان شناسی در دانشگاه **اورگان** (Oregon) و رئیس پژوهشگاه تصمیم گیری که به طور گسترده در مورد نحوه درک متفاوت ریسک توسط افراد مطالعه کرده، چنین گفته است: «ریسک یک مفهوم دارای پیچیدگی ذاتی بوده و به وسیله ذهن انسان برای کمک به افراد برای مقابله با مواردی که می تواند مضر و خطرناک باشد، ابداع شده است. وقتی شروع به توصیف رویدادهای زندگی با کلمه «ریسک» می کنیم و سپس سعی داریم که سطح ریسک را به کمیت تبدیل کنیم، وارد حوزه ذهنیت و احساس می شویم.»

موقعیتهای پرخطر و رویدادهای بحرانی می توانند دامنه های از واکنشهایی با فشار منفی ایجاد کنند. یکی از نمونه های آن «**قلل شناختی**»^۲ است؛ یعنی تمایل به پایبندی به اولین تصمیم، حتی در مواجهه با اطلاعات جدیدی که مسیر عاقلانه تر یا بهتری را پیشنهاد می کند. پاسخ دیگر موردی است که برخی از کارشناسان آن را «**اشباع کار**»^۳ می نامند، که در آن افراد چشم انداز کلی را از دست می دهند و تنها بر مشکلات کوچک یا کم اهمیت تمرکز می کنند. ریسک همچنین می تواند

کانی استک (Connie Stack)، مدیر بازاریابی شرکت دیجیتال گاردین (Digital Guardian) ارائه‌دهنده فناوری امنیت سایبری و آموزش برخط می‌گوید: «بسیاری از شرکتها به آموزش برخط متکی هستند که نوعی تجربه «کنترل جعبه‌ای»^۵ است. این رویکرد در واقع وقت تلف‌کردن است.» در عوض، تعداد روبه‌رشدی از روان‌شناسان و مشاوران تداوم کسب‌وکار، استفاده از بازیها و شبیه‌سازیهای بحران، چه برون‌خط و چه برخط را برای کمک به آموزش دوباره مغز در راستای واکنشهای مثبت و سازنده طی بحران ترجیح می‌دهند. مورفی گفت: «وقتی به نحوه یادگیری خود نگاه می‌کنیم، از دوران کودکی تغییر درخور توجهی نداشته است. هرچه بتوانیم در آموزش، بازیهای بیشتری همراه با داستان‌سرایی و در محیط اجتماعی دوستانه بگنجانیم، فرایند یادگیری بهتر صورت می‌گیرد.» او افزود که این امر امکان حفظ بهتر حافظه را فراهم می‌آورد و فعالیتهای گروهی به مربیان این اجازه را می‌دهد که فرایند آموزشی را به شیوه‌ای دلپذیرتر «لایه‌بندی» کنند.

به عنوان نمونه، لوتوک از ۶۰ نوع بازی گروهی مرتبط با بحران از جمله سناریوهای **حمله و دفاع**^۶، پاسخ بی‌وقفه «چه کسی مسئول است»^۷ و بازیهای **حمله به انبار**^۸ استفاده می‌کند، که همگی موجب تشویق برای نقش‌افزینی و رقابت بین کارکنان طی سناریوهای تئوری ریسک می‌شود و برای مربیان این امکان را فراهم می‌آورد تا اطلاعات سودمندی در مورد نقاط ضعف و قوت شرکت و کارکنانش گردآوری کنند. مورفی می‌گوید: «من می‌توانم از گفتگوهایی که در بازی ردوبدل می‌شود، بیشتر از نظرسنجیها و مصاحبه‌های جدی یک هفته‌ای بهره ببرم.»

استک همچنین به بازیهای برخط به عنوان یک ابزار آموزش ریسک اثربخش باور دارد. او گفت که این روش می‌تواند به کارکنان کمک کند تا یاد بگیرند رفتار برخط مناسب و با ریسک بالا را شناسایی کنند، به کسانی که قوانین سایبری شرکت را رعایت می‌کنند، پاداش دهند یا کسانی که آن‌ها را زیر پا می‌گذارند را مجازات کنند.

او توضیح داد: «ما راهبرد و فرضیه بازی را به کل فرایند آموزش تزریق می‌کنیم، که افراد را تشویق کنیم کار درست را انجام دهند و در نهایت، آنچه که یاد گرفته‌اند را به خاطر بسپارند.»

درک اهمیت روان‌شناسی در

آموزش ریسک با فهم

این موضوع شروع می‌شود که

انسانها به هر قیمتی از

تهدیدهای محیط اطراف خود

جلوگیری می‌کنند

موجب شود که افراد تسلیم «تفکر گروهی»^۴ شوند که به آن‌ها اجازه می‌دهد به طور نادرستی تحت‌تاثیر تفکر یک گروه قرار بگیرند و تصمیمهای احتمالی غیرمنطقی را به جای واقع‌بینی و براساس اجماع نظر اتخاذ کنند.

بازآموزی مغز

با این حال، پژوهش نشان می‌دهد که این توانایی در وجود ما هست که مغز را آموزش دهیم تا به یک بحران به روشهای کمتر احساسی و بیشتر سازمانی و هوشمندانه واکنش نشان دهد. در حالت آرمانی، این موردی است که شرکت می‌تواند با آموزش سازنده و سودمند و توجه به روان‌شناسی انسان به‌دست آورد. اما این امر چگونه تحقق می‌یابد؟ مشاوران تداوم کسب‌وکار می‌گویند آخرین کاری که می‌خواهید انجام دهید تهیه یک طرح بحرانی پیچیده ۱۵۰ صفحه‌ای برای بحران و تداوم کسب‌وکار است که هیچکس مایل به خواندن آن نیست.

شان مورفی (Sean Murphy) مدیرعامل و موسس شرکت مشاوره تداوم کسب‌وکار **لوتوک (Lootok)** گفت: «رویه‌های تفصیلی و برنامه‌های طولانی پاورپوینت اثربخش نیستند. او از طرحی با جزییات کمتر همراه با آموزشهای تعاملی در دنیای واقعی حمایت می‌کند؛ زیرا براین باور است که این طرح برای کارمندان و مدیران این امکان را فراهم می‌آورد که واکنش به ریسک را در خود بداهه سازند.

یا مشکلات روان شناختی که ممکن است در زمانهای فشار زیاد رخ دهد را چگونه سریعتر شناسایی کرده و کاهش دهند.

اینها می توانند از جمله «سوگیری در دسترس بودن»^{۱۰} باشد؛ یعنی تمایل به قضاوت براساس اطلاعاتی که به راحتی در دسترس هستند، به جای انجام پژوهش بیشتر. سایر سوگیریها عبارتند از «خوش بینی بیش از حد یا غیرواقعی»^{۱۱} که می تواند افراد را به برآورد احتمالی سوق دهد؛ «اعتماد بیش از حد»^{۱۲} که می تواند منجر به دست کم گرفتن ریسک شود؛ و «سوگیری تایید»^{۱۳} یعنی تمایل به جستجوی اطلاعات برای تایید آنچه که شخص، پیش از این به آن باور داشته، در حالی که اطلاعات مخالف یا ناسازگار با این باور را کم اهمیت جلوه می دهد.

شفرین گفت: «اگر می خواهید در قالب بازی یا شبیه سازی به خوبی تمرین کنید، باید به افراد آموزش دهید تا حساسیت به این نوع پدیده های روان شناختی را تشخیص داده و سپس فرهنگهای سازمانی ایجاد کنند تا به افراد کمک شود که این آسیب پذیریها را کاهش دهند.»

در نهایت، چنین آموزشهایی به کسب و کارها و کارکنان آنها کمک می کند تا برای یک بحران، هم از نظر جسمی و هم روحی، بهتر آماده شوند؛ زیرا همانطور که شفرین می گوید، «مدیریت ریسک به طور کامل به مدیریت روان شناسی مربوط است.»

پانوشتها:

- 1- Fight or Flight
- 2- Cognitive Lock-in
- 3- Task Saturation
- 4- Group think
- 5- Check-the-Box
- 6- Attack-and-Defend
- 7- Who is in charge
- 8- Warehouse Attack
- 9- Dread Factor
- 10- Availability Bias
- 11- Excessive or Unrealistic Optimism
- 12- Overconfidence
- 13- Confirmation Bias

منبع:

• K. Heires, (2017) *The Psychology of Risk*. <https://www.rmmagazine.com>. September 1, 2017

قالب بازی می تواند به صورت برون خط ادامه یابد و کارکنانی که درسهای خود را به خوبی آموخته اند، نشانها، جوایز عمومی و کارتهای هدیه دریافت کنند.

همین رویکرد را می توان برای آموزش سایبری برای مدیران ارشد (C-suite) و مسئولین در سطح هیئت مدیره نیز اعمال کرد. به عنوان نمونه، موسسه پرایس واترهاوس کوپرز (PwC) یک ابزار آموزشی و بازی دیجیتالی راه اندازی کرده است که مدیران را با انتخابهایی که در صورت حمله سایبری باید انجام دهند و طرز فکر و روان شناسی هکرها آشنا می کند. مدیران طی هشت ساعت بازی برخط، به درک بهتری از ریسکهای کسب و کارشان، اشتباهاتی که ممکن است مرتکب شوند و بهترین راهبردها برای به کارگیری طی رویداد و بعد از آن می رسند.

دانشگاهیان و روان شناسان مزایای اضافی برای این رویکردهای آموزشی پیش از بحران می بینند. سلنو می گوید: «اگر موقعیت ریسک را شبیه سازی کنیم و آن را در قالب بازی تجربه کنیم، واکنش اولیه شاید بهترین واکنش نباشد و بازیها بتوانند به سرعت آن را آشکار کنند.» او آموزش مبتنی بر بازی که به وضوح برای مشارکت و تعامل گروهی طراحی شده باشد را دوست دارد؛ زیرا «باید در یک بحران همکاری کنید، بنابراین ممکن است که طی فرآیند آموزش نیز شروع به انجام آن کنید.» سلنو اشاره کرد که آموزش ریسک در محیط بازی می تواند به غلبه بر «عامل ترس»^۴ یا تمایل افراد به اجتناب از فکر کردن در مورد ریسک به دلیل درد و ترس که می تواند ایجاد کند، کمک کند. او گفت: «با بازی و شبیه سازی، می توانیم ابزار و آموزشهای مناسبی را به مردم ارائه دهیم، تا مقاوم شوند و از لغزش در یک طرز فکر وحشتناک پرهیز کنند.» در عوض، به آنها یادآوری می شود که درمانده نیستند و سپس می توانند روی نتایج و سناریوهای مثبت بیشتری تمرکز کنند.

شفرین، همچنین از طرفداران شبیه سازی بازی به عنوان شکلی از آموزش پیش از بحران است؛ زیرا به شرکت کنندگان کمک می کند تا برای احساسات قوی که شاید طی یک بحران تجربه کنند، آمادگی پیدا کنند.

قالب بازی با تمرکز بیشتر که می تواند در بازیکنان ایجاد کند، می تواند به افراد کمک کند تا درسهای مهم روان شناسی را به یاد بسپرنند و بیاموزند که سوگیریهای مختلف در تصمیم گیری

ریسک مخاطره خطر

آیا ریسک، مخاطره و خطر را
باید به جای هم استفاده کرد؟

ریسک

ریسک^۱، شانس یا احتمال این است که شخص آسیب ببیند یا در صورت رویارویی با یک مخاطره، اثر نامطلوبی بر سلامتی خود تجربه کند. این ممکن است در موقعیت‌های ازدست‌دادن داراییها یا تجهیزات، یا آثار زیان‌آور بر محیط زیست نیز کاربرد داشته باشد. عواملی که بر درجه یا احتمال ریسک اثر می‌گذارند، ماهیت در معرض قرارگرفتن، چگونگی این رویارویی و شدت اثر هستند.

احتمال × شدت = ریسک

مخاطره^۲

رایجترین تعریف مخاطره در زمینه محیط کار و ایمنی اینگونه است:

مخاطره، هرگونه منبع تخریب، آسیب یا اثر نامطلوب احتمالی بر سلامت یک چیز یا یک فرد است. مخاطره‌ها تنها براساس احتمال آسیب به سلامتی دسته‌بندی می‌شوند. مواد مخاطره‌آمیز ممکن است باعث آثار بی‌درنگ یا درازمدت شوند. مخاطره در شرایطی که همچنان احتمال مخاطره‌آمیز بودن وجود دارد، اما هنوز بر افراد، داراییها یا محیط اثر نمی‌گذارد، ممکن است خاموش باشد. وقتی یک واقعه آسیب‌زا روی داده است، یک مخاطره فعال وجود دارد و فوریت ایجاد می‌کند.

خطر^۲

خطر، در معرض قرارگرفتن یا مشمول آسیب یا وارد آمدن جراحت، خطر، یا **خطر جدی**^۴/ توانایی آسیب زدن به قلمروی یک شخص، یا قدرت آسیب زدن یا تاوان گرفتن نمونه یا علت خطر یا **دردسره** است. خطر می تواند هرگونه شرایط یا روش در هر مکانی باشد؛ به گونه ای که یک ریسک وجود دارد که بنابر آن، احتمال معقول می رود که باعث مرگ یا آسیب جدی به سلامتی شود.

ریسک در مقابل مخاطره

• این دو عبارت شانه به شانه هستند. بدون مخاطره، ریسکی وجود ندارد. اما این دو متفاوت هستند؛ مخاطره چیزی است که می تواند به شما آسیب بزند، و ریسک، احتمال وقوع آن آسیب است. برای مثال: ریسکها و مخاطره های سیگارهای دودزا را می توان اینگونه بیان کرد: ریسک- کسانی که سیگار می کشند، ۱۲ برابر بیشتر از دیگران احتمال مرگ یا ابتلا به سرطان ریه دارند.

مخاطره- عامل مسئول یا همان سیگار کشیدن.

• ریسکها به صورت احتمال و تحقق پذیری گسترش بیماری یا مجروح شدن بیان می شوند، در حالی که مخاطره به عامل مسئول برمی گردد.

• اگر ارزیابی ریسک انجام می دهید، باید قبل از ارزیابی ریسکها، مخاطره ها را شناسایی کنید. در کار، ما باید هنگام انجام ارزیابی ریسک، مخاطره ها را شناسایی کنیم؛ این یک الزام قانونی است.

• مخاطره ها به خودی خود ریسک نیستند، اما ریسک ایجاد می کنند. اگر راه پله دارید، آن ها مخاطره هستند.

شما می توانید مخاطره را کاهش دهید- حذف پله ها ممکن نیست و مشکل دیگری درست می کند (هیچ راهی برای بالاوپایین رفتن وجود ندارد!). اما می توانید ریسک را کاهش دهید- نرده ها، عاجهای ضد لغزش، کف سازی مناسب، حذف مخاطره های افتادن و موارد دیگر.

راه پله ها مخاطره هستند؛ ریسک، این است که ممکن است شخصی بیفتد.

مخاطره

ریسک

مخاطره، چیزی است که احتمال آسیب زدن به شما را دارد

ریسک، احتمال آسیب زدن مخاطره است

خطر موقعیتی است که یک شخص

آسیب‌پذیر یا در معرض ریسک باشد

این شاید موردی نباشد که آشکار یا شناخته‌شده باشد

ریسک در مقابل خطر

تفاوت بین مفهوم خطر و مفهوم ریسک، شامل فرصت است. • خطر، در معرض آسیب قرارگرفتن است. ریسک، در معرض آسیب قرارگرفتنی است که ممکن است در صورتی که با موفقیت بر آن فایز بیاییم، یک مزیت ایجاد کند. • خطر و ریسک، دو واژه هستند که اغلب وقتی دقت کنیم، با هم اشتباه گرفته می‌شوند. بین این دو واژه تفاوتی وجود دارد. واژه خطر از منظر «فاجعه»^۶ یا «خطر بزرگ»^۷ استفاده می‌شود. از طرف دیگر، واژه ریسک از منظر «شانس»^۸ بیان می‌شود. هر دو دارای بار منفی هستند. • هم‌معنی‌های خطر، از جمله خطر بزرگ، گرفتاری^۹، مخاطره و دیگر موارد و هم‌معنی‌های ریسک از جمله گرفتاری، مخاطره، خطر بزرگ، تهدید^{۱۰} و دیگر موارد هستند. • متضاد خطر، ایمنی^{۱۱} است و متضاد ریسک، ایمنی و امکان‌ناپذیری^{۱۲}.

طبقه‌بندی می‌شوند؛ مانند آتش، انفجار، فرسایش و مسمومیت که بر دارایی، محیط یا افراد اثر می‌گذارند. یک حادثه خطرناک ممکن است جدی باشد، اما همچنین می‌تواند به اندازه خطر بریدن انگشت خود هنگام بریدن پیاز، خفیف باشد.

• «مخاطره» به‌طور معمول برای ارجاع به چیزی که بسیار جدی یا خیلی آسیب‌زننده است، استفاده می‌شود. این واژه در علایم هشدار برای نشان‌دادن شدت موقعیت استفاده می‌شود. این مورد برای اشاره به خطرهایی که بزرگتر و جدی‌تر هستند استفاده می‌شود؛ در حالی که «خطر» برای ارجاع کلی به موقعیت‌های پرریسک استفاده می‌شود؛ خواه بزرگ باشد یا کوچک. • موارد مخاطره‌آمیز و کالاهای خطرناک، به‌وسیله قانون‌گذاری جداگانه پوشش داده شده که هر کدام بر کنترل ریسک‌های مختلف مرتبط با آن‌ها متمرکز است.

مخاطره در برابر خطر

• مخاطره، شرایطی است که ریسک یا تهدیدی برای محیط و همچنین زندگی، داراییها یا سلامتی یک فرد ایجاد می‌کند. این چیزی است که در حال حاضر وجود ندارد، اما احتمال دارد یک فرد قربانی جراحات یا بداقبالی شود. مخاطره یک تجربه یا پیشامد غیرقابل پیش‌بینی و همچنان ناشناخته است، که ممکن است منجر به درد، بیماری، فقدان یا جراحات شود. خطرها براساس آثار فیزیکی و شیمیایی بی‌درنگ خود

مخاطره موقعیتی است که تهدیدی برای زیست‌بوم و همچنین برای زندگی، داراییها یا سلامتی یک فرد ایجاد می‌کند.

خطر به معنی ریسک متحمل شدن یک حادثه، آسیب ناراحت‌کننده یا خرابی است.

• مخاطره‌ها ممکن است طبیعی باشند، مانند آن مواردی که به‌وسیله آتشفشان و طوفان ایجاد می‌شوند؛ موارد ساخته دست انسان مانند پرواز یا شرکت در ورزش‌های

(get) به معنی "قدرت یا بیم/این که باعث آسیب شود" گرفته شده است.

• ریسک براساس شدت و احتمال آسیب ارزیابی می شود. بنابراین این دو عامل، ریسک ممکن است زیاد یا کم باشد. گستره ریسک از به احتمال خیلی کم تا با احتمال خیلی زیاد، متغیر است.

خطر یک پدیده، ماده، فعالیت انسانی یا شرایط خطرناک است. خطر ممکن است منجر به از دست دادن زندگی، جراحت، یا دیگر آثار بر سلامتی، تخریب دارایی، از دست دادن لوازم امرار معاش و خدمات، اختلال اجتماعی و اقتصادی یا تخریب محیطی شود.

خطر موقعیتی است که یک شخص، آسیب پذیر یا در معرض ریسک باشد. این شاید موردی نباشد که آشکار یا شناخته شده باشد.

درک تفاوت بین ریسک، مخاطره و خطر، یک بخش مهم، نه فقط برای مدیریت ایمنی محیط کار، بلکه برای مدیریت ایمنی در هر گام از زندگی برای همه است. ✓

پانوشتها:

- 1- Risk
- 2- Hazard
- 3- Danger
- 4- Peril
- 5- Menace
- 6- Catastrophe
- 7- Peril
- 8- Chance
- 9- Jeopardy
- 10- Threat
- 11- Safety
- 12- Impossibility

منبع:

• Risk VS Hazard V Danger: Should the Terms "RISK, HAZARD and DANGER" Be Used Inter-changeably?, KenInstitute.com, July 2023

پرخطر؛ یا نتیجه شکستن یا رد کردن حد و مرزها هستند. خطر، احتمال آسیب دیدن از همه این فعالیتها یا هر فعالیت دیگری است.

ریسک در برابر مخاطره در برابر خطر

• ریسک "احتمال رخ دادن یک اتفاق بد یا ناخوشایند (مانند جراحت یا فقدان)" است.

مخاطره، "منبع/احتمالی آسیب یا خطر" است. خطر، "چیزی است که ممکن است جراحت یا آسیب ایجاد کند".

• واژه ریسک از واژه یونانی ریزا (rhiza) به معنی "ریشه" گرفته شده است.

واژه مخاطره از واژه قدیمی فرانسوی هسارد (hasard) به معنی "بازی تاس دار" گرفته شده است.

از سوی دیگر، واژه خطر از واژه انگلیسی میانه دنجر (dan-

درک تفاوت بین ریسک

مخاطره و خطر

یک بخش مهم

نه فقط برای

مدیریت ایمنی محیط کار

بلکه برای مدیریت ایمنی در

هر گام از زندگی برای همه است

درک چشم‌انداز گزارشگری پایداری و فرصت‌های پژوهش در حسابداری

✍ مترجمان: دکتر علی رحمانی
سمیرا معنوی

۱- مقدمه

این مقاله به بررسی رابطه رشد اقتصادی، توسعه اقتصادی و توسعه پایدار می‌پردازد و بیان می‌کند که رشد اقتصادی، برخلاف توسعه اقتصادی، فقط بعد مالی دارد و به‌الزام کیفیت زندگی را بهبود نمی‌بخشد. توسعه پایدار، طبق گزارش برون‌انداز^۱ و اهداف توسعه پایدار^۲ سازمان ملل، به برآوردن نیازهای کنونی بدون به‌خطر انداختن توانایی نسل آینده برای برآوردن نیازهای خود تاکید دارد. در این راستا، حسابداران می‌توانند با در نظر گرفتن پیامدهای زیست‌محیطی و اجتماعی شرکتها، فراتر از سودآوری مالی به ارزیابی عملکرد بپردازند و همچنین از طریق پژوهش‌های مرتبط با اهداف توسعه پایدار و متمرکز کردن ذهن خود در این مسیر، می‌توانند تناسب کار خود با جامعه را بهبود بخشند و به تحقق اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد کمک نمایند.

کنند؟ در نظام حاکمیت شرکتی ایالات متحده، مدیران موظف به حداکثرسازی منافع سهامداران هستند اما قاعده قضاوت حرفه‌ای به آن‌ها اجازه می‌دهد در فعالیتهای ESG سرمایه‌گذاری کنند؛ به شرطی که این اقدامها را در راستای منافع بلندمدت سهامداران توجیه کنند. اگرچه این اقدامها می‌توانند سود کوتاه‌مدت را کاهش دهند، اما استدلال می‌شود که در آینده باعث افزایش ارزش سهام خواهند شد. با این حال، در شرایط بحرانی، مانند پیشنهاد تصاحب شرکت، مدیران موظف به تمرکز بر حداکثرسازی قیمت فعلی سهام هستند. ابزاری مانند گواهینامه B-Corporation و قوانین شرکت‌های سودمند می‌توانند به ادغام منافع اجتماعی در اهداف شرکت‌ها کمک کنند؛ هرچند با قوانین فعلی، انتظار تعهد کامل شرکت‌ها به مسایل پایداری و اجتماعی ساده‌انگارانه است.

مدیران دارایی و صندوقهای بازنشتی

اگر هیئت‌مدیره شرکت‌ها نتواند گام‌هایی در راستای منافع جامعه و محیط زیست بردارد که به سهامداران سود نمی‌رساند، شاید بتوان به سهامداران مراجعه کرد. با این حال، سهامداران اغلب به‌طور مستقیم در تصمیم‌گیری دخالت ندارند و مدیریت سرمایه آن‌ها به واسطه مدیران دارایی یا صندوقهای بازنشتی انجام می‌شود. این واسطه‌ها بر اساس قوانین موجود، موظف به حداکثرسازی بازده سرمایه‌گذاری برای مشتریان خود هستند و نمی‌توانند بر اساس معیارهای شخصی یا اجتماعی رای دهند؛ مگر این‌که این اهداف در اطلاعات بازاریابی محصولات سرمایه‌گذاری مشخص شده باشد. علاوه‌براین، قوانینی مانند قانون امنیت درآمد بازنشتی کارکنان^۴ بر مسئولیت صندوقهای بازنشتی برای تمرکز بر بازده مالی تاکید دارد. بنابراین، محدودیتهای قانونی واسطه‌ها مانع از آن می‌شود که تصمیم‌گیریهایی آن‌ها به‌طور موثری مشکلات سیاره زمین را حل کند.

آژانسهای رتبه‌بندی ESG

سرمایه‌گذاری مستقیم بر اساس رتبه‌بندی ESG نیز مشکل را حل نمی‌کند؛ زیرا این رتبه‌بندیها بیشتر برای مدیریت ریسک سرمایه‌گذاری طراحی شده‌اند و به‌الزام با اهداف زیست‌محیطی یا اجتماعی همسو نیستند. رتبه‌بندیها بر اساس صنایع تنظیم می‌شوند و ممکن است نتایجی متناقض

۲- تقدم سهامداران و ای‌اس‌جی

اصطلاح ESG (زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی) به تاثیر عوامل پایداری بر عملکرد شرکتها و ارزش بازار آن‌ها اشاره دارد و اولین بار در گزارشی به سفارش کوفی عنان، دبیرکل وقت سازمان ملل، در سال ۲۰۰۴ مطرح شد. این مفهوم بر لزوم توجه به ریسکها و فرصتهای مرتبط با مسایل ESG تاکید دارد که می‌تواند بر شهرت، هزینه‌ها و سودآوری شرکتها اثر بگذارد. همچنین، ESG می‌تواند جذب مشتریان، کارکنان و سرمایه‌گذاران را بهبود بخشد. در فضای پژوهشی، ارتباط بین معیارهای ESG و عملکرد شرکت، چالشها و فرصتهای فراوانی را فراهم می‌کند، اما درک دقیق پیامدهای آن به عوامل مختلفی بستگی دارد. هرچند بسیاری از پژوهشها این پیامدها را مثبت ارزیابی می‌کنند، اما اختلاف‌نظرها و ابهامهایی نیز وجود دارد. در نهایت، هدف اصلی ESG باید کمک به جامعه و حفاظت از زمین باشد، نه فقط افزایش ارزش شرکت.

۳- مشکلات کره زمین

می‌توان به دو مشکل عمده این سیاره اشاره کرد که در نتیجه منافع شخصی انسان ایجاد شده است: **پیامدهای خارجی و فاجعه منابع مشترک**. پیامدهای خارجی به هزینه‌های غیرمستقیمی اشاره دارد که فعالیتهای افراد یا شرکتها بر اشخاص ثالث یا محیط زیست تحمیل می‌کند؛ مانند آلودگی هوا و تغییرهای اقلیمی. این هزینه‌ها اغلب در قیمت محصولات منعکس نمی‌شوند و پیامدهای گسترده‌ای برای سلامتی، زندگی موجودات و زیست‌بوم دارند. فاجعه منابع مشترک نیز زمانی رخ می‌دهد که افراد برای منافع خود منابع طبیعی را بیش از حد مصرف کنند؛ مانند صید بی‌رویه ماهی که منجر به کاهش منابع و آسیب به جامعه و محیط‌زیست می‌شود. برای حل این مشکلات، اندازه‌گیری قابل‌اتکا، افشای به موقع اطلاعات و نظارت بر فعالیتهای اهمیت دارد. شفافیت اطلاعات، آگاهی افراد و الزام شرکتها به مسئولیت‌پذیری می‌تواند گامی موثر در کاهش این مشکلات باشد.

۴- چه کسی قرار است سیاره را نجات دهد؟

هیئت‌مدیره‌ها

آیا شرکتها می‌توانند به‌تنهایی مشکلات زمین را حل

رسیدن به صفر خالص تا

سالهای ۲۰۳۰ یا ۲۰۵۰

مستلزم تغییرهای اساسی در

قوانین و مقررات است تا

شرکتها ملزم به کاهش

انتشار گازهای گلخانه‌ای شوند

هزینه‌ها، خطرهای و فرصت‌ها را افشا می‌کنند. با این حال، اغلب گزارش‌ها به دلیل تمرکز صرف بر اهمیت مالی و نادیده گرفتن ذینفعان گسترده‌تر، تاثیر محدودی دارند. ضرورت دارد استانداردهای پایداری اجباری شوند و معیارهایی مانند ردیابی انتشار کربن و پیامدهای زیست‌محیطی در زنجیره تامین توسعه یابند تا پاسخگوی نیاز ذینفعان باشند. در این میان، حسابداران باید دیدگاه خود را گسترش دهند و سیستمهای اندازه‌گیری جدیدی برای ارزیابی پیامدهای غیرمالی ایجاد کنند.

۵- نتیجه‌گیری

هزینه‌های پردازش اطلاعات باعث محدودیت در انتخابهای مصرف‌کنندگان و سرمایه‌گذاران در تصمیم‌گیریهای مرتبط با پایداری می‌شود. دولتها نیز به دلیل ضعفهای سیاسی قادر به پیشبرد پایداری به‌طور کامل نیستند. با این حال، حسابداران و متخصصان این حوزه می‌توانند از مهارتهای اندازه‌گیری و افشا برای تاثیرگذاری بر گزارشگری پایداری بهره ببرند. در حال حاضر گزارشگری پایداری در مراحل ابتدایی خود قرار دارد و نیاز به استانداردهای واضح دارد؛ مشابه اوایل گزارشگری مالی در دهه ۱۹۲۰. علاوه بر این، حسابداران مسئول اند تا با به‌کارگیری مهارتهای خود، به بهبود اندازه‌گیری و گزارش پایداری کمک کنند و به تدوین داستان جدیدی فراتر از تمرکز بر سود و سهامداران بپردازند. آن‌ها می‌توانند با توسعه معیارهای سبزشویی و گنجانیدن شاخصهای زیست‌محیطی در سیستمهای پاداش، بر مسئولیتهای اجتماعی و محیطی تاثیرگذار باشند.

پانوشته‌ها:

- 1- Brundtland
- 2- Sustainable Development Goals
- 3- Environmental, Social & Governance (ESG)
- 4- The Employee Retirement Income Security Act (ERISA)

منبع:

• Dechow M. Patricia (2023) Understanding the Sustainability Reporting Landscape and Research Opportunities in Accounting, THE ACCOUNTING REVIEW, Vol. 98, No. 5 September 2023 pp. 481–493

ارائه دهند، به‌طوری‌که شرکت‌های بزرگ با امتیاز متعادل در صنعت خود در شاخصها قرار گیرند. شاخصهای ESG نیز ترکیب بسیار مشابهی با شاخصهای اصلی بازار دارند و تضمینی برای انتخاب شرکت‌های با عملکرد مطلوب اجتماعی و زیست‌محیطی نیستند.

دولت

رسیدن به صفر خالص تا سالهای ۲۰۳۰ یا ۲۰۵۰ مستلزم تغییرهای اساسی در قوانین و مقررات است تا شرکتها ملزم به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای شوند. با این حال، سیستم سیاسی آمریکا با روندهای پیچیده و کند قانونگذاری، دیوانسالاری ضعیف، لابی‌گری شرکت‌های بزرگ و نفوذ سیاسی ذینفعان، اجرای این تغییرها را دشوار و زمان‌بر می‌کند. اگرچه در گذشته قوانین موثری برای عدالت اجتماعی و محیط‌زیست تصویب شده اما ایجاد تغییرهای بزرگ در چنین بازه زمانی کوتاه‌ای به دلیل تعارض منافع، ساختار سیاسی کند و فرهنگ مبتنی بر آزادی فردی، بسیار دشوار به نظر می‌رسد.

حسابداران و استانداردها

حسابداری می‌تواند نقشی کلیدی در توسعه پایداری و مدیریت پیامدهای زیست‌محیطی و اجتماعی شرکتها ایفا کند. بدین‌منظور، شناسایی مخاطبان گزارشهای پایداری (سرمایه‌گذاران یا ذینفعان عمومی) و تعیین معیارهای افشا (مانند اهمیت مالی، اهمیت تاثیر و اهمیت مضاعف) ضروری است. این گزارشها باید نشان دهند که چگونه شرکتها پیامدهای زیست‌محیطی و اجتماعی خود را مدیریت و اطلاعات مربوط به

مقدمه

هسته عملکرد حسابرسی داخلی نوین، افزودن ارزش به سازمان است. در بسیاری از سازمانها، مفهوم «افزودن ارزش» با حسابرسی مبتنی بر ریسک^۱ تعبیر می‌شود. زیرا حسابرسی داخلی زمانی می‌تواند بیشترین کارایی را داشته باشد که فرایندهای آن با در نظر گرفتن ریسکهای سازمان طراحی و پیاده‌سازی شوند و در حوزه‌های دارای ریسکهای قابل توجه، اطمینان بخشی لازم را برای مدیریت و هیئت‌مدیره فراهم نماید.

حسابرسی رعایت^۲ به‌طور معمول به بررسی رعایت الزامهای قانونی می‌پردازد، در حالی که رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک این امکان را فراهم می‌آورد که فعالیتهای حسابرسی به‌الزام با اهداف انطباق مرتبط نباشند. به‌طور معمول دامنه حسابرسی رعایت به‌نسبت محدود و خاص است، اما حسابرسی مبتنی بر ریسک این قابلیت را دارد که به‌طور مستقیم به بزرگ‌ترین چالشهای سازمان رسیدگی کند. استفاده از این روش، ظرفیت شناسایی ریسکهای شناسایی نشده را فراهم می‌کند و ممکن است شکافهای موجود که رویکردهای سنتی از آنها غافل مانده‌اند را نیز آشکار سازد.

رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک با شناسایی حوزه‌های ریسک به‌عنوان پایه و اساس برنامه حسابرسی آغاز می‌شود. در این رویکرد، هدف اصلی تمرکز بر ریسکهای اولویت‌دار است. بسیاری از موسسات حسابرسی بر این باورند که رویکردی مبتنی بر ریسک دارند، اما برنامه‌های حسابرسی آنها به‌طور معمول متشکل از حسابرسی بخشها، عملکردها یا فرایندهاست.

حسابرسی مبتنی بر ریسک

و

حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک

مزایا و چالشها

RISK

در واقع، یک رویکرد واقعی حسابرسی مبتنی بر ریسک، با ارزیابی ریسکهای اولویت دار و اهداف تجاری سازمان آغاز می شود. تمامی حسابرسی های موجود در یک برنامه حسابرسی ریسک محور باید به گونه ای طراحی گردند که به این ریسکها پرداخته و بینش های ارزشمندی را به هیئت مدیره و مدیریت ارشد سازمان ارائه دهند. هدف اصلی این رویکرد، بهبود کیفیت و اثربخشی حسابرسی است.

از سوی دیگر، نگرش مرسوم حسابرسی رعایت به طور یکسان به تمامی حوزه ها، رویه ها و کنترل های تعیین شده می پردازد و این امر به طور معمول منجر به توزیع نامتعادل منابع می شود که در نتیجه گاهی بر حوزه هایی با حداقل ریسک تمرکز می شود. در حالی که رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک، اولویت را به حوزه های با بالاترین ریسک اختصاص می دهد. در نتیجه این رویکرد امکان تخصیص کارآمدتر منابع حسابرسی و ارائه آگاهی و نگرش عمیق تر درباره ریسکهای احتمالی را فراهم می کند.

اتخاذ رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک به دلیل پویایی و سازگاری با تغییرات محیط ریسک، به ویژه در صنایع پیچیده و در حال تحول مانند صنعت بانکداری، ارزشمند می باشد. از این رو به منظور درک بهتر موضوع، ابتدا به مقایسه بین حسابرسی رعایت و حسابرسی مبتنی بر ریسک از جنبه های مختلف پرداخته می شود.

□ حسابرسی رعایت

۱- دامنه و رویکرد

• **دامنه:** به طور معمول تمامی حوزه ها و فرایندهای سازمان را شامل می شود.

• **رویکرد:** از یک رویکرد مبتنی بر چک لیست استاندارد پیروی می کند تا اطمینان حاصل شود که همه الزامات رعایت و کنترل های داخلی رعایت شده اند.

۲- تمرکز

• بر پوشش جامع کلیه تراکنشهای مالی، کنترلها و الزامهای انطباق تاکید دارد.

• اطمینان حاصل می کند که تمامی الزامهای قانونی و مقرراتی، اغلب با توجه یکسان به همه زمینه ها رعایت شده است.

۳- روش شناسی

• از یک رویکرد سیستماتیک و یکسان برای حسابرسی کلیه بخشها استفاده می کند.

• به شدت به داده های تاریخی و عملکرد گذشته متکی است.

• حصول اطمینان از انطباق با رویه ها و مقررات تعیین شده بدون اولویت دهی به خطرهای خاص، انجام می شود.

۴- مزایا

• پوشش جامعی از تمامی فعالیتهای سازمان ارائه می دهد.

• پایبندی به الزامهای مقرراتی و رعایت الزامات را تضمین می کند.

• مبنایی برای ایجاد کنترل های داخلی و شیوه های استاندارد برقرار می کند.

۵- محدودیتها

• ممکن است زمان بر و نیازمند منابع قابل توجهی باشد.

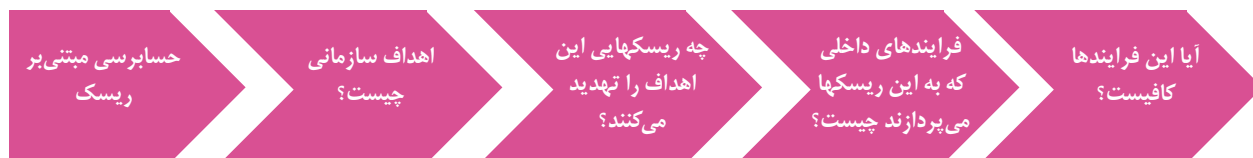
• حوزه های مختلف را براساس ریسک اولویت بندی نمی کند؛

به همین دلیل ممکن است منابع و زمان زیادی روی بخشهایی

با ریسک پایین صرف کند.

• در سازگاری با ریسکهای نوظهور، انعطاف پذیری کمتری

شکل ۱: الگوی کلی حسابرسی مبتنی بر ریسک

دارد.

□ حسابرسی مبتنی بر ریسک

۱- دامنه و رویکرد

• **دامنه:** بر حوزه‌های دارای بالاترین ریسک برای سازمان تمرکز می‌کند.

• **رویکرد:** از یک رویکرد استراتژیک برای شناسایی و اولویت‌بندی ریسکها بهره می‌برد و منابع حسابرسی را به سمت حوزه‌هایی با بیشترین تاثیر بالقوه هدایت می‌نماید.

۲- تمرکز

• بر شناسایی، ارزیابی و اولویت‌بندی ریسکهایی که ممکن است موانعی برای اهداف سازمان ایجاد کنند، تاکید دارد.

• فعالیتهای حسابرسی را به سمت حوزه‌ها، فرایندها یا معاملات پرخطر هدایت می‌کند.

۳- روش شناسی

• از روشهای متنوع ارزیابی ریسک برای شناسایی و ارزیابی ریسکها استفاده می‌کند.

• شامل نظارت مستمر و ارزیابی مداوم ریسکها است.

• برنامه‌های حسابرسی را به صورت پویا و براساس ریسکهای نوظهور و تغییرات در ریسکها، طراحی و به‌روزرسانی می‌کند.

۴- مزایا

• استفاده کارآمدتر از منابع حسابرسی با تمرکز بر حوزه‌های پرریسک.

• بهبود فرایندهای مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی سازمان.

• ارائه بینش ارزشمند درباره مواجهه با ریسکها به مدیریت.

• انعطاف‌پذیر و سازگار با تغییر چشم‌انداز ریسکهای تجاری.

۵- محدودیتهای

• ممکن است به بخشهایی با ریسک پایین که مسایل مربوط

به رعایت الزامات در آنها وجود دارد، توجهی نشود.

• نیاز به درک عمیق از فرایند مدیریت ریسک و ارزیابی آن دارد.

• اجرای آن در سازمانهایی که فاقد چارچوب مدیریت ریسک هستند، می‌تواند چالش‌برانگیز باشد.

در نتیجه، حسابرسی مبتنی بر ریسک بسیار متفاوت از حسابرسی رعایت است، که تنها به بررسی این موضوع می‌پردازد که آیا خط‌مشی‌ها و رویه‌ها به‌درستی اجرا می‌شوند یا خیر. جدول زیر به‌طور خلاصه به مقایسه بین این دو رویکرد می‌پردازد:

سه مرحله کلی در حسابرسی مبتنی بر ریسک، مطابق با استانداردهای بین‌المللی حسابرسی^۳ (ISA)، به شرح زیر است:

۱- **ارزیابی ریسک:** در این مرحله، حسابرس با شناسایی ریسکهای مرتبط با سازمان، روشهای مناسب ارزیابی ریسک را به‌کار می‌گیرد. این فرایند شامل بررسی هر رویدادی است که ممکن است وقوع آن احتمال خطا را افزایش دهد، ازجمله تحریفهای بااهمیت در صورتهای مالی.

۲- **واکنش به ریسک:** در این مرحله، حسابرس روشهای حسابرسی مناسب را طراحی و اجرا می‌کند تا ریسکهای شناسایی و ارزیابی‌شده (مانند تحریفهای بااهمیت) را در سطوح مختلف صورتهای مالی به‌دقت مورد بررسی قرار دهد.

مقایسه بین رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک و رویکرد سنتی (رعایت)

نگرش سنتی (حسابرسی رعایت)	رویکرد مبتنی بر ریسک
ارزیابی انطباق	ارزیابی ریسکها
ارزیابی در یک زمان مشخص	ارزیابی مستمر
نقض پایبندی به رویه‌ها را مشخص می‌کند	ریسکهای مرتبط با دستیابی به اهداف را مشخص می‌کند
عدم رعایت قوانین و مقررات را مشخص می‌کند	ناکارآمدیهای عملیاتی را مشخص می‌نماید
تمرکز بر اجتناب از ریسک	تمرکز بر کاهش ریسک

رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک

امکان تخصیص کارآمدتر

منابع حسابرسی و

ارائه آگاهی و نگرش عمیق تر

درباره ریسکهای احتمالی را

فراهم می کند

۳- گزارشگری: در این مرحله، حسابرس نظرات و یافته‌های خود را براساس شواهد کسب شده ارائه می‌دهد و گزارشی جامع و مناسب تهیه می‌کند تا فرایند تصمیم‌گیری را برای استفاده‌کنندگان صورتهای مالی تسهیل نماید.

حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک^۴ (RBIA)

تعاریف بین المللی

موسسه حسابرسان داخلی^۵ (IIA) حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA) را به عنوان روشی تعریف می‌کند که آن را به چارچوب کلی مدیریت ریسک یک سازمان مرتبط می‌سازد. RBIA این امکان را به حسابرسی داخلی می‌دهد تا به هیئت‌مدیره اطمینان دهد فرایندهای مدیریت ریسک به‌طور موثر ریسکها را در محدوده اشتباهی ریسک^۶ مدیریت می‌کند.

حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA) رویکردی است که در آن استفاده کارآمد و بهینه از منابع حسابرسی داخلی با تخصیص منابع بیشتر به حوزه‌های پرریسک، که ممکن است ضعفا یا کاستی‌هایی در کنترل‌های داخلی خود داشته باشند و پیامدهای مالی یا عملیاتی جدی برای سازمان به دنبال داشته باشند، انجام می‌شود. فرایند حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک شامل شناسایی و اولویت‌بندی ریسکها، ارزیابی اثربخشی کنترل‌های موجود و پیشنهاد اقدامهایی برای کاهش ریسک است. این فرایند به‌طور معمول توسط گروهی از حسابرسان داخلی با تخصص در زمینه‌های مختلفی همچون مدیریت ریسک، حسابداری و فناوری اطلاعات صورت می‌گیرد.

هدف حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA) ارائه اطمینان بخشی مستقل به هیئت‌مدیره در رابطه با:

□ فرایندهای مدیریت ریسک است که توسط مدیریت در سازمان به اجرا گذاشته شده‌اند (شامل تمامی فرایندهای مدیریت ریسک در سطوح مختلف سازمانی، از جمله سطح کل سازمان، بخشها، واحدهای تجاری و فرایندهای کسب‌وکار) به درستی و طبق برنامه عمل می‌کنند.

□ این فرایندها به‌خوبی طراحی شده و توانایی شناسایی و ارزیابی ریسکهای موجود در سازمان را دارند.

□ اقدامات و تدابیر اتخاذ شده توسط مدیریت در مواجهه با ریسکها، به اندازه کافی موثر و کارآمد هستند و می‌توانند ریسکها را به سطح قابل قبول برای هیئت‌مدیره (اشتهای ریسک) کاهش دهند.

□ همچنین، یک چارچوب کارآمد از کنترلها برای کاهش ریسکها وجود دارد که تضمین‌کننده اثربخشی فرایندهای مذکور است.

مزایای حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA)

یکی از مزایای کلیدی حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA) این است که به سازمانها کمک می‌کند ریسکهای بالقوه را پیش از آن‌که به مشکلات جدی تبدیل شوند، شناسایی کنند. با شناسایی و ارزیابی پیشگیرانه ریسکها و بررسی اثربخشی کنترل‌های داخلی، سازمانها می‌توانند اقدامهایی را برای جلوگیری از زیانهای احتمالی و بهبود کارایی کلی عملیات خود انجام دهند.

حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA) ابزاری ارزشمند برای سازمانهایی است که به دنبال بهبود شیوه‌های مدیریت ریسک خود هستند. به‌طور خلاصه، به‌کارگیری حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک نسبت به رویکرد سنتی مزایای

با شناسایی نقاط ضعف در سیستم کنترل داخلی، سازمانها می‌توانند برای تقویت کنترل‌های داخلی خود و کاهش احتمال تقلب یا خطا گام بردارند.

۴- اجرای حسابرسی کارآمدتر و هدفمندتر

رویکرد داخلی مبتنی بر ریسک، امکان تخصیص موثرتر و کارآمدتر منابع را فراهم می‌آورد؛ زیرا بر حوزه‌های ریسک با اولویت بالا متمرکز می‌شود. این اولویت‌بندی، به بهبود کارایی در فرایند حسابرسی منجر می‌شود.

۵- بهبود کیفیت حسابرسی

ماهیت حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک، که مستلزم درک عمیق کسب‌وکار سازمان و ریسک‌های مرتبط با آن است، می‌تواند به بهبود کیفیت حسابرسی کمک کند. این رویکرد به حسابرسان اجازه می‌دهد تا روش‌های حسابرسی اثربخش‌تری را توسعه دهند که می‌تواند سطوح بالاتری از اطمینان را ارائه دهد.

۶- افزایش اعتماد ذینفعان

در رویکرد حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک، فرایندهای حسابرسی بیشتر با اهداف و مقاصد سازمانی همسو می‌شوند. حسابرسان با تمرکز بر ریسک‌های قابل توجهی که می‌توانند این اهداف را مختل کنند، می‌توانند به ذینفعان اطمینان دهند که این ریسک‌ها به‌طور موثر مدیریت می‌شوند. این رویکرد اعتبار عملکرد حسابرسی را افزایش می‌دهد و اعتماد ذینفعان را نسبت به قابلیت‌های مدیریت ریسک سازمان تقویت می‌کند.

۷- ارائه بینش استراتژیک

با تمرکز بر ریسک‌های کلیدی، حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک می‌تواند بینش‌های ارزشمندی برای برنامه‌ریزی استراتژیک سازمان فراهم آورد. حسابرسان قادرند نه تنها در مورد چالش‌ها، بلکه در خصوص ابتکارهای استراتژیک و خطرهای بالقوه آن‌ها نیز بازخورد ارائه دهند و به تصمیم‌گیرهای آگاهانه و قوی‌تر کمک کنند.

موسسه حسابرسان داخلی (IIA) رهنمودهای مکملی^{۱۲} برای اجرای فرایند حسابرسی داخلی با رویکرد مبتنی بر ریسک ارائه می‌دهد. یکی از این رهنمودها، رهنمود اجرایی^{۱۳} با عنوان «Developing a Risk-based Internal Audit»

فرهنگ سازمانی که

مدیریت ریسک را در اولویت قرار نمی‌دهد

یا فاقد محیط حمایتی برای تغییر است

می‌تواند موانع قابل توجهی برای

اجرای صحیح شیوه‌های حسابرسی

مبتنی بر ریسک ایجاد نماید

RISK

متعددی دارد که برخی از آن‌ها به شرح زیر است:

۱- انعطاف‌پذیری بیشتر

حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک به‌طور معمول انعطاف‌پذیری بیشتری در برنامه‌ریزی و اجرای حسابرسی‌های مختلف فراهم می‌کند. این قابلیت ناشی از طراحی آن برای انطباق با چشم‌انداز ریسک در حال تحول سازمان است. برای مثال، اگر یک حوزه پر ریسک و جدید پدیدار شود، رویکرد مبتنی بر ریسک می‌تواند تغییر تمرکز برای رسیدگی به آن را تسهیل کند.

۲- شناسایی پیشگیرانه ریسک

حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک رویکردی پیشگیرانه برای شناسایی و مدیریت ریسک‌ها ترویج می‌کند. این موضوع به حسابرسان اجازه می‌دهد تا کنترل‌های مناسب را برای ریسک‌های شناسایی شده پیشنهاد دهند. این امر به مدیریت فرصتی می‌دهد تا به مسایل قبل از تشدید آن‌ها رسیدگی کند و از زیانهای مالی احتمالی جلوگیری نماید.

۳- بهبود کنترل‌های داخلی

فرایند حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک، فرصتی برای ارزیابی اثربخشی کنترل‌های داخلی سازمانها فراهم می‌آورد.

حسابرسان داخلی باید شیوه‌های موثر مدیریت ریسک را ترویج دهند تا سیستم کنترل داخلی سازمان را بهبود بخشند.

در سازمانهایی که RBIA برای آن‌ها مفهومی جدید به‌شمار می‌آید، مدیر ارشد حسابرسی داخلی باید این رویکرد را برای مدیریت تبیین کرده و حمایت آن‌ها را جلب نماید، به‌ویژه از آن جهت که ممکن است این رویکرد تغییراتی در نگرش آن‌ها نسبت به ریسک ایجاد کند.

محدودیتها و چالشهای رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک

چالشهای متعددی می‌تواند اجرای موثر این رویکرد را مختل نماید. از این‌رو، شناسایی چالشهای موجود در ایران و اتخاذ راهکارهای مناسب، می‌تواند به بهبود کیفیت و کارایی حسابرسیهای مبتنی بر ریسک در سازمانها کمک کند. در این بخش، مروری اجمالی بر سه چالش عمده و راه‌حلهای بالقوه برای کاهش آن‌ها ارائه می‌شود.

۱- آگاهی ناکافی از رویکرد مبتنی بر ریسک

یکی از چالشهای عمده در پیاده‌سازی حسابرسی مبتنی بر ریسک، آگاهی ناکافی و به‌تبع آن، استفاده نادرست از این مفهوم توسط بسیاری از افراد است. این مسئله بیشتر به‌دلیل کمبود حسابرسان متخصص و ماهر در زمینه اجرای کامل و دقیق فرایند حسابرسی مبتنی بر ریسک می‌باشد. اگر حسابرسان تسلط کافی بر شیوه‌های نوین حسابرسی و روشهای ارزیابی ریسک و تحلیل داده‌ها را نداشته باشند، قادر نخواهند بود به‌طور کامل و دقیق از این رویکرد بهره‌برداری کنند. علاوه بر این، فقدان آموزشهای به‌روز و کافی نیز در این حوزه، مشکلاتی را ایجاد می‌نماید.

برای رفع این چالش، ارتقاء سطح آگاهی مدیران از اصول و ویژگیها و مزایای حسابرسی مبتنی بر ریسک و افزایش دانش و مهارت حسابرسان از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی و به‌روزرسانی مستمر این آموزشها می‌تواند موثر واقع شود. همچنین حمایت از حسابرسان به‌منظور کسب مدارک و گواهینامه‌های بین‌المللی مرتبط می‌تواند به حل این چالش کمک نماید.

Plan» است که شامل توضیحات و توصیه‌های ارزشمند و کاربردی برای حسابرسان داخلی در زمینه طراحی و اجرای برنامه‌های حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک می‌باشد.

در حالی که مسئولیت شناسایی و مدیریت ریسکها به‌عهده مدیریت است، یکی از نقشهای کلیدی حسابرسی داخلی این است که اطمینان حاصل کند این ریسکها به‌درستی مدیریت می‌شوند. در این راستا، پرسش کلیدی این است که آیا سازمان آمادگی و بلوغ لازم را برای اجرای فرایند حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA) را دارد؟

براساس دیدگاه انجمن حسابرسان داخلی خبره، هر سازمانی ویژگیهای منحصر به فرد خود را دارد، از جمله نگرش متفاوت به موضوع ریسک، ساختارهای سازمانی متنوع، فرایندهای مختلف و ویژگی خاص خود. حسابرسان داخلی با تجربه باید این مفاهیم را با ساختارها، فرایندها و ویژگیهای

خاص سازمان خود همسو نمایند تا بتوانند رویکرد حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک (RBIA) را به‌طور موثر پیاده‌سازی نمایند.

اگر سطح بلوغ مدیریت ریسک در یک سازمان به‌گونه‌ای باشد که چارچوب مدیریت ریسک آن به‌طور کافی قوی^{۱۴} نباشد یا وجود نداشته باشد، آن سازمان آمادگی لازم برای اجرای RBIA را نخواهد داشت. این موضوع همچنین به‌عنوان نشانه‌ای از ضعف در سیستم کنترل داخلی سازمان شناخته می‌شود. در چنین مواردی،

پانوشتها:

- 1- Risk-based Audit
- 2- Compliance-based Audit
- 3- International Standards on Auditing (ISA)
- 4- Risk-based internal audit (RBIA)
- 5- Institute of Internal Auditors (IIA)
- 6- Risk Appetite
- 7- Best Practice
- 8- The Global Internal Audit Standards (GIAS-2024)
- 9- Purpose Statement
- 10- Internal Audit Plan
- 11 Confirming the Implementation of Recommendations or Action Plans
- 12- Supplemental Guidance
- 13- Practice Guide
- 14- Strong

۱۵- سیلوهای داده (Data Silos): به مجموعه‌ای از داده‌ها اطلاق می‌شود که در یک سازمان به صورت مجزا جمع‌آوری و ذخیره می‌شوند و به طور معمول دسترسی یا اشتراک‌گذاری آن‌ها با دیگر بخشها یا سیستمها به سختی و با مشکلات زیادی همراه است.

منابع:

- 5 Risk-based Internal Auditing Approaches, Audit-Board, 2024.
- Global Internal Audit Standards (GIAS), Institute of Internal Auditors (IIA), 2024.
- Risk-based Internal Auditing, Chartered Institute of Internal Auditors, 2023.
- The Advantage of Adopting Risk-Based Internal Auditing in Manufacturing Company, International Journal of Social Science, Education, Communication and Economics, 2022.
- Guide on Risk-based Internal Audit, Committee on Internal Audit, The Institute of Chartered Accountants of India, 2007.
- Risk-Based Auditing, ClinAudits LLC.
- Abdul Quddus (May 20, 2024), Traditional Audit vs. Risk-Based Audit, LinkedIn.
- Ranganayakulu Boyapati (July 14, 2023), The Benefits of Implementing a Risk-Based Audit Approach, LinkedIn.
- Riskpro India (March 3, 2023), Understanding Risk Based Internal Audit: What You Need to Know, LinkedIn

۲- مقاومت در برابر تغییر

فرهنگ سازمانی که مدیریت ریسک را در اولویت قرار نمی‌دهد یا فاقد محیط حمایتی برای تغییر است، می‌تواند موانع قابل توجهی برای اجرای صحیح شیوه‌های حسابرسی مبتنی بر ریسک ایجاد نماید. به علاوه، بسیاری از ذینفعان، از جمله مدیریت و حساب‌برسان، ممکن است اصول و مزایای حسابرسی مبتنی بر ریسک را به طور کامل درک نکنند. این موضوع منجر به مقاومت در برابر تغییر در روشهای مرسوم حسابرسی، به ویژه فاصله گرفتن از رویکرد سنتی و چک‌لیست‌محور و عدم پذیرش رویکردهای نوین و جدید می‌شود.

اجرای برنامه‌های آموزشی جامع برای آگاهی تمامی ذینفعان در مورد حسابرسی مبتنی بر ریسک و نحوه به کارگیری موثر روشهای آن می‌تواند یکی از راه‌حل‌های اساسی برای رفع این چالش باشد.

۳- پراکندگی اطلاعات و عدم دسترسی به داده‌های با کیفیت

دسترس‌پذیری اطلاعات به صورت یکپارچه برای حساب‌برسان یکی از چالشهای اساسی است که می‌تواند روند ارزیابی ریسک را در حین اجرای فرایند حسابرسی مختل کند. بسیاری از سازمانها با سیلوهای داده و مدیریت نادرست داده‌ها مواجه هستند. بنابراین، موضوع دسترسی به داده‌های باکیفیت برای ارزیابی موثر ریسک امری ضروری به شمار می‌رود.

به کارگیری چارچوبهای مدیریت داده و یکپارچه‌سازی اطلاعات می‌تواند به حل این چالش کمک کند؛ به طوری که اطمینان حاصل شود داده‌های باکیفیت برای حسابرسی مبتنی بر ریسک در دسترس حساب‌برسان قرار دارد.

به طور کلی، می‌توان گفت که غلبه بر چالشهای متعدد حسابرسی مبتنی بر ریسک، نیازمند اتخاذ یک رویکرد چندوجهی است که مستلزم همکاری میان تمامی ذینفعان این حوزه می‌باشد. از این رو، با برنامه‌ریزی و اقدام در جهت رفع عوامل مطرح شده، می‌توان به کاهش موانع مربوط به پیاده‌سازی و اجرای کارا و موثر این رویکرد کمک کرد.

HESABRAS

List of Contents:

Interview

- 10 Risk-Based Auditing: An Approach and A Way of ThinkingTalk to: M.Nemati
- 14 Risk-Based Auditing As A Tool to Reduce the Risk of ContagionTalk to: M.A.Azodi
- 26 The Most Effective Approach: Risk-Based Audit ApproachTalk to: A.Mohammadi
- 30 Risk-Based Auditing: An Opportunity for Sustainable Growth and Meeting.....Talk to: N.Azimi Ashtyani

Articles

- 39 Embracing A Digital Workforce in ‘The Age of And’
- 42 Top Finance Certifications P.Yazdani .ph.D
- 44 Research Opportunities in Accounting
- 50 Adapting to a changing world—Keynote address by the IASB Chair at the EFRAG Conference
- 56 Lengthening the Foundations of Sustainability Reporting: ISSA 5000 and Assurance....
- 60 The Psychology of Risk
- 64 Risk, Hazard, Danger: Should the Terms “RISK, HAZARD and DANGER”
- 68 Understanding the Sustainability Reporting Landscape and A.Rahmani.ph.D, S.Manavi
- 71 Risk-Based Auditing and Risk-Based Internal Auditing: A.Safari Taherkhani

مجله تحلیلی،
اطلاع رسانی، پژوهشی
سازمان حسابرسی

- با حضور در گروه مشترکان ارجمند مجله حسابرسی از دریافت به موقع و مطمئن مجله برخوردار شوید.
- با اشتراک و دریافت مرتب مجله حسابرسی، آرشیوتان را کامل کنید.
- هزینه پستی مشترکان بر عهده مجله حسابرسی است.
- استادان و دانشجویان دانشگاه‌ها با دریافت اشتراک مجله حسابرسی از تخفیف ویژه برخوردار خواهند شد.
- مشترکان مجله حسابرسی می‌توانند مطالب مجله را به صورت دیجیتال نیز دریافت کنند.

مشترک حقیقی	مشترک حقوقی
نام:	نام مشترک:
نام پدر:	وابسته به:
سال تولد:	نام شخص دریافت کننده:
محل کار:	سمت:
میزان تحصیلات:	شروع اشتراک از شماره:
رشته تحصیلی:	تعداد درخواست از هر شماره:
شروع اشتراک از شماره:	
تعداد درخواست از هر شماره:	

شهر:	استان:	کد پستی:	صندوق پستی:
تلفن:	دورنویس:	پست الکترونیک:	
نشانی:	تلفن همراه:		

شماره حساب: ۴۰۰۱۰۰۰۶۰۴۰۰۵۳۷۲ بنام سازمان حسابرسی

شماره شب: IR۵۱۰۱۰۰۰۰۴۰۰۱۰۰۰۶۰۴۰۰۵۳۷۲

شناسه واریز: ۳۷۹۰۰۰۶۷۴۲۶۷۵۰۰۰۱۰۰۱۰۱۰۱۱۳۶۳۳۲

آدرس: تهران - میدان آرژانتین - بلوار بیهقی - نبش کوچه ۱۲ غربی - پلاک ۱۲

شماره فاکس: ۰۲۱ - ۸۸۵۰۲۶۰۲

شماره تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۵۰۳۴۴۵

مبلغ اشتراک (دوسال ونیم): ۲۰۰۰۰۰ تومان (مشترکان قبلی مجله شامل افزایش بهاء نخواهند بود)

اگر مجله جدید ظرف سه ماه از دریافت آخرین شماره، به دستتان نرسید، لطفاً با دفتر مجله تماس بگیرید.

HESABRAS

HESABRAS
(AUDITOR)

Quarterly Publication
No. 129
Mar. 2025

Licence Holder
Audit Organization

Director
Akbar Soheily Pour

Editor
Reza Nazari, Ph.D

No. 12, Beihaghi St., Argentina Sq., Tehran, IRAN

Postal Code: 15147-46417

Tel: 021-88503445

Fax: 021-88502602

Email: editor@hesabras.org

www.hesabras.org

سازمان حسابرسی
۲۳۵

حسابرسی بیمه‌ای

تألیف و گردآوری:
دکتر اسماعیل کاظمی دکتر حمزه محمدی خوشویی

۱۴۰۳

Audit Organization
235

حسابرسی بیمه‌ای می‌تواند با دو ارزش بازاریابی
مبتنی بر امکان قانونی حسابرسی بیمه‌ای و ارزش
کشف‌کنندگی مبتنی بر اجرای قانونی حسابرسی بیمه‌ای
از فرآیندهای بیمه‌ای جلوگیری و یا آنها را کشف نموده و در
نتیجه منجر به حداکثرسازی منابع مورد نیاز برای
تأمین اجتماعی کشور گردد.
این نوشتار تلاش گردآورندگان برای ارائه چارچوبی
مفصل از زوایای گوناگون و فرآیند دستیابی به این
دو ارزش بوده که تقدیم به علاقمندان شده است.

Insurance Audit

Esmail Kazemi(PhD)
Hamzeh Mohammadi Khoshouei(PhD)

کلیه حقوق محفوظ و منحصراً به سازمان حسابرسی است

www.audit.org.ir

2025

حسابرسی بیمه‌ای می‌تواند با دو ارزش بازاریابی مبتنی بر امکان قانونی حسابرسی بیمه‌ای و ارزش کشف‌کنندگی مبتنی بر اجرای قانونی حسابرسی بیمه‌ای و ارزش کشف‌کنندگی مبتنی بر اجرای قانونی حسابرسی بیمه‌ای از فرآیندهای بیمه‌ای جلوگیری و یا آنها را کشف نموده و در نتیجه منجر به حداکثرسازی منابع مورد نیاز برای تأمین اجتماعی کشور گردد.

این نوشتار تلاش گردآورندگان برای ارائه چارچوبی مفصل از زوایای گوناگون و فرآیند دستیابی به این دو ارزش بوده که تقدیم به علاقمندان شده است.

این نشریه با شماره ۲۳۵، تألیف و گردآوری دکتر اسماعیل کاظمی و دکتر حمزه محمدی خوشویی و از انتشارات سازمان حسابرسی است.

